

**PLNĚNÍ RESORTNÍCH PLÁNŮ INTEGRAČNÍ POLITIKY A NÁVRHŮ
LEGISLATIVNÍCH A PRAKTICKÝCH OPATŘENÍ V RÁMCI KONCEPCE
V ROCE 2005**

Ministerstvo práce a sociálních věcí

V roce 2005 Ministerstvo práce a sociálních věcí postupovalo podle úkolů, které byly vytyčeny ve dvou klíčových resortních materiálech *Plánu integrační politiky v letech 2004 až 2006* a *Návrhu legislativních a praktických opatření v rámci Koncepce integrace cizinců v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie*. Mezi nejdůležitější změny a splněné úkoly, které byly v daném období realizovány, patří následující:

1. V rámci Ministerstva práce a sociálních věcí byl zpracován a poradou vedení dne 25. srpna 2005 schválen **Aktualizovaný plán integrační politiky Ministerstva práce a sociálních věcí**, který reflektoval potřebu aktualizace resortních plánů integrační politiky stanovenou v Usnesení vlády ze dne 5. ledna 2005 č. 5 k Realizaci Koncepce integrace cizinců do konce roku 2004 a k jejímu dalšímu rozvoji v roce 2005.

Tento Aktualizovaný Plán integrační politiky Ministerstva práce a sociálních věcí zohledňuje dosavadní zkušenosti z realizace Plánu integrační politiky a Návrhu legislativních a praktických opatření. Aktualizace byla provedena vypuštěním realizovaných činností, úkolů a neaktuálních informací (např. organizační zajištění). Naopak je rozšířena o nové informace a poznatky. K rozšíření došlo i vzhledem ke spojení s výše zmíněným Návrhem legislativních opatření Ministerstva práce a sociálních věcí.

2. V průběhu roku 2005 proběhla v rámci Ministerstva práce a sociálních věcí jednání s příslušnými odbory a ostatními resorty, jejichž cílem je usnadnění vstupu přínosných migrantů na český trh práce. Projednávány byly zejména následující dva okruhy opatření.

- „V rámci systému OK práce sledovat potřeby pracovního trhu a **vytvářet aktuální seznam míst či profesí, ve kterých je dlouhodobý nedostatek českých zájemců o zaměstnání**.“ Toto je v současnosti prověřováno Správou služeb zaměstnanosti - probíhá příprava seznamu dlouhodobě neobsazených míst. K použití bude v průběhu I. čtvrtletí 2006.

Jako dílčí řešení této problematiky byl systém ok-práce zajišťující zveřejnění nabídky volných pracovních míst na integrovaném portále Ministerstva práce a sociálních věcí <http://portal.mpsv.cz> prozatím upraven takovým způsobem, že volná pracovní místa, která jsou v nabídce úřadů práce déle než tři měsíce a na která tedy po tuto dobu nebyl nalezen vhodný uchazeč o zaměstnání, jsou označena jako dlouhodobě neobsazená, a tedy potenciálně vhodná pro cizince. Tato úprava bude ještě dále rozpracována.

- „**Přibývání práv v návaznosti na délku přítomnosti na českém trhu práce**“. Během roku 2005 bylo zejména se Správou služeb zaměstnanosti jednáno o různých

formách takového usnadnění, zejména o možnosti udělování povolení k zaměstnání pro cizince na dobu delší než 1 rok pro určité kategorie cizinců.

0. Za účelem zjednodušení nalezení vhodného zaměstnání pro zájemce o vstup do pilotního projektu Výběru kvalifikovaných zahraničních pracovníků je vyvíjeno úsilí směrem ke **efektivnímu propojení webových stránek www.praceprocizince.cz** a nabídek úřadů práce a zaměstnavatelů tak, aby zájemci o účast v pilotním projektu jako cizinci ze třetích zemí mohli v ČR snadněji najít zaměstnání.
1. Na základě odborné studie byly vypracovány **principy posuzování míry integrace** účastníků pilotního projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků.
2. Ministerstvo práce a sociálních věcí i v roce 2005 **pokračovalo ve sjednávání dvoustranných smluv o sociálním zabezpečení**, respektujících požadavky *acquis communautaire* a moderní principy koordinace sociálního zabezpečení, a to – mimo jiné – rovněž se státy, jejichž státní příslušníci tvoří v ČR početné skupiny. Smlouva s Makedonií je v současné době projednávána v Parlamentu, smlouva se Syrskou arabskou republikou byla v lednu t.r. předložena ke schválení vládě, probíhá jednání s Tuniskem a s USA a vyvíjeno je úsilí na dokončení jednání o smlouvě s Ruskou federací. Mezi státy, jejichž státní příslušníci tvoří v ČR početnější skupiny, lze z výše uvedených zařadit Rusko a USA.
6. V **projektech zahraniční rozvojové pomoci** realizovaných resortem Ministerstva práce a sociálních věcí v roce 2005 byl mimo jiné zohledněn i aspekt prevence migrace, která není pro ČR přínosná. V souvislosti s prevencí migrace, která není přínosná, lze vyzdvihnout především **přínos projektů zaměřených na rozvoj zaměstnanosti, což se týká především projektů v Mongolsku, Vietnamu a nedávno ukončeného projektu na Ukrajině**. Jednalo se o projekty se souhrnným názvem „Výměnná odborná stáž pracovníků státní správy“, jejichž celková realizace probíhala ve Vietnamu a na Ukrajině v období 2001-2005 a v Mongolsku v období 2003-2005. Pro projekty ve Vietnamu bylo rozpočtováno na rok 2005 500 tisíc Kč, pro Mongolsko taktéž 500 tisíc Kč a pro Ukrajinu 400 tis. Kč.
7. Ministerstvo práce a sociálních věcí pokračovalo i v roce 2005 ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v oblasti **umístování nezletilých cizinců bez doprovodu do speciálních školských zařízení pro děti-cizince**. Dle usnesení vlády ČR ze dne 17.4.2002 č. 395 o koncepci umístování, vzdělávání a výchovy dětí s jazykovou bariérou včetně nezletilých žadatelů o azyl bez doprovodu v zařízeních ústavní výchovy byl 1.11.2003 zřízen diagnostický ústav „Domov pro děti–cizince“. Toto zařízení zahájilo zkušební provoz 15.6.2004 v rozsahu jedné výchovné skupiny, od 1.7.2004 pak dvou výchovných skupin v detašovaném pracovišti areálu „Modré školy“ Praha-Háje. Současná kapacita tohoto zařízení je 12 dětí (k 1.11.2005). Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dále 1. 10. 2004 zahájilo provoz nového zařízení určeného pro pobyt dětí-cizinců v areálu Permon, Hříměždice-Vestec 20, okres Příbram. Jedná se o Dětský domov se školou a Středisko výchovné péče pro děti–cizince. V roce 2004 byla kapacita dvě skupiny dětí po osmi, v současné době je to 48 dětí (k 1.11.2005).

8. Ministerstvo práce a sociálních věcí považuje za důležité, aby skupina nezletilých cizinců bez doprovodu, kteří byli na území ČR svěřeni do náhradní výchovy (speciálního školského zařízení pro děti-cizince) a projevují snahu o integraci na území, byla podporována v rámci procesu osamostatňování a to stejným způsobem, jako je tomu v případě českých dětí opouštějících zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Jelikož stávající systém sociálních služeb v těchto případech (zejm. služby poskytované tzv. domy na půl cesty apod.) předpokládá trvalý pobyt klienta, bylo nezbytné reagovat na specifika této kategorie cizinců, kteří po ukončení pobytu ve speciálním školském zařízení žádají o udělení trvalého pobytu. Ministerstvo vnitra po dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí v rámci novelizace zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů prosadilo **vypuštění podmínky předložení dokladu o zajištění prostředků k trvalému pobytu na území v případě, že se jedná o cizince, který byl svěřen do náhradní výchovy rozhodnutím příslušného orgánu a dosáhl věku 18 let.** Ministerstvo práce a sociálních věcí dále prosadilo v rámci poslední připravované novelizace zákona č. 326/1999 Sb. (k 1.11.2005 projednávána ve druhém čtení, sněmovní tisk č. 1107) na základě svých zásadních připomínek takovou úpravu, která při řešení statusového postavení této skupiny nezletilých cizinců bez doprovodu lépe zohledňuje jejich specifickou situaci při žádosti o udělení trvalého pobytu, podávané po dovršení 18 let. Jedná se zejména o možnost zrušení předcházejícího správního vyhoštění nebo vydání nového rozhodnutí, kterým předcházející rozhodnutí o správním vyhoštění bude moci být zrušeno, v případě, že dle poznatků orgánu sociálně-právní ochrany dětí tento cizinec projevuje snahu o integraci na území.

V rámci návrhu Ministerstva práce a sociálních věcí novelizace zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (k 1.11.2005 projednávána Poslaneckou sněmovnou PČR jako sněmovní tisk č. 995), byla problematika nezletilých cizinců bez doprovodu zdůrazněna v rámci demonstrativního výčtu specifických skupin dětí, na které se sociálně-právní ochrana dětí zaměřuje.

9. Od 1.10.2004 začaly úřady práce pro azylanty zajišťovat **nabídku individuálních akčních plánů** - jako nástroje aktivní politiky zaměstnanosti - s cílem podpořit tuto kategorii cizinců jakožto znevýhodněnou skupinu při vstupu na trh práce. Zařazení do individuálních akčních plánů (IAP) umožňuje využívání komplexních, individuálně přizpůsobených služeb poskytovaných či zprostředkovaných úřadem práce. To zvyšuje možnost uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce a působí jako prevence proti dlouhodobé nezaměstnanosti.

Odborným útvarem Ministerstva práce a sociálních věcí bylo zjišťováno, jak úřady práce postupují při realizaci a nabízení individuálních akčních plánů (a dalších aktivit) azylantům, s cílem jejich začlenění na trh práce. Jednalo se o **prověření postupu úřadů práce** za období od 1.10. 2004 do 30.6. 2005. V průběhu tohoto období úřady práce evidovaly 180 uchazečů o zaměstnání – azylantů. Z tohoto počtu bylo vypracování individuálního akčního plánu nabídnuto 27 azylantům; 17 z nich tuto nabídku odmítlo, takže IAP byl uzavřen s 10 azylanty.

Hlavním důvodem, proč bylo nabídnuto a uzavřeno poměrně málo IAP, je jazyková bariéra. V 90% případů úřady práce uvádějí, že azylanti neovládají český jazyk na té úrovni, aby byli schopni pochopit, co se od nich vyžaduje. Proto s nimi v mnoha případech musí na úřad práce docházet pracovníci z azylových center.

I přes uvedené negativní skutečnosti je zřejmá snaha úřadů práce těmto nezaměstnaným pomáhat. Za sledované období (10/04 – 6/05) bylo 34 azylantů

zařazeno do rekvalifikačních kurzů, ve 35 případech jim byly poskytnuty poradenské a konzultační služby, byli informováni o vhodných místech a byly jim vystavovány doporučenky. Znamená to tedy, že i přes neuzavření IAP jim byly poskytovány všechny služby, které jsou součástí IAP.

Z výsledku šetření odboru poradenství a zprostředkování vyplývá, že úřady práce věnovaly azylantům zvýšenou péči. Aby však mohlo být nabízeno uzavírání IAP všem azylantům v evidenci úřadů práce, je třeba, aby jim byla v daleko větší míře poskytována výuka českého jazyka ještě dříve než přijdou na úřad práce.

10. Na základě Usnesení vlády ČR ze dne 26.1. 2005 bylo **provedeno šetření ohledně poskytování rekvalifikačních kurzů azylantům**. Analýza byla provedena za období listopad 2004 až leden 2005. V uvedeném období bylo 9 ze 71 nezaměstnaných azylantů zařazeno do rekvalifikace, což představuje cca 12 % ze skupiny evidovaných azylantů – jedná o vyšší procento než je u celkového počtu uchazečů o zaměstnání, kteří se rekvalifikace zúčastňují (cca 8 – 9%).

Počátkem roku 2005 byla provedena analýza poskytování výuky českého jazyka v rámci rekvalifikace. Údaje byly zjišťovány za rok 2004 – v daném roce se rekvalifikace zaměřené na český jazyk zúčastnilo 30 cizinců.

11. V rámci realizace Protikorupčního programu resortu Ministerstva práce a sociálních věcí funguje od 1.9.2004 Protikorupční linka spravovaná odborem interního auditu a kontroly. V roce 2005 byly vytvořeny podmínky pro **rozšíření této linky** prostřednictvím zavedení možnosti **podávání podnětů v jiných jazycích kromě češtiny** - doposud byl zajištěn překlad webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí týkajících se boje proti korupci do anglického a ruského jazyka, upozornění v těchto jazycích jsou přijímána faxem a v elektronické podobě.

12. Ministerstvo práce a sociálních věcí v rámci své činnosti důsledně uplatňuje tzv. „**integrační mainstreaming**“, tj. při vytváření veškerých resortních politik, právních předpisů a při přijímání opatření v oblasti působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí je zohledňován dopad připravované politiky, právního předpisu nebo opatření na dosažený stav integrace cizinců - jím zpracované materiály tedy nesnižují dosažený stav integrace cizinců. V poslední době bylo Ministerstvem práce a sociálních věcí vypracováno a předloženo několik návrhů právních předpisů, které naopak vytvářejí příznivější podmínky pro integraci cizinců v České republice. Jedná se zejména o návrhy zákona o pomoci v hmotné nouzi, zákona o sociálních službách a **novely zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení**, ve znění pozdějších předpisů (posuzování neodůvodnitelné zátěže systému sociální péče), které rozšiřují osobní rozsah systému sociální péče ČR o vybrané skupiny cizinců. V současné době (stav k 1. 11. 2005) jsou projednávány v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR.

13. V rámci Ministerstva práce a sociálních věcí je odbor migrace a integrace cizinců průběžně dle potřeby informován o možnostech využívání Evropského sociálního fondu (ESF) pro cílovou skupinu koncepce integrace cizinců, a to zejména v souvislosti s přípravou programové dokumentace na čerpání ESF v příštím programovém období EU 2007 -2013.

14. V druhé polovině roku 2005 byl zajištěn překlad **Příručky o integraci** (Handbook on Integration), která vznikla v rámci činnosti Skupiny pro migraci (Migration Policy Group) a byla vydaná v roce 2004 Evropskou komisí. Tato příručka

nabízí příklady dobré praxe a poznatky získané od 25 členských států k těmto tématům: úvodní kurzy pro nově příchozí přistěhovalce a uznané uprchlíky, občanská angažovanost a indikátory. Byla vypracována v těsné spolupráci s národními kontaktními místy pro integraci a jejím cílem je podpořit vytvoření soudržného evropského rámce integrace usnadněním výměny zkušeností a informací. Tato příručka je určena tvůrcům politik a odborníkům z praxe na místní, regionální, celostátní a evropské úrovni. Vzhledem k potenciálnímu přínosu takovéto ojedinělé publikace a také s ohledem na četné žádosti ze strany neziskového sektoru a zástupců místních samospráv, byla umístěna na webovou stránku www.cizinci.cz a je zajišťována její publikace a následná distribuce mezi široké spektrum organizací podílejících se na integraci cizinců.

15. V roce 2005 bylo Ministerstvem práce a sociálních věcí zajištěno vydání informačního letáku „Zaměstnávání cizinců v České republice“ v ukrajinském jazyce.

16. V roce 2005 byla zabezpečena **aktualizace brožury „Zaměstnanost“ v anglickém jazyce** pro její zveřejnění na internetových stránkách Ministerstvem práce a sociálních věcí.

V souvislosti s poskytováním informací cizincům ohledně jejich zaměstnávání v ČR byl vytvořen informační **leták**. V současné době jsou zpracovávány jeho odpovídající jazykové mutace, vydání se předpokládá v I. čtvrtletí roku 2006 ve spolupráci s Organizací pro migraci (IOM).

17. Jako zdroj informací pro státní úředníky, nevládní neziskové organizace a i samotné cizince provozuje Ministerstvo práce a sociálních věcí od roku 2004 internetovou stránku **www.cizinci.cz**. Tato stránka seznamuje uživatele s oficiálními a koncepčními dokumenty ČR i EU, s informacemi a zkušenostmi v ČR i zahraničí a poskytuje nezbytné informace umožňující jednotný postup ve vyřizování agendy v rámci integrace cizinců v ČR. Stránka je určena zaměstnancům Ministerstva práce a sociálních věcí i dalším orgánům státní správy a samosprávy, jakož i nestátním neziskovým organizacím, akademické obci i veřejnosti. Stránka je přímo propojena s internetovou stránkou Ministerstva práce a sociálních věcí, s informačním systémem o cizincích provozovaným Českým statistickým úřadem a s portálem veřejné správy.

Cenným zdrojem informací je i internetová stránka **www.domavcr.cz**, která je zpracována ve spolupráci s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a slouží k informační podpoře cizinců žijících v ČR i nestátních neziskových organizací a dalších subjektů, poskytujících poradenství a další služby. Přináší řadu praktických informací a rad k řešení různých situací a problémů souvisejících s pobytem, zaměstnáním, podnikáním, sociálním zabezpečením cizinců aj. Informuje o přijatých právních předpisech. Stránky jsou k dispozici v několika jazykových verzích odpovídajících nejpočetněji zastoupeným komunitám imigrantů v České republice.

Vybrané stěžejní informace ohledně integrace cizinců jsou taktéž umístěny na oficiálních webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí **www.mpsv.cz** v sekci *Integrace cizinců*.

Pravidelně byla dále zajišťována aktualizace sekce *Zahraniční zaměstnanost*, která je součástí integrovaného portálu Ministerstva práce a sociálních věcí **http://portal.mpsv.cz**. Tato sekce je zaměřena na podávání informací o postupech zaměstnávání cizinců; slouží jak zaměstnavatelům cizinců, tak cizincům.

18. Ministerstvo práce a sociálních věcí vypracovalo v roce 2004 metodiku pro poskytování dotací ze státního rozpočtu nestátním neziskovým organizacím (NNO). V roce 2005 tak v souladu s touto metodikou Ministerstvo práce a sociálních věcí podpořilo celkem deset projektů (bližší viz příloha). V rámci Programu podpory integrace cizinců v ČR byly realizované aktivity zaměřené na poskytování sociálně-právní poradenství cizincům, informační, osvětové a vzdělávací aktivity podporující integraci cizinců, aktivity zaměřené na integraci zranitelných skupin imigrantů, zejména žen a dětí a rozvoj vztahů mezi komunitami.

V polovině roku 2005 bylo vyhlášeno dotační výběrové řízení na projekty na rok 2006 a to jako součást výběrového dotačního řízení v oblasti poskytování sociálních služeb.

19. Ministerstvo práce a sociálních věcí podporuje aktivní zapojení nestátních neziskových organizací (NNO) do procesu integrace cizinců. V této souvislosti je zejména podstatné zveřejňování dalších možností financování jejich aktivit v rámci evropských dotačních programů, případně partnerství Ministerstva práce a sociálních věcí v mezinárodních projektech. Ministerstvo práce a sociálních věcí je prostřednictvím odboru migrace a integrace v rámci programu iniciativy Společenství EQUAL členem rozvojového partnerství HELIX a HEDERA - *Work in Prague a Work in Czech Republic*, jehož cílem je především systémová podpora pracovního uplatnění azylantů a cizinců dlouhodobě žijících v Praze, respektive České republice – vyvinutí a odzkoušení koncepce takovéto podpory.

Ministerstvo práce a sociálních věcí průběžně umožňuje zástupcům NNO a místní samosprávy zabývajících se integrací cizinců sdílet zkušenosti a navazovat kontakty v rámci jejich účasti na mezinárodních seminářích k tématice integrace cizinců.

Dále jsou zástupci NNO spolu s ostatními sociálními partnery členy komise Ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců a mají tak do určité míry možnost se prostřednictvím této platformy podílet na formulaci politiky integrace cizinců.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Cílem plnění resortního Plánu integrační politiky Ministerstva pro místní rozvoj je dosáhnout postupnou realizací v něm uvedených opatření v určeném časovém horizontu dalšího zkvalitnění aktivit ministerstva na podporu integrace cizinců v souladu s potřebami cílové skupiny cizinců se zvláštními potřebami, zejména osob v tíživé sociální situaci.

Úkoly byly koncipovány převážně s průběžným termínem plnění a jejich realizace zohledňuje i zaměření aktivit vyplývajících z Plánů integračních politik ostatních ministerstev. Zvýšená pozornost byla věnována monitorování legislativních aktivit jiných ministerstev s cílem dosáhnout potřebné provázanosti a slučitelnosti právních předpisů v gesci Ministerstva pro místní rozvoj s předpisy v působnosti dalších ministerstev, která participují na realizaci Koncepce integrace cizinců.

Nad rámec resortního Plánu integrační politiky Ministerstvo pro místní rozvoj v tomto roce iniciovalo a zadalo výzkumný projekt „Segregace v České republice: stav a vývoj, příčiny a důsledky, prevence a náprava“ a prohloubilo tak spolupráci s vědeckými institucemi, které se problematikou migrace, integrace cizinců, rasismu a xenofobie zabývají. Projekt, který byl zahájen v srpnu letošního roku zkoumá nejen stav a vývoj segregace v České republice, ale jeho cílem je i navrhnout postupy a nástroje vhodné pro prevenci a snížení negativních projevů segregace.

V rámci resortní mediální a informační politiky Ministerstvo pro místní rozvoj zvýšilo podporu poradenské činnosti zaměřené zejména na zřizování bytů obcemi, dále byla zaměřena pozornost na podporu či organizaci seminářů pro zaměstnance, kteří do styku s cizinci běžně nepřicházejí, ale jsou nepřímo zaměřeni na jejich problematiku – např. k otázkám občanských poraden v oblasti bytového práva, k překážkám sociálního začleňování cizinců a jejich komunit, k propagaci České republiky jako destinace cestovního ruchu, k příčinám sociálního vylučování cizinců – specifika v jednotlivých regionech České republiky.

V současné době se v rámci Ministerstva pro místní rozvoj zvažují možnosti přímé finanční podpory výstavby podporovaných bytů ve vlastnictví obcí anebo dobrovolného svazku obcí pro osoby se zvláštními potřebami, včetně cizinců, v následujícím období.

Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury konstatovalo, že neshledává potřebu nových legislativních opatření a dalších programů, které by se týkaly integrace cizinců, neboť vše, co je možné v rámci daných usnesen vlády a zákonů ČR realizovat, se již realizuje. Plán integrační politiky ani Návrh legislativních a praktických opatření nebyl tedy Ministerstvem zpracován a tudíž není možné uvést informace o jeho plnění.

Ministerstvo kultury podpořilo v rámci samostatného konkursního řízení na podporu integrace cizinců žijících v ČR i v dalších dotačních programech Ministerstva kultury, zejména v programech odboru umění a knihoven a odboru hromadných sdělovacích prostředků z finančních prostředků vlastního úřadu celou řadu projektů (blíže viz příloha).

Ministerstvo kultury se nijak nezříká úkolů, které v rámci svých kompetencí a v souladu s Kulturní politikou musí zabezpečovat, zástupci úřadu se aktivně podílejí na práci Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

1/ Odbor ochrany spotřebitelů v roce 2005 zpracovává v rámci integrace cizinců projekt „Informační materiál pro spotřebitele – cizince nacházející se na území České republiky“. Tento projekt je zaměřen na cizince dlouhodobě a legálně pobývající na území ČR. Cílem projektu je poskytnout těmto osobám základní informace z oblasti ochrany spotřebitele. Materiál se skládá z 9 tématických oblastí, obsahuje mimo jiné informace o poctivosti prodeje, odpovědnosti za vady a o reklamaci zboží a služeb.

Projekt navazuje na obdobný projekt realizovaný v roce 2004 s tím, že bude aktualizovat výše uvedené tématické oblasti zpracované v rámci projektu z minulého období, dále bude proveden dotisk jazykových mutací, které již nebudou k dispozici. Materiál bude rovněž přeložen do dalších 3 jazyků - francouzštiny, ukrajinštiny a čínštiny a bude vytištěn v celkovém množství cca 5.000 výtisků.

2/ Odbor živností v roce 2005 zpracovává v rámci integrace cizinců projekt „Informační materiál pro zahraniční fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona na území České republiky“. Materiál je rozdělen do dvou částí. První část bude věnována podmínkám živnostenského podnikání, a to jak co se týče obecné úpravy (zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, dělení živností, ohlášení živnosti apod.), tak specifických podmínek podnikání zahraničních fyzických osob. Druhá část bude věnována soustavě a působnosti živnostenských úřadů. Materiál bude přeložen do anglického jazyka a jazyků dalších cílových skupin podnikatelů a vytištěn v celkovém množství cca 300 výtisků.

3/ Odbor živností Ministerstva průmyslu a obchodu průběžně koordinuje jednotnou aplikaci živnostenského zákona v rámci metodické činnosti a školení pracovníků veřejné správy. Pracovníci živnostenských úřadů absolvují zkoušku odborné způsobilosti pro výkon činnosti na úseku živnostenského podnikání a řada z nich rovněž absolvuje jazykovou přípravu.

4/ V oblasti legislativních opatření bude provedena transpozice směrnice 2003/109/ES do národní právní úpravy v souvislosti s návrhem zákona, kterým se mění zákon o pobytu cizinců na území ČR a některé další zákony (obsahuje též novelu živnostenského zákona). Návrh byl vládou předložen do Poslanecké sněmovny dne 7.9.2005 a je nyní v 1. čtení (sněm. tisk 1107). Účinnost nové právní úpravy se navrhuje k 1.1. 2006.

5/ V oblasti živnostenského podnikání jsou koordinovány odborem živností Ministerstva průmyslu a obchodu kontroly zahraničních fyzických osob podnikajících podle živnostenského zákona prováděné živnostenskými úřady, je sledován jejich integrační proces a živnostenskými úřady jsou signalizována zjištěná porušení zvláštních právních předpisů dalším dozorovým orgánům, do jejichž působnosti případná porušení patří.

V I. pololetí roku 2005 provedly živnostenské úřady České republiky kontrolu 2900 zahraničních fyzických osob. Při kontrolách bylo zjištěno 1135 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 1.095.700,- Kč a dále bylo ve 128 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění nebo pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v hl. m. Praze - celkem 727 zahraničních fyzických osob, dále pak v Plzeňském kraji - 362 zahraničních fyzických osob, a v kraji Středočeském - 321 zahraničních fyzických osob.

Dále bylo provedeno 876 signalizací porušení jiných právních předpisů, z toho 183 signalizací orgánům služby cizinecké a pohraniční policie, 57 signalizací Krajským obchodním soudům, 322 signalizací finančním úřadům, 199 signalizací správám sociálního zabezpečení

Plnění resortních Plánů integrační politiky v roce 2005

48 signalizací úřadům práce a 67 signalizací jiným orgánům. Vyhodnocení II. pololetí 2005 bude provedeno k 31.12.2005.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se v současnosti řídí aktualizovaným Plánem integrační politiky MŠMT na období 2004 - 2006. Jeho součástí je i návrh legislativních a praktických opatření. MŠMT tato opatření plní.

Vzdělávání cizinců je zakotveno v § 20 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákona č. 383/2005 Sb., a tím došlo k ukončení platnosti Pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR ke vzdělávání cizinců v základních školách, středních školách a vyšších odborných školách včetně speciálních škol čj. 21 836/2000-11.

Školský zákon nově zavádí ustanovení o bezplatné přípravě ve výuce českého jazyka pro žáky s příslušností jiného členského státu EU. Prováděcím předpisem - Vyhláškou MŠMT č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky je v § 10 a 11 toto nové ustanovení zákona specifikováno.

Na základě § 4 odst. 3 zákona č. 561/2004 Sb. byl formou Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy č.j. 27 002/2005-22 vydán Rámcový vzdělávací program pro základní školství, který obsahuje významné průřezové téma Multikulturní výchova.

MŠMT zajišťuje v oblasti vzdělávání bezplatné kurzy pro osoby, jimž byl udělen azyl. V roce 2004 bylo ze státního rozpočtu vyčleněno na zajištění výuky českého jazyka v rámci SIP 2.500 000,-Kč. V tomtéž roce byla vyčerpána částka ve výši 804.000,- Kč a uděleno 142 azylů. Na rok 2005 bylo ze státního rozpočtu vyčleněno na zajištění výuky českého jazyka v rámci SIP 1.600 000,-Kč., k 30. 9. 2005 byla vyčerpána částka ve výši 750 000.- Kč a k témuž datu bylo uděleno 170 azylů.

Usnesení vlády č. 6 ze dne 5. ledna 2005 k zabezpečení integrace azylantů v roce 2005 v oblasti zajištění bezplatné výuky českého jazyka a k nové koncepci a metodice úvodních kurzů pro azylanty a vyškolení lektorů pro její pilotní ověření uložilo ministryni školství, mládeže a tělovýchovy zpracovat do 31.prosince 2005 „Návrh nové koncepce a metodiky úvodních kurzů pro azylanty“. Zakázku na vypracování Návrhu nové koncepce a metodiky úvodních kurzů pro azylanty získalo ve výběrovém řízení na MŠMT (Č.j. 20 209/2005-25) SOZE, Sdružení občanů zabývajících se emigranty. Prvá etapa zakázky byla zpracována v souladu s usnesením vlády bod II/1 b) a výsledky práce předány MŠMT. V průběhu tvorby koncepce bylo uspořádáno organizací SOZE několik prezentací dosažených výsledků (průběžných oponentur a závěrečná oponentura) za přítomnosti zástupců zadavatele i spolupracujících orgánů. Materiál prošel připomínkovým řízením na MŠMT a v současné době je připraven k zaslání k meziresortnímu připomínkovému řízení. Předpokládaný termín schválení koncepce je prosinec 2005.

MŠMT dále zabezpečuje povinnou školní docházku dětí azylantů a účastníků řízení o azyl. Před přijetím školského zákona postupovalo MŠMT podle svého Metodického pokynu ke školní docházce žadatelů o azyl čj. 10 149/2002-22. Cílem tohoto pokynu bylo zajistit lepší podmínky pro práci pedagogů ve školách, které navštěvují děti žadatelů o azyl z pobytových středisek. (Pozn.: V období září 2003 až duben 2004 provedla ČŠI tematicky zaměřenou inspekci na „Vzdělávání cizinců - žadatelů o azyl v základních školách“ Celkem bylo inspektováno 10 škol s 1028 žadatelů o azyl. Výsledky inspekce jsou přístupné na webu csicr.cz) Aby bylo možné i nadále zajišťovat lepší podmínky pro práci pedagogů ve školách,

kteří navštěvují děti žadatelů o azyl, připravuje MŠMT vyhlášení rozvojového programu: „Zajištění podmínek základního vzdělávání žáků s postavením azylantů nebo účastníků řízení o udělení azylu na území České republiky a -bezplatné přípravy k začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie“.

Na základě usnesení vlády č. 55 z 13. ledna 2003 Koncepce integrace cizinců na území České republiky a další rozvoj této koncepce po vstupu České republiky do Evropské unie byl na MŠMT zpracován Návrh plánu studií a výzkumu cizinců a jejich komunit z pohledu integrace na území ČR v letech 2004-2006. Na základě usnesení vlády č. 126 ze dne 11. února 2004 byl tento dokument dopracován a předložen ministrovi práce a sociálních věcí. Témata k výzkumu byla vřazena do pěti základních okruhů: 1) motivace k migraci, 2) sociální integrace imigrantů, která zahrnuje situaci všeobecných podmínek, sociální a zdravotní péče, sociálně demografické studie a srovnání se zahraničními modely integrace, 3) právní statut integrace cizinců v České republice, 4) přístup cizinců ke vzdělávání a výchově, problematika dětí a mládeže, a 5) cizinci na trhu práce ČR. K otázkám výzkumu integrace cizinců byla zřízena mezirezortní Komise ministra práce a sociálních věcí Ad hoc odborná konzultační skupina k zmapování potřeb studií a výzkumů cizinců a jejich komunit, jejíž práce se účastní zástupce MŠMT.

Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) jako přímo řízená organizace MŠMT zařadila v období únor - srpen 2005 tři semináře pro pedagogické pracovníky: 1) Čeština nejen jako jazyk Čechů, 2) Vietnamská komunita a multikulturním vzdělávání, 3) Znamé a neznámé v nás a kolem nás - program prevence xenofobie a rasismu. V současné době NIDV připravuje na únor 2006 seminář „Úvod do interkulturní psychologie“.

MŠMT každoročně vyhláší projekty na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR. Na jejich realizaci jsou vyčleňovány příslušnými usneseními vlády ČR finanční prostředky z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa. Tématicky jsou projekty zaměřeny k podpoře multikulturní výchovy dětí a mládeže, na podporu výuky českého jazyka jako cizího jazyka a studie zaměřené k problematice vzdělávání migrujících cizinců, uspořádání semináře k vzdělávání cizinců. Realizace projektů přispívá k odstranění komunikační bariéry a usnadňuje začlenění dětí-cizinců do běžného života při respektování odlišnosti jednotlivých etnik, jejich kultury, náboženství, zvyklostí apod. Dalším cílem projektů je napomoci učitelům v získávání dovedností při práci s dětmi-cizinci při vyučování, zejména při výuce českého jazyka, při začleňování těchto dětí do mimoškolních aktivit, při řešení případných konfliktů vznikajících ze vzájemného neporozumění.

MŠMT dne 5.4.2005 schválilo rozdělení dotací projektům v rámci Programu na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR pro rok 2005. Celkem bylo vybráno šestnáct projektů v celkové částce 2000 tis. Kč.

Ministerstvo zdravotnictví

Koncepční programy Ministerstva zdravotnictví

Cílem níže uvedených koncepčních programů Ministerstva zdravotnictví, které jsou od roku 2004 průběžně plněny, je zabezpečení komplexní péče pro všechny děti a dorost, nevyjímaje z jejich rámce ani děti cizinců. Nejedná se o programy zaměřené výhradně na populaci imigrantů, ale tato část společnosti je na druhou stranu jejich neoddelitelnou součástí.

1. Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR „Zdraví pro všechny v 21. století“ (Usnesení vlády ČR č. 1046 ze dne 30.10.2002.)

V cíli 3 tohoto programu „Zdravý start do života“ je věnována pozornost imigrantní populaci z hlediska perinatologické péče. V rámci jednotlivých dílčích úkolů je prováděna identifikace a analýza konkrétních potřeb tak, aby byla zajištěna **adekvátní zdravotní péče v populaci imigrantů**.

Také cíl 4 tohoto programu „Zdraví mladých“ se zabývá vytvořením podmínek, aby do roku 2020 mladí lidé byli zdravější a schopnější plnit svoji roli ve společnosti. V takto nastíněném rámci je potom třeba řešit konkrétní otázky, jako např. vzdělávání, reklamy, aktivit pro děti a mládež v jejich volném čase, prevence úrazů, rizikového chování dětí a mládeže včetně komerčního sexuálního zneužívání dětí a celou řadu dalších otázek. Jedná se o řešení problematiky, která se dotýká i dětí a mládeže imigrantní populace.

2. Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007.

Usnesením vlády ČR č. 343 ze dne 7.4.2003 bylo MZ uloženo plnění následujících hlavních úkolů:

1) Působit na snižování dětské úmrtnosti, snižovat riziko vrozených vad, poskytovat potřebnou lékařskou pomoc a zdravotní péči všem dětem bezúplatně:

- Snižit podíl vrozených vad zlepšením efektivity prenatalní diagnostiky, včetně vypracování systému provádění screeningu v ČR, léčbou vybraných skupin vrozených vad na specializovaných pracovištích, vypracováním systému dlouhodobého sledování dětí narozených s vrozenými vadami.
- Snižit podíl dětí s porodní hmotností méně než 2 500 g zlepšením centralizace rizikových gravidit do perinatologických center a zlepšováním prenatalní péče o riziková těhotenství, včetně preventivních opatření.
- Pokračovat v rozvoji zdravotnických zařízení zapojených do hnutí „baby - friendly“.
- **Zajistit adekvátní zdravotní péči v imigrantní populaci.**

2) Nadále systematicky působit v oblasti prevence, včetně prevence úrazů:

- Snižit úmrtnost a zdravotní postižení způsobené nehodami a násilím páchaným na dětech zavedením do praxe doporučeného postupu pro všechny praktické lékaře při podezření ze syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, včetně komerčního sexuálního zneužívání dětí a podporováním vytváření sociálně preventivních programů zamezujících páchaní násilí na dětech.
- Pokračovat v prevenci úrazů.
- Věnovat pozornost racionální výživě dětí a mladistvých.

- Podstatně snížit podíl mladých lidí, kteří se podílejí na zdraví škodlivých formách chování, ke kterým patří konzumace drog, tabáku a alkoholu.
- Věnovat pozornost problematice „Děti a životní prostředí“.

3) Aktivně rozvíjet stávající systém bezplatných komplexních preventivních lékařských vyšetření u dětí a dorostu:

- Rozšířit dosavadní spektrum prováděného novorozeneckého screeningu dědičných poruch metabolismu v ČR.
- Dle finančních možností rozšířit stávající systém preventivních prohlídek zavedením každoročních preventivních prohlídek u dětí starších 3 let.
- Pokračovat ve zlepšování systému očkování.

3. Komise Ministerstva zdravotnictví pro péči o děti a dorost - (ustanovena Příkazem ministryně 1.2.2003).

Ke zlepšení koordinace aktivit a koncepčního řešení oblasti zdraví dětí a mládeže přispěje Komise Ministerstva zdravotnictví pro péči o děti a dorost, která má statut poradního orgánu ministryně. Komise se věnuje především těmto problémům:

- problematika výživy kojenců, malých dětí a mladé generace,
- zavedení povinné registrace, možnosti přechodné registrace,
- rozšíření novorozeneckého screeningu,
- vadné držení těla u dětí a dorostu,
- kazivost zubů u dětí a dorostu,
- děti, dorost a životní prostředí,
- kojenecké ústavy a dětské domovy do 3 let věku,
- síť dětských lůžkových oddělení,
- drogová závislost u dětí a mladistvých, včetně kouření a požívání alkoholu,
- komerční sexuální zneužívání dětí a mladistvých,
- **imigrace dětí a mládeže,**
- posuzování zdravotní způsobilosti mládeže ve vztahu k volbě povolání.

4. Zdravé životní prostředí pro děti – program WHO.

Jednou z příčin nezlepšujícího se zdravotního stavu dětské populace je i přes velmi dobrou úroveň zdravotní péče právě životní prostředí, které je třeba chápat - ve vztahu k dětem a mládeži - v co nejširším kontextu jako vše, co ovlivňuje život a zdraví dětí a mládeže včetně prostředí sociálního, ve kterém se dítě a mládež pohybuje a vyrůstá.

- Cílem výše uvedených koncepčních programů Ministerstva zdravotnictví, které v letech 2004-2006 jsou a budou plněny průběžně, je zabezpečení komplexní péče pro všechny děti a dorost počínaje zabezpečením adekvátní perinatologické péče, a to včetně populace imigrantů.

V roce 2005 realizovalo Ministerstvo zdravotnictví celkem pět projektů orientovaných na podporu integrace cizinců (blíže viz příloha).

Ministerstvo vnitra

Plán integrační politiky MV v letech 2004 až 2006 byl spolu s Návrhem legislativních a praktických opatření MV v rámci Koncepce integrace cizinců v souvislosti se vstupem ČR do EU schválen usnesením vlády ze dne 5. ledna 2005 č. 5 k Realizaci Koncepce integrace cizinců do konce roku 2004 a k jejímu dalšímu rozvoji v roce 2005.

MV v souladu s uvedeným usnesením vlády oba materiály k 31. květnu 2005 aktualizovalo a předložilo ministru práce a sociálních věcí v rámci jednoho materiálu *Plán integrační politiky MV v letech 2004 až 2006 (Plán integrační politiky MV)*. *Plán integrační politiky MV* byl v návaznosti rozpracován do vnitrorezortní podoby s přesným určením gesce příslušných odborů MV a kontrolních termínů plnění jednotlivých úkolů. Plnění *Plánu integrační politiky MV* je MV průběžně vyhodnocováno.

V současné době je připravován návrh *Nařízení ministra vnitra, kterým se zřizuje Vnitrorezortní koordinační a konzultační pracovní skupina pro plnění úkolů MV v rámci Koncepce integrace cizinců na území ČR*. Činnost skupiny by měla přispět k dalšímu zkvalitnění plnění *Plánu integrační politiky MV* a ke sjednocování resortních stanovisek ve vztahu k realizaci *Koncepce integrace cizinců na území ČR* a výstupům z činnosti mezirezortní *Komise ministra práce a sociálních věcí pro přípravu a realizaci politiky vlády v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami a jejich tematicky zaměřených odborných konzultačních skupin*.

Plán integrační politiky MV je v roce 2005 plněn v souladu s obsahem a cíly *Koncepce integrace cizinců na území ČR*. S odkazem na platné a úplné znění *Plánu integrační politiky MV* uvádíme nejvýznamnější aspekty realizace tohoto plánu v roce 2005.

Právní pobytový rámec cizinců

Novela *zákona č. 326/1999 Sb.*, kterou jsou implementovány do vnitrostátní legislativy *směrnice Rady č. 2003/109/ES* ze dne 25. listopadu 2003, *č. 2004/38/ES* ze dne 29. dubna 2004, *č. 2004/81/ES* ze dne 29. dubna 2004 a *č. 2004/114/ES* ze dne 13. prosince 2004, byla dne 18. října 2005 projednána Parlamentem ČR (*sněmovní tisk 1107*). V prvním čtení, následně dne 2. listopadu 2005 návrh projednal výbor pro obranu a bezpečnost.

MV předložilo vládě návrh další novely *zákona č. 325/1999 Sb. a některých dalších zákonů*, kterou se do vnitrostátního práva implementuje *Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních požadavcích na kritéria a statut státních příslušníků třetích zemí nebo osob bez státní příslušnosti jako uprchlíků nebo jako osob, které z jiných důvodů potřebují mezinárodní ochranu a o obsahu poskytované ochrany*. V současné době probíhá jeho projednávání v jednotlivých komisích Legislativní rady vlády.

OAMP si současně klade za cíl analyzovat platný *zákon č. 326/1999 Sb.* a připravit jeho změny směřující k jeho zkvalitnění, zřehlednění, odstranění případných nelogičností a k zefektivnění aplikační praxe. V kontextu výše uvedených problémových okruhů budou rovněž posouzeny i další aspekty. *Usnesením vlády č. 1055 ze dne 24. srpna 2005* bylo ministru vnitra uloženo zpracovat a vládě do 30. dubna 2006 předložit návrh věcného záměru

zákona o pobytu cizinců na území ČR. V rámci tohoto věcného záměru budou zohledněny všechny skutečnosti a poznatky, které dosavadní platný zákon jistým způsobem degradují.

Cizinci a občanství

Analýza právní úpravy nabývání a pozbývání státního občanství byla vzata na vědomí usnesením vlády ČR č. 881 ze dne 13. července 2005 a ministru vnitra byl uložen úkol vypracovat a vládě do 30. září 2006 předložit věcný záměr zákona o nabývání a pozbývání státního občanství ČR. MV v návaznosti zahájilo práce na vypracování věcného záměru nového zákona o nabývání a pozbývání českého státního občanství s tím, že základním rámcem pro tvorbu věcného záměru tohoto zákona je *Koncepce nové právní úpravy nabývání a pozbývání státního občanství ČR* obsažená v *Analýze*.

Sdružování cizinců

Smyslem novely zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, a novely zákona č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v ČSSR, ve znění pozdějších předpisů, je zavedení stejného režimu pro sdružování občanů i cizinců. Pro sdružování cizinců by měl tudíž platit pouze registrační princip, tj. řízení o registraci sdružení dle zákona č. 83/1990 Sb. Vládní návrh zákona, kterým se mění některé zákony související s evidencí obyvatel, byl předložen k dalšímu ústavnímu projednání PS Parlamentu ČR. Tento zákon by měl nabýt účinnosti dnem 1. ledna 2006. *Novela zákona o pobytu cizinců* by měla nabýt účinnosti rovněž dnem 1. ledna 2006. Nová zákonná úprava si na úseku sdružování nevyžádá přijetí zvláštního opatření.

Právní poradenství pro cizince

V mezidobí bylo zajištěno obsahové přehodnocení projektů. Většina projektů nestátních neziskových organizací (NNO) na podporu integrace cizinců dotovaných MV v rámci *Koncepce integrace cizinců na území ČR* v roce 2005 je zaměřeno na poskytování právního poradenství ve vztahu k pobytovým aspektům cizinců a na otázky spojené se získáváním českého státního občanství.

Prostřednictvím MV jsou v roce 2005 poskytovány dotace ze státního rozpočtu ČR občanským sdružením a účelovým zařízením církví, které vyvíjejí činnost v oblasti *podpora programů příslušníků národnostních a etnických menšin – integrace cizinců*. Projekty jsou určeny pro cizince s povoleným trvalým pobytem a s povoleným pobytem na dlouhodobá víza a s dobou pobytu delší než jeden rok na území ČR a občany ČR, kteří se k této cílové skupině váží.

Zaměření projektů:

- poskytování právního poradenství cizincům v oblasti cizinecké problematiky (zejména ve vztahu k zákonu o pobytu cizinců, zákonu o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky a zákonu o matrikách) a ve vztahu k relevantním předpisům v oblastech sociálního a zdravotního zabezpečení, pracovním právním předpisům, zajištění odpovídající asistence při jednání s úřady, propagace uvedených aktivit a analýza nejfrekventovanějších problémů cizinců

- podpora informovanosti, orientace a znalostí cizinců v systému norem upravujících cizineckou problematiku, včetně poskytování informací o právním a sociálním systému České republiky, seznamování se základními společenskými a kulturními normami, poskytování pomoci při odstraňování společenské izolace cizinců
- analýza a monitorování nejvýznamnějších problémů cizinců ve vztahu k jejich právnímu postavení na území ČR

V roce 2005 MV finančně podpořilo tyto poradenské projekty ve vztahu k integraci cizinců:

- Diecézní charita Brno - *Poradenská a informační činnost*, dotace 180.000,- Kč
- Poradna pro uprchlíky - *Právní a sociální poradenství cizincům pobývajícím v ČR*, dotace 350.000,- Kč
- Multikulturní centrum Praha - *Informační centrum Multikulturního centra*, dotace 180.000,- Kč
- Poradna pro integraci - *Právní poradenství cizincům pobývajícím v ČR*, dotace 280.000,- Kč
- Centrum pro otázky migrace - *Právní poradenství cizincům*, dotace 285.000,- Kč
- Farní charita Česká Lípa - *Právní poradenství pro dlouhodobě legálně žijící cizince v ČR*, dotace 155.000,- Kč
- Organizace pro pomoc uprchlíkům - *Právní poradenství cizincům v ČR*, dotace 295.000,- Kč
- Sdružení občanů zabývajících se emigranty - *Poskytování právního poradenství cizincům a azylantům na území Moravy a Slezska*, dotace 280.000,- Kč

Finanční náklady na uvedené projekty činí 2,005.000,- Kč.

V rámci *Plánu integrační politiky MV* jsou vedle poradenských projektů realizovány i další projekty, které mají vztah k cílové skupině cizinců:

- *Rozvoj činnosti styčných důstojníků pro problematiku menšin se zaměřením na vzdělávací a propagační aktivity* (projekt navazuje na projekt *Společný svět* realizovaný odborem bezpečnostní politiky MV v roce 2004, rozvíjí jeho původní záměr zvyšovat odbornou vybavenost styčných důstojníků pro problematiku menšin)
- *Výzkum obchodu s lidmi především za účelem nucené práce* (výstupy z výzkumu budou MV využity při realizaci dalších opatření k omezení nelegálního zaměstnávání cizinců s povoleným pobytem)
- *Zkvalitnění vzdělávání policistů v oblasti styku s cizinci a práce v minoritách* (projekt zahrnuje zejména další výchovu a vzdělávání policistů cizinecké policie s cílem zefektivnit jejich komunikaci s cizinci a tím zvýšit prestiž policejní práce a celkové image policie).

Finanční náklady na tyto projekty činí 595.000,- Kč.

MV v roce 2005 poskytne na podporu projektů v rámci *Koncepce integrace cizinců na území ČR* dotace v celkové výši 2,600.000,- Kč a k 1. říjnu 2005 vyhlásilo a zveřejnilo programy na podporu integrace cizinců pro rok 2006 a výzvu pro předkládání projektů nestátními neziskovými organizacemi.

Podpora postupného regionálního pokrývání ČR poradenskými službami pro cizince je vedle limitovaných finančních možností MV v oblasti integrace cizinců a malé nabídky vhodných projektů NNO rovněž významně podmíněna absencí legislativních a organizačních předpokladů pro aktivní zapojení orgánů územní samosprávy do realizace *Koncepce integrace cizinců na území ČR*. MV vyhodnocuje pravidelné zprávy a zkušenosti NNO z realizace poradenských projektů s cílem definovat nejzávažnější integrační problémy cizinců a jejich rodin.

Současné obecné principy výběru projektů a poskytování dotací NNO ústředními správními úřady na realizaci projektů jsou dlouhodobě nevyhovující a značně komplikují a prodlužují výběrové řízení v rámci ministerstev. Přes aktivní snahu MV na urychlení výběru projektů NNO nelze tohoto stavu dosáhnout bez systémových změn, které však jsou nad rámec možností a působnosti MV.

Další projekty na podporu integrace cizinců

MV v rámci realizace Koncepce integrace cizinců na území ČR a plnění Plánu integrační politiky MV podporuje i projekty zaměřené do oblasti prevence rasismu a xenofobie ve vztahu k cizincům a projekty na podporu rozvoje vzájemných vztahů mezi komunitami na území ČR.

Významným koncepčním materiálem MV v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti je zejména Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám. V rámci této strategie projekty navrhuje Policie ČR a MV jejich projektům poskytuje podporu a provádí jejich vyhodnocení. Dílčím projektem v dané oblasti bylo vytvoření intranetových stránek se speciální sekcí zaměřenou na práci policie ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám. Stránky poskytují nejen podrobné informace o jednotlivých aktivitách MV a Policie ČR v oblasti policejní práce ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám, ale jsou v nich zveřejněny i dokumenty a odkazy vztahující se k problematice ochrany práv menšin, interkulturní komunikace, migrace a integrace cizinců.

Další významný projekt MV v dané oblasti představuje Reprezentativní sociologické šetření problematiky vztahu Policie ČR a národnostních menšin a cizinců v ČR (včetně využití výsledků tohoto šetření i pro potřeby *Koncepce integrace cizinců na území ČR*) a zpracování příručky *Policista v multikulturním prostředí* (příručka nabízí policistům základní informace o nejpočetnějších národnostních a etnických menšinách žijících v ČR, o jejich náboženských a kulturních odlišnostech, návycích a tradicích, náklady spojené s realizací projektu byly hrazeny z finančních prostředků určených na integraci cizinců, příručka byla vydána počátkem roku 2005 a distribuována všem relevantním pracovištím Policie ČR).

Monitorování situace a postavení cizinců

Průběžné monitorování a vyhodnocování průběhu integrace cizinců a jejich komunit je jedním z klíčových předpokladů k odstraňování překážek, které mohou bránit integraci cizinců na území ČR. V působnosti MV byla v roce 2005 prohloubena spolupráce příslušných odborů při monitorování a vyhodnocování průběhu integrace cizinců a jejich komunit ve vztahu k pobytovým aspektům, získávání občanství a úrovní vztahů s majoritní částí společnosti, včetně vzájemného předávání informací v dané oblasti. Významnou nadresortní překážkou hodnocení situace a postavení cizinců však nadále zůstává absence *kritérií hodnocení dosaženého stupně integrace cizinců a jejich rodin*. Zadávání resortních cílených studií v oblasti monitorování situace a postavení cizinců rovněž komplikuje nedostatek finančních zdrojů v rámci *Koncepce integrace cizinců na území ČR* z nichž by bylo možné studie v dané oblasti a k hodnocení bezpečnostních aspektů integrace cizinců financovat.

Jednou z možností MV k dílčí eliminaci uvedených překážek je zapojení odborného výzkumného potenciálu středních policejních škol MV a Policejní akademie ČR do realizace studií v dané oblasti. Již nyní je však zřejmé, že zvažovaná možnost má své finanční a organizační limity.

MV v roce 2005 (na základě podnětu a v rámci své působnosti při výkonu dozoru nad obecně závaznými vyhláškami obcí) prověřuje dokumenty obcí, které upravují podmínky pro zápis do seznamu žadatelů o přidělení obecního bytu a přijal opatření k prověření postavení cizinců v těchto dokumentech. Postupně jsou zjišťovány obecně závazné vyhlášky obcí nebo jiné interní akty obcí, které upravují postup obce při přidělování bytů. Tam, kde byly zjištěny diskriminační požadavky ve vztahu k cizincům (podmínka státního občanství ČR, příp. podmínka trvalého pobytu v obci), byly obce přímo vyzvány k odstranění těchto požadavků. Na pravidelné poradě MV s pracovníky krajských úřadů, kteří působí v oblasti výkonu dozoru nad obcemi, byli zúčastnění rovněž vyzváni, aby se s dotčenými obcemi spojili a věc vyřešili v souladu s platnou právní úpravou. V případě, že některé obce nápravu dobrovolně nezjednájí, bude individuálně zvažována realizace dozorových opatření ze strany MV. MV rovněž přijalo organizační opatření směřující k systematickému monitorování právních předpisů ES z hlediska územních samosprávných celků s cílem analyzovat nové právní normy ES a z nich vyplývajících omezení a povinností ve vztahu k územním samosprávným celkům.

Sběr a vyhodnocování statistických údajů

MV bylo v roce 2003 uloženo vytvořit jednotný cizinecký informační systém (CIS), jako základ evidence cizinců. Hlavním záměrem CIS bylo poskytnout informace o cizincích pobývajících na území ČR všem orgánům cizinecké policie při plnění jejich úkolů a současně poskytnout tyto údaje dalším oprávněným subjektům státní správy a odstranit problémy roztržitosti informací o cizincích. K zahájení provozu CIS došlo počátkem roku 2004. Vstupem ČR do EU doznala úprava cizineckého práva zásadních změn, spočívajících v oddělení druhů pobytů na území ČR v závislosti na kategorii cizinců, tj. zda je cizinec občanem EU či občanem tzv. třetího státu. V listopadu roku 2004 byla uzavřena dohoda mezi Ředitelstvím služby cizinecké a pohraniční policie a Českého statistického úřadu, která upravila a zpřehlednila poskytování údajů o cizincích z CIS a ve které se promítly změny provedené v oblasti cizineckého práva. Dohoda přispěla v roce 2005 k pružnějšímu

poskytování a zpracovávání informací o cizincích pobývajících na území ČR a zejména odstranila problematické okruhy vymezené v *Koncepci výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území ČR*. Na základě dohody jsou ČSÚ orgány cizinecké policie zasilány v pravidelných měsíčních intervalech změny údajů u cizinců (např. tzv. vnitřní a vnější stěhování) a jednou ročně celá databáze CIS.

Statistické údaje k nabývání a pozbývání českého státního občanství cizinci jsou i v roce 2005 vedeny částečně pomocí výpočetní techniky a částečně manuálním způsobem. Údaje jsou poskytovány subjektům, které na základě zákona o svobodném přístupu k informacím o jejich poskytnutí požádají. Založení a vedení evidence dalších údajů o cizincích, kterým bylo uděleno státní občanství ČR (dle věku, vzdělání, pracovní aktivity apod.), není s ohledem na stávající stav výpočetní techniky prozatím možné. V budoucnu se předpokládá zavedení zcela nového programového vybavení evidence státního občanství, kde by bylo možné statisticky zpracovávat.

Bezpečnostní aspekty pobytu a integrace cizinců

MV průběžně zajišťuje monitorování a vyhodnocování bezpečnostních aspektů pobytu a integrace cizinců zejména s důrazem na cílovou skupinu *Koncepce integrace cizinců na území ČR*.

Strategie práce Policie ČR ve vztahu k cizineckým komunitám, výchova a vzdělávání příslušníků Policie ČR

MV průběžně podporuje zavádění preventivních a proaktivních přístupů a systémové preventivní činnosti v práci Policie ČR ve vztahu k menšinovým komunitám – cizincům. Současně jsou podporovány i *dílčí regionální aktivity* v této oblasti např. pilotní *Projekt „Společný svět“* (Policie ČR - Správa Severomoravského kraje). Cílem projektu je především podpora rozvoje činnosti policie ve vztahu k etnickým menšinám a cizincům a snaha vytvořit prostředí pro vzájemnou komunikaci všech složek participujících na problematice práce ve vztahu k minoritám.

Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám zavádí do struktury Policie ČR tři základní preventivně zaměřené nástroje policejní práce s menšinami: *Plán činnosti Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*, *Styčného důstojníka pro problematiku menšin a Asistenta Policie ČR pro práci v sociálně vyloučených romských komunitách*. Všechny tři mechanismy jsou zaváděny v úzké spolupráci s NNO a umožňují Policii ČR efektivnější komunikaci s menšinovými komunitami a účinnější řešení především latentní kriminality, která se menšin bezprostředně dotýká a výrazně napomáhají zvyšovat pozitivní image v očích příslušníků menšin. Přispívají také k výraznému prohloubení důvěry mezi policií a menšinami, k prevenci rasových a etnických stereotypů, xenofobie a intolerance uvnitř policejního sboru.

Mezi nejvýznamnější aktivity pro zkvalitnění vzdělávání policistů v práci s menšinami od roku 2004 patří projekt *Zařazení lidských práv, respektu k menšinám a jejich ochrany a profesní etiky do výcviku české policie a práce Policie ČR*. Cílem projektu je zařazení problematiky lidských práv a profesní etiky do programu základního a dalšího profesního

výcviku Policie ČR, podpora při využívání nových znalostí a dovedností do každodenní práce policistů a přispění ke změně policejní kultury, zlepšení úrovně profesionálního chování a jednání policie s občany a zvýšení důvěry menšin v policii. V rámci projektu zahájilo na jaře 2004 svou činnost *Středisko pro lidská práva a profesní etiku* na Střední policejní škole MV v Praze. Od roku 2004 je na všech středních policejních školách MV zařazen kurz pro pořádkovou policii multikulturní výchova – extremismus – rasismus. Mezi další významné aktivity patří příprava *školení v zařízeních pro zadržení cizinců zaměřené na zlepšení komunikace s cizinci* (do konce roku 2005 bude proškolen všechen personál) a *informační a učební materiály pojednávající o problematice cizinců*.

V rámci odborné přípravy policistů je do výuky cizineckých policistů zařazena problematika týkající se přístupu policistů k etnickým menšinám na území ČR. Pracovníci cizinecké policie jsou rovněž vysíláni do jazykových kurzů, vzhledem k omezené kapacitě jazykového institutu nelze uspokojit všechny zájemce.

Informační a další aktivity na podporu integrace cizinců

MV, jak již bylo uvedeno, v roce 2005 finančně podpořilo formou dotace projekt *Informační centrum Multikulturního centra Praha*. Projekt si klade si za cíl shromažďovat, třídit a distribuovat informace týkající se cizinců žijících v ČR, jejich politického a sociálního postavení, kultury a tradic, vztahu české veřejnosti a k migraci. Součástí projektu je zajištění dostupnosti a využití těchto informací cizinci, občany i odbornou veřejností. MV v rámci připravované aktualizace webových stránek odboru zajistilo i aktualizaci informací týkající problematiky integrace cizinců v působnosti MV.

Informovanost cizinců o problematice státního občanství ČR je zajištěna především prostřednictvím webových stránek MV *Úřad není labyrint*, které obsahují podrobné aktualizované informace o všech způsobech nabytí a pozbytí státního občanství ČR, včetně adres a telefonických a e-mailových kontaktů, kam se je možné obrátit s podrobnějšími či doplňujícími dotazy. Informace o sdružování jsou cizincům k dispozici na webových stránkách MV a v publikaci *Úřad není labyrint*.

Informovanost o problematice vstupu a pobytu cizinců na území ČR je zajištěna prostřednictvím webových stránek MV a Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie. Široké veřejnosti jsou k dispozici detailní informace o aktuálních otázkách cizinecké problematiky, které jsou v závislosti na vývoji legislativy v této oblasti průběžně aktualizovány. Jednotlivé informace jsou členěny v závislosti na konkrétní kategorii cizinců (občané EU, občané tzv. třetích zemí) s tím, že u každého druhu pobytu jsou přehledně uvedeny požadované náležitosti, místo podání žádosti, lhůty pro vyřízení žádosti, popřípadě požadované správní poplatky za jednotlivé úkony. Součástí těchto informací jsou i aktuální přehledy právních předpisů dané problematiky (zákony, vyhlášky či nařízení vlády). Snahou je, aby všechny informační materiály byly poskytovány v nejrozšířenějších světových jazycích. Pro zájemce z řad cizinců i občanů ČR jsou na internetových stránkách cizinecké policie zpřístupněny jednotlivé vzory tiskopisů žádostí o udělení víz a pobytových povolení, které jsou k vyzvednutí na všech odděleních cizinecké policie, na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí nebo je možné tyto formuláře získat z internetových stránek. Tiskopisy žádostí jsou určeny k tisku prostřednictvím počítačových tiskáren. Konkrétní informace o podmínkách vstupu, pobytu a vycestování cizinců z území ČR a dalších souvisejících záležitostech jsou veřejně vyvěšeny i na jednotlivých odděleních cizinecké policie.

Na pracovišti cizinecké policie v Praze byla vzhledem k počtu žádajících cizinců zřízena samostatná informační kancelář.

S účinností od 1. června 2005 zahájilo Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie provoz informační linky pro širokou veřejnost. Cílem zřízení informační linky je poskytnout co nejprůhlednějším způsobem základní informace o cizinecké problematice, jakým způsobem postupovat v konkrétních případech či na jaký orgán cizinecké policie se v dané věci obrátit. K pracovní náplni pracovníků náleží i odpovědi na dotazy prostřednictvím internetu. Výhledově se počítá s tím, že po určité době se činnost informační linky vyhodnotí a v závislosti na reakci veřejnosti se posoudí její další fungování.

Pracovníci MV a příslušníci Policie ČR

Situace v oblasti prostorových a personálních podmínek na pracovištích cizinecké policie byla již několikrát předmětem kritiky ze strany cizinců a ostatní veřejnosti. Nalezení a vytipování vhodných prostor představuje a vyžaduje dlouhodobé řešení. Především zásadní připomínky zazněly k situaci na pracovišti cizinecké policie v Praze, kde se soustřeďuje největší počet cizinců v ČR. Za prioritní úkol je považováno zejména nalezení vhodných prostor. V průběhu roku 2005 bude dokončeno stěhování některých organizačních celků cizinecké policie a budou tak vytvořeny podmínky pro řešení prostorových nedostatků uvedeného pracoviště. S ohledem na komplexnost řešení situace na tomto oddělení budou v krátkodobém horizontu předloženy i návrhy na zkulturnění čekacích prostor pro žadatele. Vedle otázek souvisejících s uvolněním dostatečných prostor byla přijata i opatření v oblasti personální práce a prodloužení úředních hodin pro potřeby přijímání a výdeje žádostí cizinců. Složitá situace byla zaznamenána i na dalších odděleních cizinecké policie, zejména tam, kde se soustřeďuje větší počet cizinců.

Odborná a laická veřejnost

MV v rámci aktualizace webových stránek zajišťuje i průběžnou aktualizaci informací k problematice integrace cizinců a jejich migrace, které jsou určeny cizincům i občanům ČR.

Orgány územní samosprávy

Potřebnému zapojení orgánů územní samosprávy do realizace *Koncepce integrace cizinců na území ČR* a užší spolupráci krajů a obcí s MV dosud brání skutečnost, že *Koncepce integrace cizinců na území ČR* není výkonem státní správy. Chybí tak základní legislativní předpoklad pro zajištění výkonu státní správy v oblasti integrace cizinců v přenesené působnosti s tím, že aktivity na podporu integrace cizinců jsou každoročně schvalovány usnesením vlády. S ohledem na uvedené skutečnosti nelze počítat s efektivnějším dopadem opatření na podporu integrace cizinců v praxi.

Resortní interní protikorupční program

V souvislosti s realizací *Plánu integrační politiky MV* je zajišťována i postupná revize *Resortního interního protikorupčního programu* s cílem přijmout opatření k prevenci

nežádoucích jevů v činnosti některých úředníků a policistů v situaci, v níž je rozhodováno o právech cizinců.

Např. na odděleních cizinecké policie byl zaveden systém vyřizování žádosti cizince více pracovníky, byla vymezena i konkrétní odpovědnost vedoucího pracoviště cizinecké policie za korupční jednání podřízených a byl prohlouben mechanismus průběžných kontrol nadřízenými orgány. Dané problematice bude ze strany MV a Policie ČR věnována i nadále intenzivní pozornost.

Mezirezortní spolupráce a vnitrozortní koordinace

Nárůst požadavků a výstupů z činnosti mezirezortní *Komise ministra práce a sociálních věcí pro přípravu a realizaci politiky vlády v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami* a tematická zaměřenost *odborných konzultačních skupin* vedl již počátkem roku 2005 k zajištění účasti MV na jejich činnosti z řad pracovníků různých odborů MV.

Tato skutečnost, stejně jako zkušenosti z realizace *Plánu integrační politiky MV*, vedly MV v roce 2005 zajistit vnitrozortní koordinaci plnění úkolů MV v oblasti integrace cizinců. V této souvislosti, jak bylo uvedeno již výše, je v současné době připravováno *Nariadení ministra vnitra, kterým se zřizuje Vnitrozortní koordináční a konzultační pracovní skupina pro plnění úkolů MV v rámci Koncepce integrace cizinců na území ČR*. V pracovní skupině by měly být zastoupeny jak příslušné odbory MV, tak i dotčená pracoviště Policie ČR.

Finanční zajištění opatření na podporu integrace cizinců

MV průběžně zajišťuje efektivní a hospodárné využívání finančních prostředků poskytnutých MV na podporu integrace cizinců v rámci *Koncepce integrace cizinců na území ČR*. Omezené množství finančních prostředků pro jednotlivé resorty však vyžaduje přijetí odpovídajících systémových opatření směřujících k zavedení vícezdrojového a dlouhodobějšího financování projektů na podporu integrace cizinců na úrovni vláda - kraj - obec, k využití mezinárodních finančních zdrojů (např. Evropského fondu pro integraci občanů třetích zemí) a k zajištění přesahu financování aktivit v rámci *Koncepce integrace cizinců na území ČR* v horizontu delším než jeden rok.

MV se současně zabývá možnostmi zapojení dobrovolnické služby do realizace *Koncepce integrace cizinců na území ČR* a využití části finančních prostředků z této oblasti i v rámci podpory integrace cizinců.

Aktualizované Plány integrační politiky jednotlivých ministerstev byly zpracovány ke dni 31. května 2005.

Aktualizovaný Plán integrační politiky Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

Usnesením vlády ze dne 11. února 2004 č. 126 k realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2003 a jejímu dalšímu rozvoji v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie byl schválen Plán integrační politiky a Návrh legislativních a praktických opatření v rámci Koncepce integrace cizinců v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV).

Usnesení vlády ze dne 5. ledna 2005 č. 5 k Realizaci Koncepce integrace cizinců do konce roku 2004 a k jejímu dalšímu rozvoji v roce 2005 konstatovalo potřebu aktualizace resortních Plánů integrační politiky. V této souvislosti byl zpracován Aktualizovaný Plán integrační politiky MPSV, který zohledňuje dosavadní zkušenosti z realizace Plánu integrační politiky a Návrhu legislativních a praktických opatření.

Aktualizace byla provedena vypuštěním realizovaných činností, úkolů a neaktuálních informací (např. organizační zajištění). Naopak je rozšířena o nové informace a poznatky. K rozšíření došlo i vzhledem ke spojení s výše zmíněným Návrhem legislativních opatření MPSV. Některé části, které shrnují historii realizace Koncepce integrace cizinců (např. Úvod), jsou ponechány pro svoji platnost bez významného zásahu.

Úvod

Českou republiku, v porovnání s jinými evropskými zeměmi, nelze považovat za zemi s dlouhodobější imigrační zkušeností, ani s dlouhodobě prováděnou integrační politikou. Samotná problematika integrace cizinců na našem území se na vládní úrovni řeší pouze několik málo let. Před úkol vypořádat se s přítomností cizinců v České republice budeme postaveni i nadále, stejně jako budou nadále přicházet další cizinci s úmyslem přechodně či trvale se zde usadit. Nevyhnutelná je i přítomnost dalších generací cizinců, kteří se na území našeho státu narodí.

Ministerstvo práce a sociálních věcí si uvědomuje potřebu spoluvytvářet a realizovat ucelenou politiku hospodářské, sociální a kulturní integrace cizinců, která odpovídá potřebám a možnostem České republiky a která ob stojí před závazky vůči členství v Evropské unii a před závazky z celé řady mezinárodních úmluv, které Česká republika ratifikovala.

Za jednu ze zásadních priorit úspěšné realizace politiky integrace cizinců lze považovat prohlubování integrace tzv. přírůstkovou metodou, tzn. aby v ČR legálně pobývající cizinci nabývali tím více práv a povinností, čím déle tu pobývají. Tato metoda integrace je implicitně obsažena i ve směrnici rady EU.

Na základě dosavadních zkušeností se spoluvytvářením integrační politiky ČR jsme si vědomi, že se jedná o problematiku, která vyžaduje komplexní přístup a na jejímž řešení se musejí podílet všichni nezbytní aktéři – tzn. stát, kraje, obce, nevládní organizace, zaměstnavatelé, občanská společnost a také samotní cizinci. Zároveň je nutné integrační politiku plánovat v dobře promyšleném dlouhodobém rámci. Dosavadní zkušenosti ukazují, že izolovaná snaha zlepšit postavení cizinců, ač dobře míněná, je odsouzena k neúspěchu.

V tomto okamžiku narážíme na problémy jak v zapojení všech aktérů do integračního procesu a v navázání spolupráce s nimi, tak ve vytvoření jasného dlouhodobého rámce integrační politiky. Vytvořit takovýto rámec je však obtížné i pro země s mnohaletou imigrační a integrační zkušeností vzhledem k tomu, že některé faktory, které výrazně ovlivňují podobu migrace, tj. mezinárodní situace, velikost migračních vln, budoucí ekonomická situace domovské a hostitelské země, imigrační a integrační politika sousedních zemí i situace v samotné České republice, jsou obtížně předvídatelné.

V České republice mají pro oblast integrace cizinců význam dva zásadní dokumenty schválené vládou ČR, které usilují o vymezení dlouhodobého rámce. Jsou to každoročně aktualizovaná Koncepce integrace cizinců na území České republiky - dále jen „Koncepce integrace cizinců“ (1.verze – viz.usnesení č. 1266 z 11. prosince 2000, poslední aktualizovaná verze usnesení č. 5 z 5. ledna 2005) a Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců, dále jen „Zásady migrační politiky“ (usnesení č. 55 z 13. ledna 2003).

Legální imigrace je vládou ČR, jak se uvádí v Koncepci integrace cizinců, vnímána jako potenciál pro obohacení společnosti. Cizinci jsou nositeli tvůrčího potenciálu, který může přispět ke zvýšení úrovně hospodářské aktivity, k vytvoření flexibilnějšího trhu práce i k rozšíření kulturního bohatství země. Zároveň však imigrace přináší řadu problémů, které je nutno za účasti všech aktérů řešit. Zásady migrační politiky podporují imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná. Pokud tento přínos bude i na straně integrujících se cizinců, bude jeho efekt znásoben. Základem pro plnou integraci do společnosti je *pocit jistoty* cizince, který mu dovolí aktivně se věnovat zapojení do života společnosti a ne existenčnímu boji. Pro tuto jistotu je důležité, aby cizinec měl přístup na trh práce a byl sociálně zajištěn. Role ministerstva práce a sociálních věcí v systematické integrační politice je tedy velmi důležitá.

Při realizaci integrační politiky cizinců je jednou ze základních priorit též naplňování a důsledné prosazování principu rovných příležitostí pro ženy a muže v praxi. V integrační politice, jako ve všech ostatních, se zohledňuje efektivní naplňování metody gender mainstreamingu, tedy respektování hlediska rovnosti příležitostí žen a mužů v koncepčních, rozhodovacích a vyhodnocovacích procesech ve všech fázích jejich přípravy a provádění, jak je uloženo usnesením vlády č. 533 ze dne 4. května 2005.

Při sestavování Plánu integrační politiky ministerstva práce a sociálních věcí v letech 2004 – 2006 (dále jen „Plán“) jsme vycházeli také ze zkušeností s plněním předchozího resortního *Plánu integrační politiky ministerstva práce a sociálních věcí* z roku 2001 a z *Návrhu legislativních a praktických opatření MPSV v rámci Koncepce integrace cizinců na území ČR v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie* (dále jen „Návrh legislativních a praktických opatření“) z roku 2003.

Opatření, která resort navrhuje pro období **2004 – 2006**, se dotýkají shodně jako u předchozího Plánu integrační politiky ministerstva práce a sociálních věcí oblasti **právních, organizačních, metodických a praktických** aspektů integrace cizinců. Navíc se věnují oblasti **zapojení příslušných orgánů územní samosprávy, působnosti sociálních partnerů a nestátních neziskových organizací do řešení problematiky integrace cizinců, zajištění problematiky integrace cizinců v rámci vnitřní organizační struktury ministerstva a čerpání finančních prostředků z fondů EU.**

Obsah:

1. Právní aspekty realizace integrace cizinců
2. Mezinárodně smluvní vztahy
3. Organizační a metodické aspekty realizace integrace cizinců

4. **Praktické aspekty realizace integrace cizinců**
5. **Zapojení příslušných orgánů územní samosprávy**
6. **Zapojení sociálních partnerů**
7. **Zapojení nestátních neziskových organizací**
8. **Čerpání finančních prostředků z fondů EU**

ad 1. Právní aspekty realizace integrace cizinců

Cílem změn právních předpisů v gesci MPSV je dosažení co největší míry sblížení právního postavení **cizinců z cílové skupiny**, tedy cizinců pobývajících na území České republiky legálně déle než rok, s právním postavením občanů ČR, a to v závislosti na délce jejich pobytu v České republice a dosaženém stupni integrace. Výjimky z tohoto principu musí být pečlivě odůvodněny a jejich legitimita musí být pravidelně monitorována. Právní řád musí brát v úvahu také *acquis communautaire*, které je pro Českou republiku závazné.

- v právních předpisech, jejichž gestorem je MPSV, bude uplatňována klauzule *standstill*, tzn. že do budoucna nedojde ke zhoršení právního postavení cizinců v porovnání se současným stavem; odchylky od tohoto principu jsou možné pouze ve výjimečných a odůvodněných případech (např. pokud ke zhoršení postavení cizinců dojde v rámci celkové změny postavení širších skupin společnosti při realizaci reformy veřejných výdajů, která dolehne na celou společnost);
- v návaznosti na schválení směrnic EU v oblasti společné migrační politiky a postavení občanů EU a jejich rodinných příslušníků bude zajištěna plná implementace těchto směrnic;
- při tvorbě systémových změn týkajících se sociální pomoci v oblasti dávek pomoci v hmotné nouzi a v oblasti sociálních služeb osobám v nepříznivé sociální situaci MPSV zajistí takové právní postavení cizinců v těchto systémech, které respektuje principy obsažené v Evropské sociální chartě i příslušných nařízeních EU;
- při spolupodílení se na tvorbě *acquis communautaire* upravujícím aspekty přítomnosti cizinců na území České republiky zaujme MPSV postoj v souladu s „Plánem“ a bude usilovat o progresivní sblížení postavení cizinců legálně a dlouhodoběji žijících na našem území s právním postavením občanů ČR;
- důsledně budou dodržovány přijaté mezinárodní závazky.

V rámci resortu MPSV došlo k podrobnému rozpracování souboru podmínek pro zjednodušení udělování povolení k zaměstnání cizinců v zákoně o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., který nabyl účinnosti dne 1.10.2004 a který přináší některé významné změny v oblasti zaměstnávání cizinců:

1. za zaměstnání se pro účely vydávání povolení k zaměstnání považuje i plnění běžných úkolů zajišťovaných společníkem, statutárním orgánem nebo členem statutárního nebo jiného orgánu obchodní společnosti pro obchodní společnost nebo členem družstva nebo členem statutárního nebo jiného orgánu družstva pro družstvo (§ 89). Běžnými úkoly vyplývajícími z předmětu činnosti právnické nebo fyzické osoby se rozumí úkoly přímo související se zajištěním výroby nebo poskytováním služeb a obdobnou činností podle zvláštních právních předpisů, které právnická nebo fyzická osoba provádí v zařízeních určených pro tyto činnosti nebo na místech obvyklých pro jejich výkon, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost (§ 13);

2. vyslání cizince k výkonu práce mimo místo výkonu práce uvedené v povolení k zaměstnání musí být ohlášeno úřadu práce (kromě vyslání v rozsahu do 6 kalendářních dnů – v tomto případě nemusí být vyslání příslušnému úřadu práce ohlašováno vůbec). K vyslání na dobu delší než 30 dnů je nutné povolení k zaměstnání od úřadu práce příslušného podle nového místa výkonu práce cizince (§ 93), s výjimkou cizinců uvedených v § 97 (například cizinci vykonávající vzdělávací nebo vědeckou činnost, s uděleným vízem za účelem strpění pobytu a další), u kterých se povolení ani při vyslání nad 30 kalendářních dnů nevyžaduje. Jejich vyslání k výkonu práce mimo místo výkonu práce uvedené v povolení na dobu delší než 7 kalendářních dnů se pouze ohlašuje;
3. byly vymezeny skupiny cizinců, kteří nepodléhají povolení k zaměstnání vůbec, například osoby s trvalým pobytem, azylanti a další (§ 98);
4. zaměstnavatel musí písemně informovat příslušný úřad práce v případě, že nastoupí do zaměstnání občan Evropské unie nebo cizinec (uvedený v § 98 písm. a) až e), j) a k)), u kterého se nevyžaduje povolení k zaměstnání; informovat příslušný úřad práce musí zaměstnavatel nejpozději v den nástupu těchto osob k výkonu práce (§ 87);
5. byl zaveden institut prodloužení povolení k zaměstnání (§ 94). Povolení k zaměstnání lze na žádost prodloužit i opakovaně, vždy však nejdéle na dobu jednoho roku. Podmínkou prodloužení povolení k zaměstnání je, že zaměstnání bude vykonáváno u téhož zaměstnavatele. Povolení k získávání cizinců se v případě, že cizinec žádá o prodloužení povolení k zaměstnání, nevyžaduje;
6. o vydání povolení k zaměstnání žádá cizinec písemně úřad práce zpravidla před svým příchodem na území České republiky sám nebo prostřednictvím zaměstnavatele, u kterého má být zaměstnán nebo ke kterému bude vyslán svým zahraničním zaměstnavatelem k výkonu práce (§ 90).

Pro další zefektivnění zaměstnávání cizinců v ČR a potažmo tak jejich integrace se navrhuje následující **tři skupiny opatření směřujících k usnadnění vstupu „přínosných“ migrantů na český trh práce:**

- První skupina je založena na **vytvoření a pravidelné aktualizaci místních seznamů dlouhodobě neobsaditelných pracovních míst, respektive profesí**. Cílem tohoto opatření je co nejvíce urychlit a zjednodušit proceduru udělování povolení k zaměstnání cizincům. Pro zaměstnávání cizinců v profesích, resp. na pracovních místech uvedených v seznamu nebude nutno zaměstnavatelům vystavovat povolení k získávání cizinců a povolení k zaměstnání pro cizince bude vydáváno pokud možno bezodkladně. MPSV provede analýzu potřeb a možností úřadů práce vzhledem k zavedení těchto seznamů. Na základě výsledků této analýzy pak stanoví, zda budou sestavovány seznamy profesí nebo seznamy pracovních míst, a formuluje konkrétní mechanismus fungování těchto seznamů.
- Druhá skupina je založena na **principu přibývání práv v návaznosti na délku přítomnosti na českém trhu práce**. Takovéto nafázování práv v návaznosti na délce pobytu je v souladu s orientací politiky EU a plně odpovídá české Koncepci integrace cizinců.
Pro snadnější a lepší integraci cizinců, kteří mají zájem se trvale začlenit do společnosti ČR a tento zájem již prokázali několikaletou nepřetržitou účastí na trhu práce v ČR, se navrhuje poskytnout takto definovaným skupinám vstřícnější právní

úpravu zaměstnávání. Zejména by bylo vhodné jim umožnit vydávání povolení k zaměstnání pro cizince na dobu delší než 1 rok a poskytnout jim alespoň minimální možnost mobility v rámci skupiny povolání podle OKEČ.¹

- Třetí skupina se snaží řešit stávající situaci, kdy jakékoliv ukončení platnosti povolení k zaměstnání vede ke zrušení příslušného víza k pobytu nad 90 dnů za účelem zaměstnání a k nutnosti opustit území ČR. Navrhuje se, aby změnou zákona o pobytu cizinců na území ČR bylo stanoveno, že v případě, kdy povolení k zaměstnání zaniklo z důvodů nezávislých na vůli cizince, mohl tento cizinec zůstat na území ČR na základě svého víza k pobytu po dobu 1 měsíce po dni ukončení platnosti povolení k zaměstnání a toto vízum by se automaticky nerušilo v případě, že v dané lhůtě bude cizinci vydáno nové povolení k zaměstnání. Potřebné zdravotní a sociální pojištění si musí během této doby cizinec zajistit sám, což bude vyžadovat změnu v zákoně o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění a případně i zákona o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Dnem 1. 4. 2004 nabyl účinnosti zákon č. 36/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů. Tímto zákonem bylo odstraněno omezení cizince být účasten penzijního připojištění se státním příspěvkem jen je-li trvale žijící na území České republiky. Zároveň s tím bylo zrušeno omezení výplaty dávky penzijního připojištění, přestěhuje-li se účastník do členského státu EU.

Na základě zákona č. 425/2003 Sb. je s účinností od 1.1.2004 cizincům umožněna účast na nemocenském a důchodovém pojištění, pokud vykonávají na území ČR pracovní činnost na základě pracovního vztahu uzavřeného podle cizích právních předpisů.

Dne 1.5.2004 nabyl účinnosti zákon č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie (zákon o uznávání odborné kvalifikace), který upravuje uznávání odborné kvalifikace nabyté v jiném členském státě EU.

Po vstupu ČR do EU se na migrující občany EU a příslušníky třetích států, kteří bydlí v některém členském státě, vztahují Nařízení Rady 1408/71 a 574/72 o koordinaci sociálního zabezpečení. Zkoumání podmínky trvalého pobytu se u těchto osob a jejich rodinných příslušníků neprovádí, resp. při zkoumání zda je ČR příslušná k výplatě dávky se vychází z kritérií stanovených nařízeními bez ohledu na to, kde daná osoba či její rodinný příslušník bydlí. Podmínka trvalého pobytu však i nadále platí pro osoby, na které se tato nařízení nevztahují.

Při poskytování dávek státní sociální podpory i sociální péče je od 1.5.2004 podmínka trvalého pobytu prolomena pro občany EU volně migrující za prací a jejich rodinné příslušníky v důsledku platnosti Nařízení Rady 1408/71, Nařízení Rady 574/72 a Nařízení Rady 1612/68; osoby dlouhodobě pobývající na území ČR a ekonomicky neaktivní občané EU mají nárok na dávky státní sociální podpory po uplynutí doby 365 dnů pobytu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí prověřilo zákonné podmínky státního občanství a trvalého pobytu pro výkon povolání, které v rámci své gesce upravují právní předpisy spadající pod působnost resortu. Lze konstatovat, že v rámci regulovaných profesí v gesci MPSV není stanovena podmínka občanství, u profese „zprostředkovatel práce“ je však stanovena podmínka trvalého pobytu. Tato podmínka je i nadále považována za opodstatněnou a zůstane zachována.

¹ Příklad: Bylo-li původní povolení k zaměstnání vydáno na povolání s OKEČ 6.1.4.2., je možno na základě prodlouženého/obnověného povolení pracovat v profesích s OKEČ 6.1.1., 6.1.2., 6.1.3., 6.1.4. a 6.1.5.

ad 2. Mezinárodně smluvní vztahy

- Na základě vyčerpávající úpravy obsažené v novém zákoně o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb. není účelné ani potřebné vytvářet jakýkoliv model smluv o zaměstnávání, čímž není vyloučena potřeba informování o české platné právní úpravě, a tedy o možnostech a způsobech nalezení legálního zaměstnání v ČR prostřednictvím úřadů států, které jsou zdrojem pracovní migrace do ČR. Ohledně další smluvní politiky MPSV nadále vítá iniciativu nebo otevřenost k jednáním o bilaterálních smlouvách o zaměstnávání tam, kde budou tyto stanovovat pro občany ČR lepší podmínky pro vstup na trh práce v zemích EU aplikujících přechodná období pro volný pohyb pracovníků, případně v jiných ekonomicky vyspělých zemích za podmínky souladu s *acquis communautaire*. MPSV dále pokládá za vhodné se zdrojovými státy spolupracovat při výměně informací, a to i na základě resortních smluv o spolupráci.
- MPSV bude pokračovat v přistupování k mnohostranným koordinačním úmluvám, které garantují zachování práv ze sociálního zabezpečení vymezenému okruhu osob ze smluvních stran mnohostranných smluv. V roce 2005 bude po upřesnění věcného rozsahu smluv a finančních dopadů zahájeno jednání s USA, Korejskou republikou, Japonskem, Austrálií, Jihoafrickou republikou, Bosnou a Hercegovinou, Albánií a Sýrií. Zásadní pozornost bude však rovněž zaměřena na dokončení dříve zahájených jednání o smlouvách (resp. správních ujednáních k jejich provádění) s Ruskou federací, Makedonií a Tuniskem. Novým typem smluv, o jejichž sjednání bude MPSV usilovat, jsou smlouvy o výměně údajů a přeshraniční spolupráci při potírání zneužívání dávek sociálního zabezpečení a při výběru pojistného. Jde o druh smluv, jež byl poprvé využit pro jednání s Německem, avšak daleko komplexněji. Po meziresortním projednání a schválení vzorové smlouvy navrhne MPSV její sjednání v první řadě sousedním státům, kde je migrace osob (a tedy i možnost „zneužívání dávek“) největší – Slovensku, Rakousku a Polsku.
- MPSV bude pokračovat ve sjednávání dvoustranných smluv o sociálním zabezpečení, respektujících požadavky *acquis communautaire* a moderní principy koordinace sociálního zabezpečení – mimo jiné – rovněž se státy, jejichž státní příslušníci tvoří v České republice početné skupiny.

ad 3. Organizační a metodické aspekty realizace integrace cizinců

- v oblasti vzdělávání zaměstnanců státní správy bude kladen důraz na větší toleranci, empatii a respektování rovného přístupu tak, aby se odstraňovaly bariéry plynoucí z odlišností většinové společnosti a cizinců. MPSV zajišťuje **systematické vzdělávání** zaměstnanců pracujících **v oblasti integrace cizinců**. Podnikány jsou následující kroky:
 1. úřady práce věnují stálou pozornost problematice zvyšování profesního vzdělávání pracovníků přicházejících do styku s cizinci. Využívány jsou jak nabídky kurzů školících zařízení MPSV, tak další kurzy a semináře jiných vzdělavatelů zaměřené na problematiku zaměstnávání cizinců, řešení krizových situací, interkulturního vzdělávání a podobně. Úřady práce se snaží taktéž získávat zkušenosti ze zahraničí prostřednictvím zapojování se do mezinárodních projektů. Pracovníci úřadů práce se účastní profesního

vzdělávání pořádaného v rámci úřadů práce (porady, školení, semináře, kurzy) a využívají i nabídky konkrétních komerčních kurzů zajišťovanými jednotlivými ÚP (např. kurz „Zlepšení dovedností v práci s etnickými menšinami“ – ÚP Plzeň). Úřady práce jsou partnery pro projekt „Optimalizace systému integrace cizinců“ předkládaného OS Most pro lidská práva v rámci globálního grantu, kde bude realizována rozsáhlejší pomoc a konzultace kroků pro zlepšení informovanosti, předávání materiálů o trhu práce, volných pracovních místech a možnostech ubytování atd.;

2. úřady práce budou pokračovat v rozšiřování nabídky vzdělávacích kurzů týkající se oblastí interkulturního vzdělávání, kurzů zaměřených na komunikaci s cizinci, včetně kurzů vedoucích ke zvýšení jazykového vybavení pracovníků úřadů práce (především anglického, ale i ruského jazyka);
 3. ve snaze podpořit **azylanty** jakožto znevýhodněnou skupinu při vstupu na trh práce realizuje MPSV od r. 2004 nové integrační opatření pro tuto cílovou skupinu. Úřady práce byly vyzvány, aby počínaje dnem 1.10.2004 zajišťovaly nabídku **individuálních akčních plánů** (jako nástroje aktivní politiky zaměstnanosti) všem azylantům bez rozdílu věku, kteří jsou zařazeni do evidence uchazečů o zaměstnání. Zařazení do individuálních akčních plánů umožní azylantům využívat komplexní, individuálně přizpůsobené služby, které zvyšují možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce a působí jako prevence dlouhodobé nezaměstnanosti.
 4. nadále je zvažováno zavedení e-learningového vzdělávacího programu jako součásti vstupního vzdělávání všech zaměstnanců resortu (včetně úřadů práce a ČSSZ).
- průběžně je řešena problematika zlepšení přístupu k cizincům jako ke klientům, kterým je poskytována veřejná služba. Rozsah a kvalitu poskytovaných služeb ve všech oblastech ovlivňuje rozmístění, kapacita a vybavenost pracovišť úřadů práce. Přístup a vstřícnost úřadů práce ke klientům rovněž ovlivňuje personální vybavení jednotlivých úřadů práce, které je ve vztahu k odlišnému počtu registrovaných cizinců pokládáno některými úřady práce často za nedostatečné. Z vyjádření pověřených úřadů práce vyplývá skutečnost, že stávající prostorové podmínky a personální zabezpečení jsou v obecné rovině vyhovující. Na pracovištích, která řeší problematiku cizinců a registraci občanů EU, pracují také EURES poradci, kteří se navzájem zastupují, předávají si informace, a tak dochází k synergickému propojování obou problematik. Při jednání s cizinci je minimalizován vznik konfliktních situací a tím i případných stížností. Přestože některé úřady práce vedou statistiku stížností, v případě klientů – cizinců nejsou dosud žádné oficiální stížnosti zaznamenány;
 - MPSV zajišťuje informace týkající se integrační politiky ČR, nabídky pracovních míst, informace o nabídkách pracovního uplatnění v dalších zemích EU aj. Přestože je tradičně ze strany cizinců upřednostňován osobní kontakt s pracovníkem úřadu práce (včetně poradenských dnů pořádaných na ÚP), úřady práce se snaží předávat této cílové skupině informace také prostřednictvím dalších komunikačních kanálů, mezi něž patří například brožury, letáky, vývěsky a nástěnné tabule, webové stránky jednotlivých úřadů práce či poskytování tiskových zpráv a rozhovorů regionálním médiím. Tato sdělení, zejména pak brožury, letáky a informace na vývěskách a nástěnných tabulích, budou poskytována v co nejširším spektru jazykových verzí (především ukrajinský, ruský, vietnamský a anglický jazyk). Pro další zlepšení

činnosti v této oblasti úřady práce přistupují k rozšíření nástěnných informačních ploch v místech, kde cizinci vyčkávají před jednáním s pracovníkem ÚP;

- MPSV byly zpracovány informační brožury podávající informace související se vstupem ČR do EU. Jedná se o příručku „Vaše práva při pohybu v rámci Evropské unie“, poskytující srozumitelné informace o ustanoveních Společenství v oblasti sociálního zabezpečení, tzn. o právech a povinnostech v oblasti sociálního zabezpečení v případech, kdy se na osobu vztahují systémy sociálního zabezpečení dvou či více členských států EU. Dále „Společné memorandum o sociálním začleňování“, dokument, kterým se kandidátské země zapojily do unijní strategie sociálního začleňování. Vydáno MPSV spolu s Evropskou komisí a Generálním ředitelstvím pro zaměstnanost a sociální věci. Vydán byl také informační leták „Sociální systém po vstupu do Evropské unie“ a dále leták „Volný pohyb pracovníků v Evropské unii – Informační síť EURES“. Tyto tiskoviny byly distribuovány na všechny úřady práce a krajské úřady;
- pro pracovníky úřadů práce je k dispozici v elektronické podobě dostatek praktických informací o úředním postupu ve věcech vyřizování agendy cizinecké problematiky na nově vzniklém internetovém serveru k integraci cizinců - s tím souvisí **zahájení provozu webových stránek** www.cizinci.cz k problematice cizinců a propojení s centrálním informačním systémem o cizincích provozovaným Českým statistickým úřadem;
- MPSV bude uplatňovat tzv. **“integrační mainstreaming“** - při vytváření veškerých resortních politik, právních předpisů a při přijímání opatření v oblasti působnosti MPSV bude zohledněn dopad připravované politiky, právního předpisu nebo opatření na dosažený stav integrace cizinců;
- MPSV vytvoří a bude realizovat **komunikační strategii** v oblasti integrace cizinců – v propojení s pilotním projektem “Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků“;
- Od 28. června 1999 byla zahájena realizace Protikorupčního programu resortu Ministerstva práce a sociálních věcí. Dne 1. září 2004 byla zřízena Protikorupční linka spravovaná odborem interního auditu a kontroly. Podezření je možno zaslat poštou, faxem, telefonicky nebo zaslat e-mail. MPSV zváží rozšíření zavedení verzí v jiných jazycích.
- Systém OK práce (tj. automatizovaný systém, který pokrývá administrativní činnosti úřadů práce a poskytuje požadované přehledy z těchto činností) byl upraven tak, aby bylo do budoucna možno sledovat potřeby pracovního trhu a vytvářen aktuální seznam profesí, ve kterých je dlouhodobý nedostatek českých zájemců o zaměstnání. Dále byly v informačním systému OK práce provedeny změny tak, aby systém umožnil registrovat nezaměstnanost azylantů a poskytování rekvalifikačních programů azylantům, což za dosavadního nastavení systému OK práce nebylo možné. Nové nastavení systému OK práce umožní kontinuální vyhodnocování rekvalifikačních programů pro uvedenou skupinu (azylanty). Úprava systému se nyní testuje a určují se kompetence. MPSV v rámci odborné konzultační skupiny pro statistiku a výzkum, která je poradním orgánem komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců a která byla ustanovena a pracuje od roku 2005, pracuje na řešení problémů spojených se shromažďováním a předáváním dat o cizincích. Tyto problémy jsou specifikovány ve Zprávě ČSÚ o realizaci Koncepce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území ČR, která je jako příloha č.7 součástí usnesení vlády č.126 z 11.2.2004. Systém OK práce byl modifikován takovým způsobem, že z něj je nyní možné čerpat informace pro statistické šetření a předávání dat do EU, jak to požaduje Nařízení Rady č.311.

- v oblasti **zahraničních aktivit** bude MPSV monitorovat probíhající vývoj v oblasti integrace cizinců, zejména v rámci EU, OECD a Rady Evropy, bude zajišťovat účast na jednáních v zahraničí a bude zabezpečovat funkčnost komunikačních toků do podřízených orgánů a dbát na jejich aktivní zapojení do řešení problematiky integrace cizinců;
- v **projektech zahraniční rozvojové pomoci**, které budou realizovány resortem MPSV, bude podle jejich charakteru zohledňován i aspekt prevence migrace, která není pro Českou republiku přínosná;
- v rámci podpory **výzkumné činnosti v oblasti integrace** cizinců se výzkumný plán VÚPSV bude soustavně zaměřovat na jednotlivé aspekty integrace cizinců; MPSV bude usilovat o institucionální zajištění kontinuity výzkumů v dané oblasti; výzkumní pracovníci budou mít za úkol pravidelně informovat odbor pro migraci a integraci cizinců a resortní Pracovní skupinu MPSV pro integraci cizinců o svých výstupech.

ad 4. Praktické aspekty integrace cizinců

Ministerstvo práce a sociálních věcí si klade za cíl uskutečnit několik následujících praktických kroků, které by měly poskytnout koncepčnější a hlubší zapojení cizinců do integračního procesu.

- **Metodika pro podávání projektů na integraci cizinců**
MPSV vypracovalo v roce 2005 metodiku pro poskytování dotací ze státního rozpočtu nestátním neziskovým subjektům pro rok 2006. V souladu s touto metodikou budou v roce 2006 v rámci Programu podpory integrace cizinců v ČR poskytnuty dotace na aktivity zaměřené na poskytování sociálně právního poradenství cizincům, aktivity zaměřené na integraci zranitelných skupin imigrantů, zejména žen a dětí a na rozvoj vztahů mezi komunitami.
- **Jazyková výuka**
 - MPSV zajistí průběžné sledování efektivity dosud realizované výuky českého jazyka v rámci rekvalifikačních kurzů a provede analýzu míry využívání této výuky, zejména co do počtu zúčastněných cizinců. Dále MPSV zajistí zpracování analýzy zájmu uchazečů o zaměstnání z řad cílové skupiny cizinců a uchazečů o zaměstnání s uděleným trvalým pobytem o výuku českého jazyka;
 - Implementací nové směrnice Rady 2003/109/ES o právním postavení příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, v rámci novely zákona o pobytu cizinců se doba nepřetržitého pobytu potřebná pro získání trvalého pobytu zkrátí z 10 na 5 let. Členským státům EU je umožněno podmínit udělení statusu dlouhodobého rezidenta splněním integračních opatření stanovených vnitrostátním právem. Vzhledem k tomu, že je zvažováno zavedení podmínky složení jazykové zkoušky pro udělení trvalého pobytu, jeví se jako vhodnější poskytovat výuku českého jazyka především v rámci zvažovaného obecného systému.
- **Asistenční program pro cizince ke vstupu na trh práce**
MPSV bude podporovat projekty NNO a orgánů územní samosprávy na vytváření a realizaci **asistenčních programů pro cílovou skupinu cizinců**, které posílí jejich kompetence, informovanost o specifikách zaměstnávání cizinců, podpoří jejich aktivní přístup při hledání zaměstnání a tím usnadní cizincům vstup na trh práce, který je podmínkou integrace cizinců do společnosti.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí pokračuje ve spolupráci s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v oblasti **umístování nezletilých cizinců bez doprovodu**

do speciálních školských zařízení pro děti-cizince. Dle usnesení vlády ČR ze dne 17.4.2002 č. 395 o koncepci umístování, vzdělávání a výchovy dětí s jazykovou bariérou včetně nezletilých žadatelů o azyl bez doprovodu v zařízeních ústavní výchovy byl 1.11.2003 zřízen diagnostický ústav „Domov pro děti–cizince“. Toto zařízení zahájilo zkušební provoz 15.6.2004 v rozsahu jedné výchovné skupiny, od 1.7.2004 pak dvou výchovných skupin v detašovaném pracovišti areálu „Modré školy“ Praha-Háje. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dále 1. 10. 2004 zahájilo provoz nového zařízení určeného pro pobyt dětí-cizinců v areálu Permon, Hříměždice-Vestec 20, okres Příbram. Jedná se o Dětský domov se školou a Středisko výchovné péče pro děti–cizince. Spolupráce Ministerstva práce a sociálních věcí s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem vnitra, Mezinárodní organizací pro migraci, UNHCR, Poradnou pro uprchlíky a dalšími zúčastněnými subjekty probíhá také v rámci projektu „Nezletilí v detencích“, který kromě poskytování psychosociálního a právního poradenství zahrnuje pravidelné schůzky ad hoc ustanovené pracovní skupiny k řešení jednotlivých otázek v rámci ochrany nezletilých cizinců bez doprovodu.

- **Zajistit podporu dětí–cizinců, kterým bude z důvodu zletilosti či rozhodnutím soudu ukončen pobyt ve speciálním školském zařízení.** MPSV považuje za důležité, aby skupina nezletilých cizinců bez doprovodu, kteří byli na území ČR svěřeni do náhradní výchovy (speciálního školského zařízení pro děti-cizince) a projevují snahu o integraci na území, byla podporována v rámci procesu osamostatňování a to stejným způsobem, jako je tomu v případě českých dětí opouštějících zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy. Jelikož stávající systém sociálních služeb v těchto případech (zejm. služby poskytované tzv. domy na půl cesty apod.) předpokládá trvalý pobyt klienta, bylo nezbytné reagovat na specifika této kategorie cizinců, kteří po ukončení pobytu ve speciálním školském zařízení žádají o udělení trvalého pobytu. Ministerstvo vnitra po dohodě s MPSV v rámci novelizace zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů prosadilo vypuštění podmínky předložení dokladu o zajištění prostředků k trvalému pobytu na území v případě, že se jedná o cizince, který byl svěřen do náhradní výchovy rozhodnutím příslušného orgánu a dosáhl věku 18 let. MPSV dále prosadilo v rámci poslední připravované novelizace zákona č. 326/1999 Sb. (v současné době předkládána do vlády) na základě svých zásadních připomínek takovou úpravu, která při řešení statusového postavení této skupiny nezletilých cizinců bez doprovodu lépe zohledňuje jejich specifickou situaci při žádosti o udělení trvalého pobytu, podávané po dovršení 18 let. Jedná se zejména o možnost zrušení předcházejícího správního vyhoštění nebo vydání nového rozhodnutí, kterým předcházející rozhodnutí o správním vyhoštění bude moci být zrušeno, v případě, že dle poznatků orgánu sociálně-právní ochrany dětí tento cizinec projevuje snahu o integraci na území. V rámci návrhu novelizace zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (v současné době projednávána Poslaneckou sněmovnou PČR jako sněmovní tisk č. 995), byla problematika nezletilých cizinců bez doprovodu zdůrazněna v rámci demonstrativního výčtu specifických skupin dětí, na které se sociálně-právní ochrana dětí zaměřuje.

ad 5. Zapojení příslušných orgánů územní samosprávy

- MPSV si klade za cíl zajistit hlubší *participaci krajů a obcí s rozšířenou působností* na problematice integrace cizinců
 - a) v rámci diskusní platformy v meziresortní Komisi ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců a jejich pracovních skupin
 - b) na základě cílených setkání se zástupci krajů a obcí;
- byl vytvořen přehled s informacemi pro kraje a obce o *finančních zdrojích na projekty integrace cizinců*, o možnostech spolufinancování projektů k integraci cizinců na regionální úrovni a o postupech zpracování projektové přihlášky. Tento přehled je pro svojí dynamičnost jednou měsíčně aktualizován a umístěn na stránkách <http://www.cizinci.cz>.

ad 6. Zapojení nestátních neziskových organizací do realizace integrace cizinců

- MPSV bude každoročně vypisovat *transparentní výběrové dotační řízení* na projekty ve výtýpovaných oblastech problematiky integrace cizinců.
- MPSV podporuje zapojení nestátních neziskových organizací do procesu integrace cizinců zveřejňováním dalších možností financování jejich aktivit v rámci evropských dotačních programů, případně partnerstvím v mezinárodních projektech. MPSV umožňuje zástupcům NNO zabývajících se integrací cizinců sdílet zkušenosti a navazovat kontakty v rámci jejich účasti na mezinárodních seminářích k tématu integrace cizinců.
- MPSV v r. 2004 realizovalo prostřednictvím NNO projekty, které poskytují cílové skupině zejména sociálně-právní poradenství, individuální asistenci při vstupu na trh práce, asistenci při jednání s pracovníky úřadů práce, zaměstnavateli či zaměstnavatelskými agenturami. V roce 2005 jsou realizovány projekty vybrané v rámci Dotačního výběrového řízení – Program podpory integrace cizinců.

ad 7. Zapojení sociálních partnerů do realizace integrace cizinců

- členové meziresortní Komise pro integraci cizinců (resp. její odborné konzultační skupiny pro nestátní neziskové organizace, regiony a sociální partnery) využívají diskusní platformy „Komise“ k *pravidelnému dialogu se sociálními partnery*;
- odbor pro migraci a integraci cizinců zváží realizaci školení vybraných zástupců zaměstnavatelů o možnostech využívání strategie „*diversity managementu*“ (tj. řízení rozmanitosti mezi pracovníky, životními styly a rolemi podniků ve společnosti).

ad 8. Čerpání finančních prostředků z fondů EU

- průběžně vzniká přehled *spolufinancování* projektů v oblasti integrace cizinců z *Evropského sociálního fondu* (OP RLZ, JPD Cíl 3 Praha, CIP EQUAL);
- odbor pro řízení pomoci z ESF (72) bude průběžně *informovat* odbor pro migraci a integraci cizinců (73) o *možnostech využívání ESF* pro cílovou skupinu koncepce integrace cizinců.

**Plán integrační politiky Ministerstva vnitra
v letech 2004 až 2006**

(aktualizace 2005)

Usnesením vlády ze dne 5. ledna 2005 č. 5 k *Realizaci Koncepce integrace cizinců do konce roku 2004 a k jejímu dalšímu rozvoji v roce 2005* (dále: „usnesení vlády č. 5/2005“) byl schválen *Plán integrační politiky Ministerstva vnitra v letech 2004 až 2006* (dále „*Plán integrační politiky MV*“) a *Návrh legislativních a praktických opatření Ministerstva vnitra v rámci Koncepce integrace cizinců v souvislosti se vstupem ČR do EU* (dále: „*Návrh legislativních opatření MV*“).

Usnesením vlády č. 5/2005 bylo ministru vnitra mimo jiné uloženo předložit ministru práce a sociálních věcí do 31. května 2005 aktualizovaný *Plán integrační politiky MV* s tím, že požadovaný materiál bude zahrnovat i aktualizaci *Návrhu legislativních opatření MV*.

Ministerstvo vnitra (dále: „*MV*“) v souladu s požadavky vlády a *Koncepce integrace cizinců na území ČR* v aktualizovaném materiálu zohlednilo dosavadní zkušenosti z realizace *Plánu integrační politiky MV* a *Návrhu legislativních opatření MV*, včetně doporučení obsažených v dopise ministra práce a sociálních věcí (č.j: 2005/22522-732 ze dne 21. dubna 2005), která vyplynuly z relevantních závěrů *Analýzy postavení cizinců dlouhodobě žijících v ČR a návrhu optimalizačních kroků*.

MV je jedním z klíčových ministerstev, která se na přípravě a realizaci *Koncepce integrace cizinců na území ČR* („*KIC*“) podílejí. Důsledné naplňování *Plánu integrační politiky MV* je nezbytným předpokladem dalšího sbližování postavení cílové skupiny cizinců v rámci *KIC* s právy a povinnostmi občanů ČR a vnitrostátní harmonizace předpisů v gesci *MV* s *acquis* ES/EU v oblasti integraci cizinců.² Problematiku integrace cizinců však nelze výlučně spojovat s *KIC*, a proto některá uváděná opatření směřují i k postupnému naplňování *Zásad politiky vlády v oblasti migrace*, které byly zpracovány *MV* a přijaty *usnesením vlády ČR ze dne 13. ledna 2003 č. 55 k účinnosti Koncepce integrace cizinců na území ČR a další rozvoj této koncepce po vstupu ČR do EU*.³

Aktualizovaný *Plán integrační politiky MV* byl zpracován *odborem azylové a migrační politiky MV* v úzké spolupráci s dalšími příslušnými pracovišti *MV* a *Policie ČR*. Materiál je rozdělen do dvou základních částí (*legislativní opatření* a *praktická a organizační opatření*), které upřesňují a aktualizují aktivity *MV* na podporu integrace cizinců v letech 2005 až 2006.

² Dlouhodobě legálně usazení cizinci, kteří na území ČR žijí nejméně po dobu jednoho roku.

³ *Plán integrační politiky MV* svým zaměřením anticipuje i potřeby a požadavky plnění některých úkolů vyplývajících i z dalších vládou přijatých materiálů, např. *Akčního plánu boje s nelegální migrací a Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*.

Legislativní opatření

Aktualizovaná legislativní opatření MV tvoří přehled realizovaných a předpokládaných kroků směřujících k postupnému zajištění podmínek vytvářejících platformu pro optimální právní a na ně navazující praktické předpoklady a podmínky usnadňující integraci cizinců. Jejich nedílnou součástí je upřesňování a odstraňování legislativních překážek integrace cizinců v působnosti MV, příp. dalších resortů v letech 2005 až 2006.⁴

1) Právní pobytový rámec cizinců

Podmínky vstupu a pobytu cizinců na území ČR jsou upraveny *zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů* (dále: „*zákon o pobytu cizinců*“).

ČR, jako stát usilující o začlenění do EU, v roce 1999 přijala novou právní úpravu vstupu a pobytu cizinců na území republiky a azylu. Legislativní práce byly ovlivněny aktuálně existujícími předpisy a reálnou politikou EU/ES v oblasti migrace.

Zákon o pobytu cizinců, původně koncipovaný v souladu s migrační politikou EU a jejími předpisy na úseku migrace jako značně restriktivní, byl od roku 2000, kdy nabyl účinnosti, několikrát novelizován. První novela provedená *zákonem č. 140/2001 Sb.* odstraňovala především problematika místa, na která narazila aplikační praxe. Druhou, poměrně rozsáhlou novelou, byl *zákon č. 217/2002 Sb., tzv. EURONOVELA*, který reagoval na aktuální vývoj v oblasti unijního práva a výsledky konzultací s předstupními poradci. Třetí velkou novelu představuje *zákon č. 222/2003 Sb.*, kterým byla vnitrostátní právní úprava vstupu a pobytu cizinců doladěna a připravena na nové podmínky plynoucí z členství ČR v EU.

Proces legislativních změn však vstupem ČR do EU neskončil. V reakci na vývoj unijního práva je a bude *zákon o pobytu cizinců* postupně měněn a jak vývoj unijního práva naznačuje, stane se v řadě oblastí výrazněji liberálnější.

V průběhu roku 2005 pokračovalo projednávání návrhu novely zákona č. 326/1999 Sb., jejíž podstatnou část tvoří implementace *Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny*. Tento návrh již začal projednávat *Parlament ČR* (22. března 2005 jej jako sněmovní tisk č. 916 projednala v prvním čtení *Poslanecká sněmovna*) a je předpoklad, že účinnosti tato novela nabude ještě v tomto roce, neboť lhůta pro transpozici citované směrnice je členským státům stanovena do 3. října 2005. Tato novela má velmi úzký vztah k integraci cizinců, neboť upravuje podmínky slučování rodin cizinců ze třetích zemí na území ČR.

Hlavní ideou novely je umožnit společné soužití na území všem členům rodiny, pokud jeden z nich (jinak též „nositel oprávnění“) zde již pobývá po stanovenou dobu (15 měsíců) na základě povolení k dlouhodobému pobytu nebo povolení k trvalému pobytu, případně mu byl udělen azyl.

⁴ Konkretizace jednotlivých legislativních změn bude podrobně rozpracována v návaznosti na *Plán legislativních prací MV* a v intencích *Legislativních pravidel vlády* v rámci implementace příslušných dokumentů EU/ES do vnitrostátního práva.

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny podávají žadatelé obvykle na zastupitelském úřadě ČR v zahraničí. Na území lze žádost podat, pokud cizinec tuto žádost podávající pobývá na území na vízum k pobytu nad devadesát dnů nebo na povolení k pobytu za jiným účelem a žádá o povolení k pobytu za účelem společného soužití rodiny.

Ve vztahu k cizincům žádajícím o pobytové oprávnění za účelem společného soužití rodiny není aplikováno vydávání dlouhodobého víza (toto je v daném případě vydáváno z moci úřední po rozhodnutí o povolení dlouhodobého pobytu k cestě do ČR) a rozhoduje se na základě žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu. V uvedených ohledech je v celé šíři aplikován správní řád a předmětný druh pobytu se ve srovnání s pobytem na dlouhodobé vízum dostává na kvalitativně vyšší úroveň z hlediska „nárokovosti“. Při splnění zákonem stanovených podmínek má žadatel reálnou naději toto povolení získat a v případě negativního rozhodnutí má možnost požadovat přezkoumání svého případu m.j. i cestou soudní.

Žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny je oprávněn podat cizinec, který ve vztahu k cizinci na území již pobývajícím je jeho:

- manželem
- nezletilým nebo zletilým nezaopatřeným dítětem
- nezletilým nebo zletilým nezaopatřeným dítětem manžela cizince s povoleným pobytem
- nezletilým cizincem, který byl jednomu z manželů rozhodnutím příslušného orgánu svěřen do péče, nebo který byl jedním z manželů osvojen anebo jemuž je jeden z manželů poručíkem, pokud péče o nezletilého bude vykonávána na území
- rodičem nezletilého cizince, kterému byl udělen na území azyl anebo, nemá-li tento nezletilý cizinec rodiče, je oprávněn podat žádost jiný jeho příbuzný ve vzestupné linii a není-li takového příbuzného, je žádost oprávněn podat poručík
- osamělým cizincem starším 65 let nebo bez ohledu na věk cizincem, který se o sebe ze zdravotních důvodů nedokáže sám postarat a jde-li o sloučení rodiny s rodičem nebo dítětem s povoleným pobytom na území.

V podstatě všechny nově vydávané předpisy EU upravující oblast migrace stanovují podmínku, aby se cizinec, který žádá o udělení pobytového oprávnění, nestal zátěží sociálního systému hostitelského státu. Proto je předmětnou novelou cizineckého zákona, v souladu s příslušnou směrnicí, pro cizince žádající o povolení dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny, vedle obvyklých náležitostí stanovených zákonem v § 31, stanoveno předložení dokladu prokazujícího, že úhrnný příjem rodiny po sloučení bude dostatečný k zajištění výživy a ostatních základních potřeb všech jejích členů včetně nezbytných nákladů na domácnost.

Výrazná úleva ze stanovených podmínek platí pro cizince žádající o povolení k pobytu za účelem sloučení rodiny s cizincem, kterému byl udělen azyl a podávají-li žádost do tří měsíců od právní moci rozhodnutí o udělení azylu. V takovém případě žádající cizinci předkládají pouze cestovní doklad a fotografie a prokazují příbuzenský vztah.

Platnost povolení k dlouhodobému pobytu je žadatelům o tento pobyt stanovena na dobu platnosti průkazu o povolení k pobytu „nositele oprávnění“, nejméně však na jeden rok. Jde-li o společné soužití rodiny s cizincem, který má na území povolen trvalý pobyt, pak se povolení vydá s platností na dva roky.

Právo pobývat na území zůstává pozůstalému, který má povolení k pobytu za účelem společného soužití rodiny a ke dni úmrtí „nositele oprávnění“ je oprávněn požádat o povolení k pobytu za jiným účelem, pokud došlo k úmrtí „nositele oprávnění“ v důsledku pracovního

úrazu nebo nemoci z povolání, anebo pokud zde pozůstalý pobýval nejméně po dobu dvou let. O povolení k pobytu za jiným účelem je cizinec starší 18 let s povoleným pobytem za účelem společného soužití rodiny oprávněn požádat po pěti letech pobytu na území.

V současnosti MV dokončuje práce na další novele *zákona č. 326/1999 Sb.* - návrh prošel meziresortním připomínkovým řízením a k 31. květnu 2005 by měl být předložen k projednání vládě ČR. Obsahem této novely je implementace dalších směrnic a nařízení EU, které po zahájení prací na předchozí novele nabyly účinnosti. Jedná se zejména o následující směrnice:

0. *Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty*
1. *Směrnice Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států*
2. *Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004, týkající se vydávání povolení k pobytu občanům třetích zemí, kteří se stali oběťmi obchodování s lidmi nebo kteří se stali objekty převaděčství a spolupracují s příslušnými orgány*
3. *Směrnice Rady 2004/114/ES ze dne 13. prosince 2004 o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby.*

Z hlediska integrace cizinců na území ČR jsou významné zejména směrnice pod č. 1 a 4 a do jisté míry i směrnice č. 3. V jejich intencích jsou řešeny pobytové záležitosti cizinců, občanů třetích zemí.

V souladu s první z uvedených směrnic se zkracuje délka nepřetržitého pobytu na základě povolení k dlouhodobému pobytu (včetně pobytu na vízum k pobytu nad devadesát dnů), jako předpokladu pro povolení k trvalému pobytu, z dosavadních deseti, resp. osmi let na pět let. Každý cizinec tak může získat povolení k pobytu po pěti letech nepřetržitého pobytu, pokud nezíská povolení k pobytu bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území na základě § 66, tj. z humanitárních důvodů, z důvodů hodných zvláštního zřetele, z důvodu společného soužití nezletilého nebo zletilého nezaopatřeného dítěte s cizincem, který má povolení k trvalému pobytu nebo z důvodu zájmu ČR.

Kromě toho návrh novely obsahuje ustanovení, podle kterého může po čtyřech letech nepřetržitého pobytu požádat o povolení k trvalému pobytu cizinec, který neúspěšně žádal o azyl, pokud toto řízení včetně řízení o kasační stížnosti trvalo nejméně dva roky a žádost podává neprodleně po ukončení azylového řízení. Podmínku délky pobytu lze prominout v případě nezletilého nebo zletilého nezaopatřeného cizince anebo cizince zbaveného způsobilosti k právním úkonům, pokud o povolení k trvalému pobytu podle stejného ustanovení žádá i jeho zákonný zástupce nebo osoba, které byl svěřen do péče.

Je-li cizinci povolení k trvalému pobytu vydáno po pětiletém nepřetržitém pobytu na území, může současně s povolením získat statut dlouhodobého rezidenta. V ostatních případech může tento statut získat na žádost po pěti letech trvalého pobytu. Tento statut je významný pro možnost získání povolení k pobytu na území jiného členského státu. Z pohledu cizinců, kteří přicházejí do ČR poté, kdy takový statut získali v jiném členském státu EU, vyplývá jim z toho oprávnění požádat na území ČR o povolení k dlouhodobému pobytu,

pokud jejich pobyt má být delší než tři měsíce. Obdobně může o povolení k pobytu žádat i rodinný příslušník rezidenta jiného členského státu, pokud má na území takového státu povolen pobyt za účelem společného soužití rodiny s rezidentem nebo má sám statut rezidenta.

Směrnice uvedená pod č. 4 se týká zejména studentů. Příslušné ustanovení zákona umožňuje studentům, kteří spadají pod uvedenou směrnici, na základě jejich žádosti doložené zákonem stanovenými náležitostmi udělit povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia. Není zde tedy, stejně jako u dlouhodobých pobytů za účelem společného soužití rodiny, aplikováno dlouhodobé vízum, ale rovnou povolení k dlouhodobému pobytu.

Povolení k pobytu za účelem ochrany, podle směrnice uvedené pod č. 3, má za cíl vytvořit pobytové podmínky, včetně pobytového statutu pro cizince, kteří jsou mnohdy v nelegálním postavení, do kterého se dostali ne vždy vlastní vinou a spolupracují s orgány činnými v trestním řízení na realizaci pachatelů trestného činu obchodování s lidmi nebo převaděčství, jehož jsou obětí či objektem. Poskytnutí pobytového oprávnění je v těchto případech v podstatě jedinou možností, jak tyto osoby ochránit před pachateli uvedených trestných činů či před jejich společníky, neboť v případě návratu do země původu by byly nepochybně vystaveny minimálně násilí. Tyto osoby mají garantovanou zdravotní péči, možnost požádat o finanční příspěvek až do výše životního minima a v přístupu na trh práce či pro účely samostatné výdělečné činnosti nebo studia jsou považováni za cizince s povoleným trvalým pobytem. V průběhu pobytu za účelem ochrany mohou požádat o povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem.

Vzhledem k tomu, že druhá ze zmíněných novel, jejíž účinnost je předpokládána k 1. lednu 2006, nebyla dosud projednána a schválena vládou, lze předpokládat ještě určité zásahy do legislativního textu zejména z podnětu *Legislativní rady vlády* a jejich komisí, a proto aktuálně nelze uvádět detailně přínos uvedené novely pro *Koncepci integrace cizinců*.

Kromě změn, které jsou závislé na legislativní tvorbě EU, byly do novel aplikovány některé dílčí změny, které mají za cíl zpružnit vydávání víz k pobytu nad devadesát dnů za účelem zaměstnání nebo podnikání. K žádosti o toto vízum za účelem zaměstnání může cizinec kromě povolení k zaměstnání předložit čestné prohlášení o tom, u kterého úřadu práce o takové povolení požádal. Úřad práce je pak povinen policii neprodleně zaslat kopii rozhodnutí o udělení, případně neudělení povolení k zaměstnání. Tím se celý proces zkracuje o dobu čekání na vydání povolení k zaměstnání, neboť řízení o udělení víza je realizováno souběžně a po vydání povolení k zaměstnání je i řízení o vízu bez prodlení ukončeno. Obdobně i v případě žádosti o udělení víza k pobytu nad devadesát dnů za účelem podnikání při podání žádosti o vízum postačuje, aby cizinec uvedl v žádosti označení živnostenského úřadu a číslo jednacích žádostí ohlášení živnosti či žádosti o udělení koncese.

V nejbližší době budou zahájeny práce na implementaci další ze směrnic EU, a to *Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních požadavcích na kritéria a statut státních příslušníků třetích zemí nebo osob bez státní příslušnosti jako uprchlíků nebo jako osob, které z jiných důvodů potřebují mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany*. Vzhledem k transpoziční lhůtě - 10. října 2006 - je nezbytné zahájení legislativního procesu do konce tohoto roku, v rámci plánu legislativních prací MV je termínem předložení návrhu novel příslušných zákonů (minimálně azylového a cizineckého) stanoven na prosinec 2005.

V blízké budoucnosti je očekáváno vydání další směrnice EU, jejímž předmětem je povolování pobytu cizincům ze třetích zemí za účelem vědecko-výzkumné činnosti. Tato

problematika je v rámci EU již ve vysokém stupni rozpracovanosti (projednávání bylo před finalizací textu přerušeno).

Vzhledem k tomu, že výše zmíněné dvě novely podstatným způsobem mění zákon a dopadají do aplikační praxe, je v této etapě velmi obtížné vyextrahovat problémové okruhy, které by měly být řešeny, resp. v zájmu posilování prosazování integračních principů upraveny jiným, příznivějším způsobem.

Nicméně rámcově lze vymezit některé problémové okruhy ve vztahu k osobám ze třetích zemí, které by dle názoru MV měly být i ve spolupráci s dalšími resorty při příležitosti některé z další novel *zákona č. 326/1999 Sb.* řešeny:

- přestože citovaný zákon již upravil délku platnosti povolení k dlouhodobému pobytu v některých případech, např. pro účel podnikání je mezní hranice platnosti povolení k pobytu dva roky, u pobytu za účelem zaměstnání v závislosti na platnosti povolení k zaměstnání zůstává maximální doba platnosti povolení k pobytu jeden rok. MV zastává názor, že z pohledu jistot cizince zapojujícího se do procesu integrace tato lhůta negarantuje výrazným způsobem perspektivu cizince a může negativně ovlivnit jeho zájem o integraci
- posouzení možnosti, ve spolupráci s ministerstvem zdravotnictví (ukončení výkonu zaměstnání má vliv i na zánik zdravotního pojištění), umožnění cizinci, který ztratil zaměstnání ne vlastním zaviněním, vyhledat si v přiměřené lhůtě (např. jeden měsíc) jiné zaměstnání a získat nové povolení k zaměstnání, aniž by po ztrátě zaměstnání automaticky zanikalo bytové oprávnění (vízum k pobytu nad devadesát dnů, povolení k dlouhodobému pobytu)
- přehodnocení rozsahu dokladů, které je cizinec povinen předložit při žádosti o udělení povolení k pobytu a víza k pobytu nad devadesát dnů, tj. nevyžadovat ty doklady, které, resp. v nich obsažené informace, si může obstarat správní orgán z moci úřední (např. informace z Rejstříku trestů ČR)
- ačkoliv implementací směrnice „o slučování rodin“ jsou vytvářeny příznivé podmínky pro integraci cizince do společnosti, je zde kritický moment, který lze považovat za překážku. Je to ustanovení § 45 odst. 2, které cizinci staršímu 18 let, který zde pobývá v rámci povoleného dlouhodobého pobytu za účelem společného soužití rodiny, po pěti letech pobytu umožňuje požádat o povolení k pobytu za jiným účelem. Může však dojít k situaci, kdy takový cizinec ukončí přípravu na budoucí povolání, nepokračuje ve studiu a chtěl by se osamostatnit a se stát samostatně výdělečně činným, avšak nedosáhl-li pětileté hranice pobytu za účelem společného soužití rodiny, nemůže změnit účel pobytu.

2) Cizinci a občanství

Nabývání státního občanství ČR je upraveno *zákonem č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství ČR, ve znění pozdějších předpisů* (dále: „*zákon o nabývání a pozbývání státního občanství ČR*“). V § 7 citovaného zákona jsou stanoveny podmínky, při jejichž splnění lze udělit cizinci státní občanství ČR. MV může udělit státní občanství ČR žadateli (cizinci), který:

- má na území ČR povolen trvalý pobyt po dobu alespoň pěti let ke dni podání žádosti a po tuto dobu se zde převážně zdržuje (splnění této podmínky lze podle § 11 odst. 1 citovaného zákona prominout žadateli, který se narodil na území ČR, nebo žije

v ČR alespoň deset let, nebo jehož alespoň jeden z rodičů je státním občanem ČR, nebo byl osvojen státním občanem ČR, nebo jehož manžel je občanem ČR, nebo byl v minulosti občanem ČR, nebo přesídlil do ČR na pozvání vlády, nebo jde o bezdomovce nebo osobu s přiznaným postavením uprchlíka na území ČR);

- prokáže, že pozbyl své dosavadní občanství, pokud nepozbyde dosavadní občanství automaticky nabytím státního občanství ČR, nebo pokud nejde o bezdomovce nebo osobu s přiznaným postavením uprchlíka na území ČR (splnění této podmínky lze prominout z důvodů uvedených v § 11 odst. 2 a 3 citovaného zákona, tj. neumožňují-li právní předpisy státu, jehož je žadatel státním občanem, pozbytí státního občanství nebo tento stát odmítá doklad o pozbytí státního občanství vydat, nebo by podáním žádosti o pozbytí občanství vystavil sebe nebo osoby blízké pronásledování z důvodu rasy, příslušnosti k určité etnické nebo náboženské skupině, politického přesvědčení, nebo byl v minulosti občanem ČR, nebo z důvodu příliš vysokého správního poplatku stanoveného za propuštění ze státního svazku, nebo by udělení občanství bylo významným přínosem pro ČR z hlediska vědeckého, společenského, kulturního či sportovního, nebo pokud se zdržuje na území ČR po dobu nejméně dvacet let);
- prokáže, že nebyl v posledních pěti letech pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin (zákon prominutí splnění této podmínky neumožňuje);
- prokáže znalost českého jazyka (tuto podmínku lze v souladu s ustanovením § 11 odst. 4 citovaného zákona prominout z důvodu hodných zvláštního zřetele);
- plní povinnosti vyplývající z ustanovení zvláštního právního předpisu upravujícího pobyt a vstup cizinců na území ČR, povinnosti vyplývající ze zvláštních právních předpisů upravujících veřejné zdravotní pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, daně, odvody a poplatky (tuto podmínku lze podle § 11 odst. 4 citovaného zákona prominout z důvodů hodných zvláštního zřetele).

Z uvedeného je zřejmé, že k nabytí státního občanství ČR udělením (naturalizací) je vyžadována vysoká míra integrace cizince do české společnosti, spočívající zejména ve faktickém sepětí s územím státu, o jehož občanství usiluje (trvalý pobyt), která se dále zkoumá z hlediska společenského (základní znalost českého jazyka), pracovního, ale i z hlediska dodržování právního řádu ČR. Přijetím do státního svazku je tedy logickým završením integrace cizince v české společnosti.

Zákon o nabývání a pozbývání státního občanství ČR je plně v souladu jak s *Ústavou ČR* a *Listinou základních práv a svobod*, která je její nedílnou součástí, tak i s mezinárodními smlouvami, kterými je ČR vázána (*Úmluva Rady Evropy o státním občanství*, která je pro ČR platná od 1. července 2004, *Úmluva o omezení případů bezdomovectví*, která pro ČR vstoupila v platnost dne 19. března 2002) a je založen na principu jediného (výlučného) státního občanství, i když výjimky z tohoto principu se připouštějí samotným zákonem.

V současné době směřuje právní úprava státního občanství v demokratických zemích k větší toleranci k dvojímu státnímu občanství. MV zpracovalo na základě *usnesení vlády č. 186 ze dne 24. února 2003 Analýzu právní úpravy nabývání a pozbývání státního občanství*, jejímž obsahem je koncepce nové právní úpravy nabývání a pozbývání státního občanství ČR, která řeší mimo jiné i problematiku dvojího státního občanství včetně zavedení úplné liberalizace na tomto úseku, požadované délky trvalého pobytu cizince (žadatele) na území ČR, stanovené k udělení státního občanství ČR, a nabývání státního občanství ČR ze strany přistěhovalců (migrantů) „druhé generace“. V současné době probíhá mezirezortní připomínkové řízení k této Analýze. Analýza bude předložena vládě v souladu s jejím usnesením do 30. června 2005. Teprve poté bude možné v závislosti na stanovisku vlády

k této Analýze vypracovat plán případných legislativních prací na tomto úseku, resp. navrhopat v jejich rámci konkrétní legislativní opatření.

3) Sdružování cizinců

S odkazem na rozbor platné právní úpravy sdružování z hlediska výkonu sdružovacího práva cizinců v materiálu *Realizace Koncepce integrace cizinců v roce 2003 a její další rozvoj v souvislosti se vstupem ČR do EU* (příloha č. 1, str. 9) je třeba pouze upřesnit, že od přípravy nového zákona o sdružování ve spolcích bylo v roce 2003 na základě výsledků meziresortního připomínkového řízení upuštěno. Důvodem bylo zvýšení nároků na státní rozpočet s ohledem na personální a technické zabezpečení pro zamýšlenou zákonnou úpravu nezbytné.

V současné době je připravována *novela zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů*. Jedním z cílů této úpravy je též vytvořit shodné podmínky pro sdružování občanů a cizinců. Dílčí novela zákona je nyní součástí návrhu zákona, kterým se mění některé zákony související s oblastí evidence obyvatel. *Novela zákona č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem v ČSSR, ve znění pozdějších předpisů*, byla zařazena do návrhu zákona, kterým se mění *zákon o pobytu cizinců*. Obsahem této novely je zrušení tzv. organizací cizích státních příslušníků, které budou nadále považovány za občanská sdružení. Předpokládá se, že nová právní úprava by měla nabýt účinnosti v roce 2006.

Zakládání obecně prospěšných společností ani působení profesních komor založených zákonem nelze považovat za realizaci sdružovacího práva ve smyslu čl. 20 odst. 1 *Listiny*.

4) Účast cizinců na politickém a veřejném životě

V oblasti volebního práva se předpokládá účast cizinců na veřejném životě ve volbách do zastupitelstev obcí a ve volbách do Evropského parlamentu.

Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále: „zákon o komunálních volbách“), v § 4 odst. 1 stanoví mimo jiné, že právo volit do zastupitelstva obce, města nebo hlavního města Prahy má i státní občan jiného státu, který v den voleb, a konají-li se volby ve dvou dnech, druhý den voleb, dosáhl věku nejméně 18 let, je v den voleb v této obci, městě nebo hlavním městě Praze přihlášen k trvalému pobytu a jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je ČR vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv. Takovou smlouvou je i *Smlouva o přistoupení ČR k EU*. Tímto ustanovením je automaticky zajištěno i pasivní volební právo, neboť u komunálních voleb je pasivní volební právo definováno odkazem na aktivní volební právo. Vzhledem k tomu, že žádná dvoustranná mezinárodní smlouva, která by upravovala volební právo v komunálních volbách, není přijata, je právo volit a být volen do zastupitelstev obcí od 1. května 2004 přiznáno prozatím pouze občanům členských států EU.

Podle § 5 odst. 1 *zákona č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu a o změně některých zákonů*, (dále jen „zákon o volbách do EP“), má právo volit na území ČR ve volbách do Evropského parlamentu i občan jiného členského státu, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku 18 let a je po dobu nejméně 45 dnů veden v evidenci obyvatel podle příslušného zákona. Právo kandidovat do Evropského parlamentu má kromě občana

ČR, který splňuje další podmínky podle *zákona o volbách do EP* i každý občan jiného členského státu, který je na území ČR nejpozději druhý den voleb po dobu nejméně 45 dnů veden v evidenci obyvatel, alespoň druhý den voleb dosáhl věku 21 let, není zbaven způsobilosti k právním úkonům, a jde-li o občana jiného členského státu, není v členském státě, jehož je státním občanem (členský stát původu), zbaven práva být volen do Evropského parlamentu. Jde-li o občana jiného členského státu, který je zároveň občanem více členských států, nesmí být zbaven práva být volen do Evropského parlamentu ani v jednom z nich.

Úprava voleb do zastupitelstev obcí i úprava voleb do Evropského parlamentu jsou v souladu s právem ES, konkrétně směrnicemi *Rady EU 94/80/EC* ve znění směrnice *Rady EU 96/30/EC o aktivním a pasivním volebním právu občanů Unie v komunálních volbách, kteří sídlí v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky* a *směrnicí Rady EU 93/109/EC o podrobném uspořádání výkonu práva volit a kandidovat ve volbách do Evropského parlamentu pro občany Unie sídlící v členském státě, jehož nejsou státními příslušníky*.

Výše popsaná úprava je v souladu i se závazky vyplývajícími ČR z *Úmluvy Rady Evropy o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni. Usnesením č. 311 ze dne 29. března 2000* vláda schválila návrh na podpis a ratifikaci *Úmluvy Rady Evropy o účasti cizinců na veřejném životě na místní úrovni z roku 1992* s tím, že ČR a prozatím nepřistoupí k částem B a C. Kapitola C se týká právě práva cizinců volit ve volbách do místních orgánů.

Praktická a organizační opatření

Cílem opatření je dosáhnout v letech 2004 až 2006 dalšího účinnějšího zacílení aktivit MV na podporu integrace cizinců v souladu s cíli KIC a potřebami cílové skupiny cizinců. Úkoly jsou koncipovány průběžně a jejich úspěšná realizace je mimo jiné podmíněna i obsahem a koordinací aktivit vyplývajících z *Plánů integračních politik ostatních ministerstev*, která na realizaci KIC participují.

1) Praktická opatření

1.1. Právní aspekty integrace cizinců v působnosti MV

Právní aspekty integrace cizinců jsou jedním z nejvýznamnějších nástrojů podpory a usnadnění přirozené integrace cizinců. V uvedených ohledech se proto pozornost MV zaměří nejen na plnění rezortních legislativních opatření, ale i na monitorování legislativních aktivit a opatření dalších ministerstev v rámci KIC s cílem výhledově dosáhnout potřebné míry provázanosti a slučitelnosti právních předpisů a jejich úprav v gesci MV s relevantními předpisy v gesci dalších ministerstev.

1.2. Projekty na podporu integrace cizinců

1.2.1. Právní poradenství pro cizince

MV zajistí postupné přehodnocení obsahového zaměření dosud realizovaných poradenských projektů pro dlouhodobě legálně usazené cizince a zintenzivní dotační podporu poradenské činnosti zaměřené zejména na pobytové aspekty cizinců (*zákon*

č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) a na otázky spojené s občanstvím (zákon č. 40/1993 Sb., o nabytí státního občanství ČR, ve znění pozdějších předpisů).⁵

Současně budou zpracovány resortní požadavky na posouzení odborné způsobilosti nestátních neziskových organizací a jiných právnických osob poskytovat odbornou poradenskou činnost v uvedených oblastech, která je předpokladem potřebného zvyšování kvality poradenství cizincům a zefektivnění výběrové procedury projektů.⁶

Pro potřeby urychlení a usnadnění výběru projektů MV přijme další opatření k postupnému sjednocování požadavků (věcných, formálních) na předkládání projektů a na jejich posuzování a výběr, včetně opatření k vyhodnocování účinnosti a kontroly věcné realizace projektů v rámci ministerstva.

Za významný cíl je považována i podpora postupného regionálního pokrývání ČR těmito poradenskými službami - zejména s ohledem na finanční možnosti MV a potřeby cizinců, příp. s ohledem na obdobné aktivity dalších ministerstev a rozsah nabídky odpovídajících projektů.

Pozornost ministerstva bude věnována i důslednému vyhodnocování zkušeností při poskytování poradenských služeb, které budou využity při přípravě dalších opatření v rámci *Plánu integrační politiky MV*. Současně budou zajištěny podmínky pro zveřejňování významnějších výstupů projektů - např. na webových stránkách MV nebo jiným vhodným způsobem.⁷

1.2.2. Další projekty na podporu integrace cizinců

MV v rámci realizace KIC a plnění *Plánu integrační politiky MV* podpoří i projekty zaměřené do oblasti *prevence rasismu a xenofobie ve vztahu k cizincům* a projekty na *podporu rozvoje vzájemných vztahů mezi komunitami na území ČR*. Za významné projektové aktivity je považováno i zpracování právních průvodců a dalších informačních materiálů pro cizince. Při jejich zadávání a využití budou

⁵ Opatření ve svém důsledku zohledňuje stávající postavení MV v rámci KIC i koordinační roli Ministerstva práce a sociálních věcí, zajišťovanou od roku 2004.

⁶ MV bude při přípravě a realizaci projektů na podporu integrace cizinců a k rozvoji dobrých vztahů mezi komunitami spolupracovat s nestátními neziskovými organizacemi, dalšími právníckými osobami a sdruženími cizinců na lokální, regionální a celorepublikové úrovni a v oblasti své působnosti zajistí koordinaci vybraných projektů a metodické řízení a kontrolu jejich realizace v souladu s KIC.

⁷ Realizace mimo jiné předpokládá úpravu a průběžnou aktualizaci webové stránky MV (části zabývající se integrací cizinců) a její obsahové propojení s obdobnými stránkami dalších orgánů a institucí. Aktivity ministerstva budou směřovat i ke specifikaci a k podpoře dalších dostupných forem komunikace mezi cizinci a MV a *Policí ČR*.

zohledněny i obdobné aktivity a výstupy z projektů dalších ministerstev a orgánů a institucí v daných oblastech.

1.3. Monitorování situace a postavení cizinců

Průběžné monitorování a vyhodnocování průběhu integrace cizinců a jejich komunit (s přihlédnutím ke specifikám v jednotlivých regionech-krajích) je dalším předpokladem pro odstraňování překážek, které mohou bránit integraci cizinců na území ČR.

Pozornost MV bude zaměřena na sledování a vyhodnocování problémů cizinců, které souvisí zejména s jejich pobytovými aspekty, pobytovým statutem a úrovní a kvalitou vzájemných vztahů mezi komunitami na území ČR.⁸

Při iniciování a zadávání výzkumů a studií MV prohloubí spolupráci s vědeckými institucemi, které se problematikou migrace, integrace cizinců, rasismu a xenofobie zabývají. Významným cílem je i vytváření podmínek pro využití odborného a organizačního potenciálu Středních policejních škol MV a Policejní akademie ČR při přípravě a realizaci studií a výzkumů v oblasti integrace cizinců v působnosti MV.

Výstupy výzkumů a studií se stanou jedním ze zdrojů zefektivnění činnosti MV při přípravě a realizaci dalších opatření na podporu integrace cizinců.

1.4. Sběr a vyhodnocování statistických údajů

MV po dohodě s Policejním prezidiem Policie ČR prohloubí komunikaci s Českým statistickým úřadem s cílem zajistit důslednou realizaci *Koncepce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území ČR* a systémové řešení nedostatků obsažených ve *Zprávě o realizaci Koncepce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území ČR*.⁹ Současně budou přijata opatření k dalšímu zkvalitňování sběru a vyhodnocování statistických údajů v uvedených oblastech a MV zváží možnosti dalšího rezortního i mimorezortního využití těchto údajů v souladu s platnými předpisy.

1.5. Bezpečnostní aspekty pobytu a integrace cizinců

MV zintenzivní monitorování a vyhodnocování bezpečnostních aspektů pobytu a integrace cizinců zejména s důrazem na cílovou skupinu KIC (objektivizace bezpečnostních rizik vyplývajících pro ČR z imigrace a integrace cizinců - vyhodnocování vývoje kriminality cizinců a stavu bezpečnosti integrujících se cizinců - zejména v kontextu trestné činnosti,

⁸ V této souvislosti bude zohledněno (rozšířeno, příp. doplněno) zaměření výzkumů a studií obsažených v *Návrhu plánu studií a výzkumů cizinců a jejich komunit z pohledu integrace na území České republiky v letech 2004 až 2006*, který je zpracováván ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

⁹ Oba materiály byly přijaty *usnesením vlády č. 126/2004. Zprávě o realizaci Koncepce výběru a zpracování statistických údajů spojených s migrací a integrací cizinců na území ČR* obsahuje detailní přehled a adresný popis příčin a stavu zjištěných problémů.

motivované zejména rasovou či etnickou nenávisť vůči cizincům). Významnou aktivitu MV v dané oblasti představuje i využití závěrů *Zprávy o výsledcích výzkumu obchodu s lidmi především za účelem nucené práce s cílem vytvářet podmínky pro dekriminální prostředí pracovní migrace cizinců*.

Vybrané statistické údaje týkající se bezpečnostních aspektů pobytu a integrace cizinců budou vhodnou formou zveřejňovány s cílem ovlivnit postoje veřejnosti a snížit přetrvávající obavy a předsudky občanů ve vztahu k trestné činnosti cizinců. V aplikovaném sociologickém výzkumu se pozornost MV zaměří i na identifikaci příčin netolerantního postoje občanů k cizincům a na možnosti postupné eliminace takových postojů.

1.6. Strategie práce Policie ČR ve vztahu k cizineckým komunitám, výchova a vzdělávání příslušníků Policie ČR

Prosazování principů moderní policejní práce v multikulturní společnosti je významným aspektem preventivní činnosti policistů a potřebným ekvivalentem represivního pojetí policejní práce. Cílem aktivit bude umožnit příslušníkům Policie ČR (včetně cizinecké policie) získat dovednosti pro policejní práci v multikulturní společnosti.¹⁰

V uvedených ohledech bude MV usilovat zejména o:

- podporu zavádění preventivních a proaktivních přístupů a systémové preventivní činnosti v práci Policie ČR ve vztahu k menšinovým komunitám - cizincům a podpora regionálních aktivit v této oblasti
- zajistit využití výstupů *Reprezentativního sociologického šetření problematiky vztahu Policie ČR a národnostních menšin a cizinců v ČR*, který byl realizován v roce 2004 při přípravě druhé *Zprávy o postupu a průběžných výsledcích zavádění Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám* a v praxi
- podporu úzké spolupráce Policie ČR se všemi zainteresovanými orgány veřejné správy, nestátními neziskovými organizacemi a představiteli menšinových komunit - cizinců při řešení bezpečnostních rizik těchto skupin
- prohlubování a vytváření nových možností v oblasti vzdělávání příslušníků Policie ČR v práci s menšinovými komunitami a ke zkvalitnění komunikace s cizinci a služeb cizincům, zejména se zaměřením na vytváření nových vzdělávacích programů, informačních a učebních materiálů, atp.
- zkvalitňování výuky v oblasti styku s cizinci v základní odborné přípravě nově nastupujících příslušníků Policie ČR a dalšího vzdělávání příslušníků Policie ČR

¹⁰ Odpovídající opatření jsou rozvinuta a uplatňována MV v rámci *Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*. Specifikace jednotlivých opatření a vyhodnocení jejich dosavadní realizace je, spolu s návrhem dalších úkolů v rámci MV a Policie ČR, součástí materiálu ministra vnitra pro jednání schůze vlády *Zpráva o postupu a průběžných výsledcích zavádění Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám*, který je pravidelně předkládán vládě ČR.

v této oblasti (specializační a inovační kurzy, služební příprava) na základě analýzy potřeb Policie ČR

- zajištění dalšího vzdělávání učitelů Středních policejních škol MV a instruktorů školních policejních středisek v této oblasti (odborné semináře, stáže, metodické zaměstnání, výměna zkušeností se zahraničními partnery)
- prohlubování jazykové přípravy příslušníků Policie ČR s důrazem na potřeby zejména útvarů dislokovaných v oblastech s nejpočetnějším zastoupením cizinců a prohlubování jazykové přípravy policistů, kteří s ohledem na náplň své činnosti přicházejí do přímého styku s cizinci
- snižování rizika zaměstnávání příslušníků s xenofobní hodnotovou orientací u Policie ČR.

1.7. Informační a další aktivity na podporu integrace cizinců¹¹

Aktivity MV budou zaměřeny zejména na tyto cílové skupiny:

1.7.1. Cizinci

Za významný aspekt zvyšování orientace cizinců v právních předpisech v gesci MV je považována příprava cizojazyčných právních příruček (právních průvodců) ve vztahu k pobytu cizinců a informačních materiálů k získávání občanství, podpoře účasti cizinců na politickém a veřejném životě a v oblasti sdružování cizinců a jejich svépomocných aktivit. Aktivity zahrnou zpracování, distribuci a aktualizaci těchto informačních materiálů a jejich dostupnost např. na internetové stránce MV, na pracovištích cizinecké policie a v poradenských místech pro cizince.

Za velmi významný aspekt zvyšování informovanosti cizinců o jejich právech a povinnostech např. představuje zřízení telefonní informační služby pro cizince v pobytových záležitostech. V uvedených ohledech se MV bude zabývat i dalšími dostupnými možnostmi a formami zvyšování informovanosti cizinců.

1.7.2. Pracovníci MV a příslušníci Policie ČR

Činnost MV se zaměří na další zlepšování přístupu pracovníků MV a příslušníků Policie ČR k cizincům, zejména prostřednictvím podpory a organizování seminářů - např. k otázkám kulturního prostředí zemí původu nejvýznamnějších komunit cizinců na území ČR, k odlišnostem, potřebám a moderním způsobům komunikace s cizinci a k problematice integrace cizinců (překážky sociálního začleňování cizinců a jejich komunit, příčiny sociálního vylučování cizinců – specifika v jednotlivých regionech ČR, atp.).

Zvýšená pozornost bude věnována i dostupným možnostem průběžného zlepšování prostorových a personálních podmínek pracovišť MV a Policie ČR, jejichž pracovníci

¹¹ Vedle cizinců je za cílovou skupinu aktivit považována i odborná a laická veřejnost, úředníci orgánů státní správy (MV, Policie ČR), příp. orgánů územní samosprávy.

přicházejí do přímého kontaktu s cizinci, jako další předpoklad zvyšování úrovně vzájemné komunikace.¹²

1.7.3. Odborná a laická veřejnost

Aktivita zahrnou zejména:¹³

- zajištění medializace cílů a opatření MV v oblasti podpory sociálního začleňování a integrace cizinců a jejich komunit
- podporu rozvoje objektivní informovanosti veřejnosti o vývoji a důsledcích migrace (imigrace) cizinců a o možnostech, průběhu a překážkách integrace cizinců v gesci MV
- podporu a organizaci odborných a dalších diskusí k problematice integrace cizinců a jejich komunit a k příčinám sociálního vylučování cizinců (národní a regionální úroveň)
- podporu společných aktivit občanů a cizinců k prevenci sociálního vylučování cizinců a podpoře integrace cizinců.

1.7.4. Orgány územní samosprávy

MV bude, po dohodě a v souladu se stávající právní úpravou, usilovat o zapojení některých orgánů územní samosprávy do vybraných aktivit MV v rámci KIC - např. formou participace na realizaci tzv. pilotních projektů.¹⁴

1.8. Resortní interní protikorupční program

Resortní interní protikorupční program již v současné době obsahuje některá opatření ke snižování rizika korupce při činnostech a postupech, kdy se rozhoduje o právech cizinců v působnosti MV a Policie ČR.¹⁵ Další potřebná opatření jsou specifikována ve *Zprávě o korupci v ČR a o plnění Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci za rok 2004*, jejímž předkladatelem je ministr vnitra.

¹² Např. počátkem roku 2005 byla přijata opatření k vytvoření optimálních podmínek pro plnění úkolů cizinecké policie směřující k postupnému vyčleňování vhodných prostor pro vybraná oddělení cizinecké policie, která obsahují i návrhy na zkvalitnění čekacích prostor pro cizince.

¹³ Plán integrační politiky MV *bude v dané oblasti cíleně propojován s obdobnými aktivitami některých dalších ministerstev, která participují na realizaci KIC (např. Ministerstva práce a sociálních věcí).*

¹⁴ Zejména krajů a obcí s rozšířenou působností. Jejich postupné zapojování do realizace KIC je jedním z předpokladů přípravy decentralizace vybraných aktivit v rámci KIC (úkol v gesci Ministerstva práce a sociálních věcí).

¹⁵ Např. formou analýzy pracovních míst v rámci MV a Policie ČR s možným výskytem korupce a přijímáním odpovídajících kontrolních, výzkumných a dalších opatření, které se mimo jiné projeví v úpravě způsobu jednání se žadateli o státním občanství, označení pracovníků Policie ČR, atd.

MV v rámci *Plánu integrační politiky MV* přijme opatření k prověření *Resortního interního protikorupčního programu* s cílem vytipovat další oblasti činnosti MV a Policie ČR se zvýšeným rizikem korupce a zajistí implementaci odpovídajících opatření ke snižování tohoto rizika.¹⁶

2) Organizační opatření

2.1. Vnitrorezortní koordinace

Realizace KIC a opatření na podporu integrace cizinců má průřezový charakter a je spojena s činností několika pracovišť MV. Realizace KIC v nejbližším období předpokládá další prohloubení spolupráce *odboru azylové a migrační politiky MV* zejména s *odborem bezpečnostní politiky MV*, *odborem vzdělávání a správy policejního školství MV*, *odborem všeobecné správy MV* a *odborem prevence kriminality MV*.

MV v souladu s *usnesením vlády č. 126/2004* a s ohledem na průběh plnění *Plánu integrační politiky MV* v mezidobí zajistilo určení kontaktních osob i v rámci dalších odborů ministerstva s nimiž jsou resortní opatření na podporu integrace cizinců průběžně konzultována a vyhodnocována. Současně MV přijalo opatření k zajištění zastoupení jeho odborných pracovišť v *odborných konzultačních skupinách Komise ministra práce a sociálních věcí pro přípravu a realizaci politiky vlády v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami* a perspektivně zváží potřebu formalizovat zřízení *vnitrorezortní koordinační skupiny k problematice integrace cizinců* nebo budou přijata jiná odpovídající vnitrorezortní opatření k zajištění plnění úkolů MV v rámci KIC a *Plánu integrační politiky MV*.¹⁷

2.2. Mezirezortní spolupráce

MV průběžně zajistí potřebnou účast zástupců ministerstva na jednání *Komise ministra práce a sociálních věcí pro přípravu a realizaci politiky vlády v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami* a potřebný přenos informací a doporučení komise v rámci ministerstva. MV současně zajistí vyhodnocování vlastních aktivit v rámci *Plánu integrační politiky MV* a možnost jejich propojování s obdobnými aktivitami a plány dalších ministerstev, která participují na realizaci KIC.

3) Finanční zajištění opatření na podporu integrace cizinců

MV přijme další opatření k maximálnímu, efektivnímu a hospodárnému využití finančních prostředků, které budou ministerstvu poskytnuty v letech 2005 až 2006 na základě

¹⁶ Opatření budou uplatňována v kontextu výstupů a úkolů vyplývajících ze *Zprávy o korupci v ČR a o plnění Aktualizovaného vládního programu boje proti korupci za rok 2004* i v následujících letech.

¹⁷ V rámci skupiny by byly v případě potřeby projednávány postupy plnění zásadních úkolů MV, které vyplývají z KIC, realizace *Plánu integrační politiky MV* a z doporučení *Komise ministra práce a sociálních věcí pro přípravu a realizaci politiky vlády v oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami*.

usnesení vlády ke KIC a k získání dalších finančních prostředků na podporu integrace cizinců z fondů EU.

MV současně posoudí možnosti a potřeby zapojení nestátních neziskových organizací do realizace KIC v rámci dobrovolnické služby.¹⁸

¹⁸ Ve vztahu k nestátním neziskovým organizacím, které získaly akreditaci Ministerstva vnitra k provádění dobrovolnické služby podle *zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů*.

Aktualizovaný Plán integrační politiky Ministerstva průmyslu a obchodu

Návrh legislativních a praktických opatření MPO v rámci koncepce integrace cizinců obsahuje opatření na úseku živnostenského podnikání a úseku ochrany spotřebitelů. Jejich cílem je zvýšit informovanost cizinců v dané oblasti a zlepšit podmínky pro jejich integraci.

Navrhovaná opatření:

0. Pokračovat v projektech usnadňujících integraci cizinců a zvyšujících informovanost cizinců, a to zejména v otázce živnostenského podnikání a v otázce ochrany spotřebitele (Informace o projektech MPO vypracovaných v souvislosti s realizací Koncepce integrace cizinců na rok 2005 byly zaslány odboru migrace a integrace cizinců MPSV dopisem č.j. 15197/05/02700 dne 30.3. 2005.)
průběžně
1. Koordinovat jednotnou aplikaci živnostenského zákona ve vztahu k cizincům v rámci metodické činnosti a školení pracovníků veřejné správy
průběžně
2. Na úseku živnostenského podnikání zajišťovat přenos informací z oblasti integrace cizinců v případě potřeby formou informace nebo metodického pokynu anebo přímo prostřednictvím vedoucích krajských živnostenských úřadů na výkonné složky v jeho působnosti
průběžně
3. V oblasti legislativních opatření právní úprava živnostenského podnikání provedená zákonem č. 167/2004 Sb. umožňuje občanům zemí EU, EHP a Švýcarské konfederace podnikat za stejných podmínek jako mají české osoby, i když se nadále jedná o zahraniční fyzické osoby. U ostatních zahraničních osob se vychází z toho, že podnikání je omezováno jen zcela nezbytnými specifickými hledisky, především ve vazbě na pobyt na území ČR – např. nehodlá-li provozovat živnost fyzická osoba prostřednictvím organizační složky svého podniku; pro vznik živnostenského oprávnění zůstává u těchto osob podmínka zápisu do obchodního rejstříku a jsou kladeny některé jiné požadavky na předkládání některých listin ve vazbě na to, zda existuje příslušná mezinárodní smlouva či nikoli. V průběhu roku 2005 se předpokládá v rámci novelizace zákona o pobytu cizinců též přijetí novely živnostenského zákona, kterým bude transponována směrnice Rady 2003/109/ES požadující na členských státech, aby bylo přiznáno dlouhodobě pobývajícím rezidentům rovné zacházení jako státním příslušníkům členského státu v oblasti přístupu k samostatné výdělečné činnosti.
4. Sledovat integrační proces podnikatelů v oblasti živnostenského podnikání koordinací provádění kontrol zahraničních fyzických osob podnikajících podle živnostenského zákona živnostenskými úřady a těmito úřady signalizovat zjištěná porušení zvláštních právních předpisů těm úřadům, do jejichž působnosti případná porušení patří
průběžně
5. U pracovníků živnostenských úřadů pokračovat v odborném a jazykovém vzdělávání
průběžně

Plán integrační politiky Ministerstva pro místní rozvoj a návrh legislativních a praktických opatření na rok 2005

vyplývající z usnesení vlády č. 5 ze dne 5. ledna 2005

0. V rámci mediální a informační politiky MMR rozvíjet další možnosti informovanosti o aktuálním vývoji v oblasti integrační politiky cizinců.
Odpovídá: odbor vnějších vztahů
Termín: průběžně
1. Pravidelně aktualizovat propagační a informační materiály vydávané ministerstvem včetně jazykových verzí. Aktualizovat na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj informace pro cizince v hlavních světových jazycích.
Odpovídá: odbor vnějších vztahů ve spolupráci s příslušnými odbornými útvary ministerstva
Termín: průběžně
2. Při vydávání koncepčních, rozhodovacích a vyhodnocovacích dokumentů navrhnout taková legislativní a praktická opatření, která by neměla povahu diskriminace nebo jiného znevýhodňování cizinců.
Odpovídá: odbor legislativně právní
Termín: průběžně
3. Při řešení problematiky integrace cizinců spolupracovat s jinými resorty a navazovat na spolupráci s odbornými organizacemi zabývajícími se integrací cizinců.
Odpovídá: odbor bytové politiky
Termín: průběžně
4. Podporovat zřizování bytů obcemi pro osoby se zvláštními potřebami, a to včetně ohrožených osob, zejména osob v tíživé sociální situaci.
Odpovídá: odbor bytové politiky
Termín: průběžně
5. Při tvorbě jak obecně závazných právních předpisů, tak i vnitroresortních předpisů a opatření dbát na dodržování a prosazování nediskriminace cizinců. Případně rušit, měnit nebo doplňovat ty předpisy, které jsou s tímto v rozporu.
Odpovídá: odbor legislativně právní
Termín: průběžně
6. Pokračovat v profesním a jazykovém vzdělávání pracovníků, kteří přicházejí vzhledem k náplni své práce do styku s cizinci.
Odpovídá: odbor personální
Termín: průběžně
7. Sledovat a vyhodnocovat realizované dotační projekty na podporu integrace cizinců.
Odpovídá: odbor personální
Termín: průběžně s vyhodnocením ke 31. 12. 2005

Aktualizovaný Plán integrační politiky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2004-2006

Č.j. 19 347/05-22

I. Úvod

Komise ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců, ve které je zastoupeno MŠMT, se seznámila s dokumentem Analýza postavení cizinců dlouhodobě žijících v České republice a návrh optimalizačních kroků, který byl vzat na vědomí vládou ČR v rámci usnesení vlády ČR ze dne 5. ledna 2005 č. 5 k realizaci Koncepce integrace cizinců do konce roku 2004 a k jejímu dalšímu rozvoji v roce 2005. Došlo tak ke splnění úkolu, který byl v bodě III/1/c uložen usnesením vlády ČR č. 126/2004 t.j. *vytvářet podmínky pro prohlubování Analýzy a do její realizace v souladu s postupem zapojit i další orgány státní správy, nestátní neziskové organizace a akademickou obec.*

Závěry z „Analýzy postavení cizinců dlouhodobě žijících v České republice a návrhu optimalizačních kroků“, zpracované v rámci Odborné konzultační skupiny koncepční a legislativní a schválené dne 15. dubna 2005 Komisí ministra práce a sociálních věcí pro integraci cizinců byly komisí doporučeny 1. místopředsedovi vlády a ministru práce a sociálních věcí.

1. místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí následně vyzval příslušné ministry k tomu, aby při aktualizaci Plánů integračních politik vzali tato doporučení v úvahu.

II. Základními principy integrační politiky ČR

- Cizinci mohou získat v nejširším možném rozsahu stejná práva, jakým se těší čeští občané a občané zemí EU,
- k cizincům musí společnost přistupovat čestně a spravedlivě a vycházet z principu rovného zacházení ve vztahu k občanům a principu rovných příležitostí; každý rozdíl v zacházení musí být náležitě odůvodněn a musí být přiměřený, zejména se zřetelem na délku a účel jejich pobytu na území ČR,
- cizinci mají mít možnost plné integrace, tj. nabytí českého občanství,
- integrace je dvoustranný proces, který zahrnuje přizpůsobení jak ze strany cizince, tak ze strany hostitelské společnosti; hostitelská společnost je odpovědná za vytvoření vstřícného prostředí, které umožní jak rozvoj kultury cizineckých komunit, tak podpoří rozvoj pocitu sounáležitosti cizinců k domácímu obyvatelstvu.

III. Činnost MŠMT v oblasti Koncepce integrace cizinců na území ČR

Ve věci situace a postavení cizinců na území ČR v oblasti jejich vzdělávání je v rámci Koncepce integrace cizinců na území ČR věcně příslušné MŠMT.

MŠMT se problematikou vzdělávání cizinců v rámci *Koncepce integrace cizinců na území ČR* průběžně systematicky zabývá od roku 2000.

Připravenost školského systému a jeho schopnost reagovat na měnící se podmínky patří mezi hlavní předpoklady úspěšné integrace.

Cizinci v České republice mají v oblasti vzdělávání zásadně stejná práva a povinnosti jako státní občané České republiky, pokud není zvláštními předpisy stanoveno jinak.

Podle Listiny základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky, mají všichni cizinci, tak jako občané ČR, právo na vzdělání (čl. 33 odst. 1). Dle článku 42 Listiny základních práv a svobod se právo na vzdělání ve smyslu článku 33 odst. 1 Listiny vztahuje i na cizince. Zákaz diskriminace je obsažen v ustanovení článku 1 Listiny (dle kterého si jsou všichni lidé rovni v právech), v ustanovení článku 3, odstavce 1 Listiny (dle kterého se základní práva a svobody zaručují všem bez rozdílu mj. pohlaví, rasy, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení), jakož i v mezinárodních smlouvách dle čl. 10 Ústavy ČR, např. v článku 14 evropské Úmluvy o lidských právech a základních svobodách).

Podle článku 10 Ústavy ČR jsou vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Právo na vzdělání tak vyplývá i z článku 10 Ústavy ČR ve spojení s článkem 13 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (kde se hovoří o právu každého na vzdělání). V Úmluvě o právech dítěte, v níž se zakotvují práva, která podle čl. 2 mají být přiznávána a zabezpečována každému dítěti nacházejícímu se pod jurisdikcí příslušného státu, je v článku 28 stanoveno, že smluvní strany uznávají právo dítěte na vzdělání. V čl. 2 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod je mj. stanoveno, že nikomu nesmí být odepřeno právo na vzdělání.

Pokud jde o studium na vysoké škole, cizincům se umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům České republiky. Cizinci mají stejné postavení i v otázce úhrady poplatků spojených se studiem - hradí je ve stejné výši a za stejných podmínek jako občané ČR. Pouze při studiu ve studijních programech uskutečňovaných v cizím jazyce stanovuje veřejná vysoká škola poplatek na základě vlastního rozhodnutí bez jakéhokoliv omezení.

• **Přehled právních norem**

0. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.
1. Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky.
2. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon);
3. Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů.

• **V oblasti působnosti MŠMT se problematiky cizinců a vstupu ČR do EU týkají následující právní předpisy Evropského společenství:**

0. směrnice Rady č. 77/486 o vzdělávání dětí migrujících pracovníků; Směrnice Rady č. 77/486 byla transponována do právního řádu ČR v ustanovení § 20 Zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon);
1. směrnice Rady č. 93/96/EHS ze dne 29. října 1993 o právu pobytu pro studenty (zejména se týká otázky víz); Směrnice Rady č. 93/96 byla Ministerstvem vnitra transponována do právního řádu ČR v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů;
2. směrnice Rady č. 89/48/EHS o obecném systému pro uznávání vysokoškolských diplomů udělených po ukončení nejméně tříletého odborného vzdělávání; Transponována do právního řádu ČR zákonem č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie

- a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o uznání odborné kvalifikace);
3. směrnice Rady č. 92/51/EHS o druhém obecném systému pro uznávání odborného vzdělání a přípravy, která doplňuje směrnici Rady č. 89/48/EHS. Transponována do právního řádu ČR zákonem č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace a jiné způsobilosti státních příslušníků členských států Evropské unie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (zákon o uznání odborné kvalifikace)

V únoru 2001 projednala porada vedení MŠMT materiál Podíl vzdělávání na integraci cizinců čj. 32 873/2000-22-11. Opatření přijatá k tomuto materiálu se stala akčním programem k plnění úkolů resortu v oblasti vzdělávání cizinců v krátkodobém a střednědobém výhledu. Materiál Podíl vzdělávání na integraci cizinců čj. 32 873/2000-22-11 projednaný na poradě vedení MŠMT v roce 2001 stanovil zásadní okruhy, které jsou každoročně aktualizovány:

- v problematice vzdělávání cizinců postupovat v souladu se Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon),
- doporučit fakultám připravujícím učitele českého jazyka, aby do studijního programu zařadily problematiku výuky českého jazyka jako cizího jazyka a zvážily zřízení studijního oboru český jazyk jako cizí jazyk; zařadit problematiku výuky cizinců, multikulturní výchovy a výuky českého jazyka jako cizího jazyka mezi trvalé priority dalšího vzdělávání učitelů ,
- zabezpečit sběr potřebných údajů ve statistickém informačním systému,
- průběžně monitorovat prostřednictvím ČŠI situaci ve vzdělávání cizinců v základních a středních školách v ČR,
- koordinovat průběžně pedagogický výzkum v této oblasti vypisováním grantů, podporovat tvorbu programů celostátních i regionálních, tvorbu učebnic, vyhodnocování zahraničních zkušeností, pořádat semináře o národních a národnostních specifikách, o prostředích, z nichž migranti přicházejí. Zajišťovat z této oblasti funkční informační systém.

V praktické rovině MŠMT zajišťuje bezplatné kurzy pro osoby, jimž byl udělen azyl. Na jejich realizaci jsou vyčleňovány příslušnými usneseními vlády ČR finanční prostředky z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa.

MŠMT zabezpečuje *povinnou školní docházku* dětí azylantů a účastníků řízení o azyl, jako součást plnění závazků vyplývajících z mezinárodních úmluv, kterými je ČR vázána.

Pozornost je věnována *sledování a vyhodnocování statistických údajů* v souvislosti se vzděláváním cizinců na základě spolupráce s ÚIV a ČSÚ.

Důležité poznatky, které přispívají k informovanosti ve vztahu k požadavkům a problémům spojeným se vzděláváním dětí cizinců, přináší průběžné *monitorování situace ve vzdělávání cizinců v základních a středních školách* prostřednictvím České školní inspekce.

Další oblastí, které je věnována systematická pozornost, je *pregraduální a postgraduální vzdělávání učitelů v oblasti integrace cizinců*. Součástí studijních plánů pregraduální přípravy budoucích učitelů na pedagogických fakultách je výchova k toleranci, proti xenofobii a k podpoře integrace cizinců.

Důsledná pozornost je věnována *multikulturní výchově na základních a středních školách a odborných učilištích*. Multikulturní výchova je na velmi dobré úrovni rozvíjena zejména ve školách s většími počty žáků cizinců, které mají dlouhodobější zkušenosti s jejich

vzděláváním. Všestranné podmínky k postupné realizaci efektivní multikulturní výchovy celé české školní populace jsou vytvářeny zejména podporou *programů* směřujících k multikulturní výchově žáků.

Za velmi významný je považován i požadavek na prohloubení komunikace a odborné spolupráce MŠMT s vysokými školami a univerzitami s cílem dosáhnout další účasti vysokých škol a univerzit při realizaci opatření na podporu vzdělávání cizinců a při prevenci rasismu a xenofobie dětí a mládeže.

Na základě usnesení vlády č. 55 ze 13 ledna 2003 byl připraven a předložen MŠMT koncepční materiál - *Návrh plánu studií a výzkumů cizinců a jejich komunit z pohledu integrace na území České republiky v letech 2004 – 2006.*

MŠMT každoročně v gesci NM skupiny 2 ustanovuje pracovní skupinu složenou ze zástupců všech skupin ministerstva, České školní inspekce, MPSV a MV. Tato komise vybírá na základě vyhlášení projektů na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR, tyto projekty. Na jejich realizaci jsou vyčleňovány příslušnými usneseními vlády ČR finanční prostředky z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa.

Tématické zaměření projektů:

0. Projekty k podpoře multikulturní výchovy dětí a mládeže,
1. Projekty na podporu výuky českého jazyka jako cizího jazyka,
2. Studie zaměřené k problematice vzdělávání migrujících cizinců; uspořádání semináře k vzdělávání cizinců.

Realizace projektů přispívá k odstranění komunikační bariéry a usnadňuje začlenění dětí-cizinců do běžného života při respektování odlišnosti jednotlivých etnik, jejich kultury, náboženství, zvyklostí apod. Dalším cílem projektů je napomoci učitelům v získávání dovedností při práci s dětmi-cizinci při vyučování, zejména při výuce českého jazyka, při začleňování těchto dětí do mimoškolních aktivit, při řešení případných konfliktů vznikajících ze vzájemného nepochopení. (V roce 2005 bylo MŠMT přijato celkem 16 projektů na podporu integrace cizinců v celkové výši 2 000.000,- Kč.)

V prosinci 2002 projednala porada vedení Zprávu o plnění Plánu integrační politiky MŠMT a aktualizace Akčního plánu MŠMT pro rok 2003 č. j.: 26 497/02-22 19. srpna 2003 schválila porada vedení pod č.j.: 23 119/03-22 **Plán integrační politiky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2004-2006.**

IV. Plán integrační politiky ministerstva na období 2004-2006

Plán integrační politiky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy vychází z dosavadních zkušeností ministerstva a z Analýzy situace a postavení cizinců dlouhodobě žijících na území České republiky, kterou připravila Komise ministra vnitra pro přípravu a realizaci politiky vlády České republiky oblasti integrace cizinců a rozvoje vztahů mezi komunitami a schválila na svém zasedání 3. června 2003.

0. Výuka českého jazyka jako cizího jazyka, včetně zajištění organizace základních kurzů českého jazyka pro cizince, jimž byl udělen azyl.
1. Pregraduální a postgraduální vzdělávání učitelů v oblasti integrace cizinců.
2. Vytváření všestranných podmínek k realizaci efektivní multikulturní výchovy celé české školní populace.

3. Dotváření ekonomických a organizačních podmínek pro oblast vzdělávání cizinců včetně dětí - cizinců bez doprovodu.
4. Průběžné monitorování situace ve vzdělávání cizinců v základních a středních školách, ve vyšších odborných školách a vysokých školách a školských zařízeních včetně zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy.
5. Zabezpečovat prostřednictvím ÚIV a ČŠI sběr potřebných statistických údajů.
6. Koordinovat průběžně pedagogický výzkum, plány studií a výzkumů cizinců a jejich komunit z pohledu integrace na území České republiky, podporovat zařazování problematiky multikulturní výchovy a výuky cizinců do vzdělávání učitelů. Podporovat tvorbu učebnic, pořádat semináře.
7. Zajistit funkční systém pro uznávání vzdělání, odborné přípravy a profesní kvalifikace dosažené v zahraničí.

V. Návrh opatření (Akční plán)

0. V rámci integrační politiky MŠMT v období 2004 - 2006 postupovat podle Plánu integrační politiky ministerstva.

Odpovídá: NM skup. II
Termín: průběžně

1. V gesci NM sk. 2 ustanovit k výběru projektů pracovní skupinu složenou ze zástupců všech skupin ministerstva a ČŠI. Do skupiny přizvat zástupce MPSV a MV.

Odpovídá: NM skup. I, II, III, V, VI
Termín: prosinec

2. Na základě přípravy Nové koncepce a metodiky úvodních kurzů pro azylanty a v návaznosti na příslušná usnesení vlády pokračovat v zajišťování bezplatné výuky českého jazyka pro azylanty.

Odpovídá: NM skup. II
Termín: průběžně

3. Vyhlásit do konce kalendářního roku projekty na podporu aktivit v oblasti integrace cizinců na území ČR.

Tematické zaměření projektů:

- a) Projekty k podpoře multikulturní výchovy dětí a mládeže
- b) Projekty na podporu výuky českého jazyka jako cizího jazyka
- c) Studie zaměřené k problematice vzdělávání migrujících cizinců; uspořádání semináře k vzdělávání cizinců.

Odpovídá: NM skup. II
Termín: prosinec

4. Doporučit fakultám připravujícím učitele předmětu český jazyk, aby do studijních programů zařazovaly problematiku výuky českého jazyka jako cizího jazyka, popř. zvažily zřízení studijního oboru český jazyk jako cizí jazyk.

Odpovídá: NM skup. III

Termín: průběžně

5. V návaznosti na Závěry „Analýzy postavení cizinců dlouhodobě žijících v České republice a návrhu optimalizačních kroků“ zařadit problematiku výuky cizinců, multikulturní výchovy a výuky českého jazyka jako cizího jazyka mezi trvalé priority dalšího vzdělávání učitelů - NIDV (Národní institut pro další vzdělávání)

Odpovídá: NIDV

Termín: průběžně

6. Zabezpečit sběr potřebných údajů ve statistickém informačním systému, který by zajistil přehled o žácích-cizincích a práce v „Odborné konzultační skupině pro statistiku a výzkum“ při mezirezortní Komisi ministra práce a sociálních věcí.

Odpovídá: ÚIV

Termín: průběžně

7. Průběžně monitorovat prostřednictvím inspekční činnosti situaci ve vzdělávání cizinců v základních a středních školách a školských zařízeních včetně zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy v České republice

Odpovídá: ČŠI

Termín: průběžně

8. Účastnit se činnosti v „Ad hoc odborné konzultační skupině k zmapování potřeb studií a výzkumu cizinců a jejich komunit“ při mezirezortní Komisi ministra práce a sociálních věcí

Odpovídá: NM skup. III

Termín: průběžně

Ministerstvo zdravotnictví ČR

Aktualizovaný Plán integrační politiky

Návrh legislativních a praktických opatření ministerstva v rámci

Koncepce integrace cizinců

Úvod

Postavení cizinců v oblasti poskytování zdravotní péče je upraveno v platném právním řádu České republiky jak právními předpisy vnitrostátního původu, tak mezinárodními smlouvami, ať už bilaterálními či multilaterálními.

Mezi nejvýznamnější vnitrostátní právní předpisy v oblasti poskytování zdravotní péče patří:

- zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 160/1992 Sb., o zdravotní péči v nestátních zdravotnických zařízeních, ve znění pozdějších předpisů,
- zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a terapeuta, ve znění zákona č. 125/2005 Sb.
- zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění zákona č. 125/2005 Sb.

a řada dalších navazujících právních předpisů různého stupně právní síly.

Legislativní opatření

A) Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění je základním veřejnoprávním předpisem, který upravuje systém veřejného zdravotního pojištění a rozsah a podmínky, za nichž je na základě tohoto zákona poskytována zdravotní péče. Dle tohoto zákona je zdravotně pojištěna každá osoba, která má na území České republiky trvalý pobyt nebo která sice na území České republiky nemá trvalý pobyt, ale je zaměstnancem zaměstnavatele se sídlem na území České republiky. Účast zaměstnaných cizinců v tomto systému je tedy umožněna již stávající platnou právní úpravou.

Z hlediska vládou schválených Zásad koncepce integrace cizinců na území ČR, a to již ze zásady č. 1 – principu rovného přístupu a rovné příležitosti v oblasti integrace legálně a dlouhodobě usazených cizinců na území ČR, plyne, že současná právní úprava veřejného zdravotního pojištění není plně v souladu s touto zásadou. Jde o to, že stále existují skupiny

osob (tj. i cizinců), které se českého systému veřejného zdravotního pojištění v jeho současné podobě nemohou účastnit (např. osoby samostatně výdělečně činné – OSVČ z tzv. třetích zemí tj. z těch, které nejsou členskými státy Evropské unie).

Jednou z možností pro osoby, které nesplňují podmínky pro účast na veřejném zdravotním pojištění, je uzavřít smluvní zdravotní pojištění.

Osoby, které nejsou vůbec zdravotně pojištěny, musí počítat s tím, že zdravotní péči, která jim bude na území České republiky poskytnuta, budou muset uhradit v hotovosti.

V souvislosti s členstvím České republiky v Evropské unii vyplývá pro Českou republiku ve vztahu k občanům Evropské unie závazek zohlednit *Narřízení Rady (EEC) č. 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Evropských Společenství a dále prováděcí Narřízení Rady (EEC) č. 574/72 stanovující postup provádění Narřízení č. 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Evropských Společenství* (dále jen „Narřízení“) a v oblasti zdravotní péče zachovat taková práva, kterých migrující občan požívá ve státě, ze kterého přichází. V praxi se jedná zejména o zajištění možnosti čerpat zdravotní péči na základě pojištění, které vzniklo v jiném členském státě Evropské unie s tím, že státy zabezpečí mezi sebou vypořádání nároků na úhradu péče, která byla poskytnuta. Cizinci z členských států Evropské unie budou tedy díky koordinačním pravidlům Evropských společenství postaveni na roveň českým občanům.

Ministerstvo zdravotnictví, ve snaze přizpůsobit českou legislativu v oblasti poskytování zdravotní péče právu Evropských společenství, předložilo v září 2003 do vlády návrh *novely zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů*. Vládní návrh zákona byl v dubnu 2004 předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR. Při projednávání v Poslanecké sněmovně však byla ustanovení týkající se poskytování zdravotní péče na území členských států EU vypuštěna. Při poskytování zdravotní péče na území členských států se tedy postupuje podle shora uvedených bezprostředně závazných nařízení Rady.

B) Návrh zákona o zdravotním pojištění dětí cizinců, které dlouhodobě pobývají na území České republiky a o změně některých souvisejících zákonů, byl vypracován na základě usnesení vlády České republiky č. 546 ze dne 6. 6. 2001, které bylo iniciováno návrhem Rady vlády České republiky pro lidská práva na odstranění nedostatků v úpravě zdravotního pojištění dětí cizinců v právním řádu České republiky tak, aby reálný stav této úpravy nebyl v kolizi se závazky vyplývajícími pro Českou republiku z přijetí Úmluvy o právech dítěte.

Zákon nebyl přijat Parlamentem ČR s tím, že vydání zvláštního zákona není nezbytné.

Současně bylo v průběhu projednávání návrhu ve výborech Poslanecké sněmovny konstatováno, že z hlediska Úmluvy o právech dítěte je rozhodující, že dítě není zbaveno svého práva k přístupu ke zdravotnickým službám s tím, že všechny osoby na území ČR mají toto právo zaručeno. Problematika úhrady těchto služeb je pak věcí další, která nepochybně reflektuje i sociální a další aspekty, v daném případě přesahující působnost resortu zdravotnictví.

Pro úplnost je třeba konstatovat, že pobyt cizinců se řídí příslušným zákonem o pobytu cizinců na území ČR, kde je přesně vymezen rozsah pojištění, které musí cizinec, včetně jeho rodinných příslušníků, pro získání příslušného víza, resp. vstupu na území ČR, prokázat. Ke stavu, kdy nebude případná zdravotní péče uhrazena, by tedy prakticky nemělo dojít.

Jako určitý proces řešení vidíme kroky směřující k usnadnění podmínek pro získání trvalého pobytu na území ČR pro ty skupiny osob, na jejichž integraci má ČR zvýšený zájem. Získání trvalého pobytu pak znamená automaticky zařazení do systému veřejného zdravotního pojištění.

C) Dalším legislativním opatřením Ministerstva zdravotnictví je ***zákon o zdravotní péči***. Návrh zákona byl dne 7. září 2005 schválen vládou. Vládní návrh zákona o zdravotní péči bude v návaznosti na schválení návrhu zákona o zdravotnických zařízeních a veřejných službách ve zdravotnictví a o změně některých zákonů předložen do Poslanecké sněmovny PČR.

Zákon upravuje zdravotní péči, její druhy a formy, práva a povinnosti fyzických osob v souvislosti s poskytováním zdravotní péče a práva a povinnosti zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků při poskytování zdravotní péče.

Navrhovaný zákon, jehož cílem je vymezení rozsahu principů poskytování zdravotní péče a práv a povinností subjektů při poskytování zdravotní péče přímo účastných, je jedním ze dvou zákonů, které by měly nahradit zbývající části zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu.

Návrh zákona vychází z potřeb nového systému poskytování zdravotní péče, jeho cílem je dosáhnout úrovně poskytování zdravotní péče s úrovní srovnatelnou v členských státech Evropské unie.

Zdravotní péče podle tohoto zákona je poskytována a určena všem fyzickým osobám, bez ohledu na způsob její úhrady z veřejných zdrojů (zejména veřejné zdravotní pojištění, stát nebo samospráva) nebo vlastních prostředků.

Podle legální definice v návrhu zákona obsažené je pacientem fyzická osoba, které je poskytována zdravotní péče, a to bez ohledu na to, zda je cizincem či občanem ČR.

V návrhu zákona je kladen důraz na práva pacientů, jimž odpovídají povinnosti provozovatelů zdravotnických zařízení a zdravotnických pracovníků. Vymezení těchto práv a povinností a skutečností s nimi souvisejících je uvedeno v části druhé a třetí návrhu zákona.

D) V současné době byl vládě předložen k projednání návrh zákona o zdravotnických zařízeních a veřejných službách ve zdravotnictví a o změně některých zákonů.

Navrhovaná právní úprava respektuje obecnou zásadu stejných podmínek pro provozování zdravotnických zařízení jak pro občany ČR, tak i pro cizince. Zásada rovnosti platí i pro přístup cizinců k poskytování veřejných služeb ve zdravotnictví.

F) Poskytování zdravotní péče cizincům je rovněž předmětem úpravy dvoustranných ***mezinárodních smluv***.

Česká republika je vázána celou řadou ***mezinárodních smluv o spolupráci v oblasti zdravotnictví***, které obsahují ustanovení o bezplatném poskytování (ve většině případů nutné a neodkladné) zdravotní péče občanům smluvních států. Vzhledem k tomu, že tyto smlouvy byly uzavřeny dlouho před rokem 1989, je nutné provést jejich revizi a následnou modernizaci, či ukončit platnost pro Českou republiku nevýhodných nebo po vstupu do Evropské unie neaplikovatelných smluv tohoto typu.

Zdravotní péče poskytnutá cizincům na základě těchto smluv je hrazena z prostředků Ministerstva zdravotnictví.

Druhou skupinou smluv jsou **mezinárodní smlouvy o sociálním zabezpečení**, které byly uzavřeny po roce 1989 a to na základě usnesení vlády č. 621 ze 4. prosince 1996, k úhradě zdravotní péče podle mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení.

Součástí těchto smluv je i poskytování tzv. věcných dávek zdravotního pojištění, tedy zdravotní péče.

Tyto nové smlouvy již vycházejí z principu zdravotního pojištění a z přenosu nároku pojištěnce ze zdravotního pojištění v jednom smluvním státě na poskytnutí a úhradu zdravotní péče na území druhého smluvního státu. Obecně řečeno se jedná o péči nutnou a neodkladnou, po předchozím souhlasu zdravotní pojišťovny může být zdravotní péče poskytnuta i v širším rozsahu. Jednotlivé smlouvy se od sebe přece jenom do jisté míry odlišují, a proto je nutné zjistit rozsah poskytované zdravotní péče a podmínky jejího hrazení příslušnými institucemi smluvních států v každém konkrétním případě.

Praktická opatření

A) Projekty Ministerstva zdravotnictví v oblasti integrace cizinců:

Podpora integrace cizinců v ČR v oblasti zdravotní péče, IZPE – Institut zdravotní politiky a ekonomiky – Realizace empirického šetření za využití kvalitativních metod o poskytování zdravotní péče dětem dlouhodobě pobývajících cizinců v ČR a vypracovat a distribuovat Informační příručku o poskytování zdravotní péče dětem dlouhodobě pobývajících cizinců v ČR, s cílem zvýšit informovanost rodičů cizinců, kteří pobývají společně se svými dětmi v ČR o českém zdravotnickém systému, o jejich právech a povinnostech, s důrazem na prevenci, očkování a zdravý životní styl.

B) Koncepční programy Ministerstva zdravotnictví

Cílem níže uvedených koncepčních programů Ministerstva zdravotnictví, které jsou od roku 2004 průběžně plněny, je zabezpečení komplexní péče pro všechny děti a dorost, nevyjímaje z jejich rámce ani děti cizinců. Nejedná se o programy zaměřené výhradně na imigrantní populaci, ale tato část společnosti je na druhou stranu jejich neoddelitelnou součástí.

1. Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR „Zdraví pro všechny v 21. století“ (Usnesení vlády ČR č. 1046 ze dne 30.10.2002.)

V cíli 3 tohoto programu „Zdravý start do života“ je věnována pozornost imigrantní populaci z hlediska perinatologické péče. V rámci jednotlivých dílčích úkolů bude provedena identifikace a analýza konkrétních potřeb tak, aby byla zajištěna **adekvátní zdravotní péče v populaci imigrantů**.

Také cíl 4 tohoto programu „Zdraví mladých“ se zabývá vytvořením podmínek, aby do roku 2020 mladí lidé byli zdravější a schopnější plnit svoji roli ve společnosti. V takto nastíněném rámci je potom třeba řešit konkrétní otázky, jako např. vzdělávání, reklamy, aktivit pro děti a mládež v jejich volném čase, prevence úrazů, rizikového chování dětí a mládeže včetně komerčního sexuálního zneužívání dětí a celou řadu dalších otázek. Jedná se o řešení problematiky, která se dotýká i dětí a mládeže imigrantní populace.

2. Koncepce státní politiky pro oblast dětí a mládeže do roku 2007.

Usnesením vlády ČR č. 343 ze dne 7.4.2003 bylo MZ uloženo plnění následujících hlavních úkolů:

1) Působit na snižování dětské úmrtnosti, snižovat riziko vrozených vad, poskytovat potřebnou lékařskou pomoc a zdravotní péči všem dětem bezúplatně:

- Snižit podíl vrozených vad zlepšením efektivity prenatalní diagnostiky, včetně vypracování systému provádění screeningu v ČR, léčbou vybraných skupin vrozených vad na specializovaných pracovištích, vypracováním systému dlouhodobého sledování dětí narozených s vrozenými vadami.

- Snižit podíl dětí s porodní hmotností méně než 2 500 g zlepšením centralizace rizikových gravidit do perinatologických center a zlepšováním prenatalní péče o riziková těhotenství, včetně preventivních opatření.

- Pokračovat v rozvoji zdravotnických zařízení zapojených do hnutí „baby - friendly“.

- **Zajistit adekvátní zdravotní péči v imigrantní populaci.**

2) Nadále systematicky působit v oblasti prevence, včetně prevence úrazů:

- Snižit úmrtnost a zdravotní postižení způsobené nehodami a násilím páchaném na dětech zavedením do praxe doporučeného postupu pro všechny praktické lékaře při podezření ze syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte, včetně komerčního sexuálního zneužívání dětí a podporováním vytváření sociálně preventivních programů zamezujících páchaní násilí na dětech.

- Pokračovat v prevenci úrazů.
- Věnovat pozornost racionální výživě dětí a mladistvých.
- Podstatně snížit podíl mladých lidí, kteří se podílejí na zdraví škodlivých formách chování, ke kterým patří konzumace drog, tabáku a alkoholu.
- Věnovat pozornost problematice „Děti a životní prostředí“.

3) Aktivně rozvíjet stávající systém bezplatných komplexních preventivních lékařských vyšetření u dětí a dorostu:

- Rozšířit dosavadní spektrum prováděného novorozeneckého screeningu dědičných poruch metabolismu v ČR.

- Dle finančních možností rozšířit stávající systém preventivních prohlídek zavedením každoročních preventivních prohlídek u dětí starších 3 let.

- Pokračovat ve zlepšování systému očkování.

3. Komise Ministerstva zdravotnictví pro péči o děti a dorost - (ustanovena Příkazem ministryně 1.2.2003).

Ke zlepšení koordinace aktivit a koncepčního řešení oblasti zdraví dětí a mládeže přispěje Komise Ministerstva zdravotnictví pro péči o děti a dorost, která má statut poradního orgánu ministryně. Komise se bude věnovat především těmto problémům:

- problematika výživy kojenců, malých dětí a mladé generace,
- zavedení povinné registrace, možnosti přechodné registrace,
- rozšíření novorozeneckého screeningu,
- vadné držení těla u dětí a dorostu,
- kazivost zubů u dětí a dorostu,
- děti, dorost a životní prostředí,
- kojenecké ústavy a dětské domovy do 3 let věku,
- síť dětských lůžkových oddělení,

- drogová závislost u dětí a mladistvých, včetně kouření a požívání alkoholu,
- komerční sexuální zneužívání dětí a mladistvých,
- **imigrace dětí a mládeže,**
- posuzování zdravotní způsobilosti mládeže ve vztahu k volbě povolání.

4. Zdravé životní prostředí pro děti – program WHO.

Jednou z příčin nezlepšujícího se zdravotního stavu dětské populace je i přes velmi dobrou úroveň zdravotní péče právě životní prostředí, které je třeba chápat - ve vztahu k dětem a mládeži - v co nejširším kontextu jako vše, co ovlivňuje život a zdraví dětí a mládeže včetně prostředí sociálního, ve kterém se dítě a mládež pohybuje a vyrůstá.

Ministerstvo zdravotnictví proto vítá všechny aktivity, které podporují „zdravé životní prostředí pro děti“, neboť právě děti reagují na životní prostředí nejcitlivěji.

- Cílem výše uvedených koncepčních programů Ministerstva zdravotnictví, které v roce 2004-2006 jsou a budou plněny průběžně, je zabezpečení komplexní péče pro všechny děti a dorost počínaje zabezpečením adekvátní perinatologické péče, a to včetně populace imigrantů.

V souladu s plněním příslušných koncepčních programů a jednotlivých úkolů bude vytvořen standardní postup pro lékaře při poskytování zdravotní péče pro cizince na území ČR, který bude uveřejněn ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví.

C) Projekt v rámci zahraniční rozvojové pomoci (ZRP), který směřuje k integraci cizinců:

Název projektu: „**Zdravotní péče o zahraniční studenty na vysokých školách v ČR**“

Realizátor projektu: Ministerstvo zdravotnictví ČR

Projekt se uskutečňuje od roku 1997 v ročních cyklech a zahrnuje financování zdravotní péče z prostředků Ministerstva zdravotnictví ČR, a to nejen nutné a neodkladné, ale i péče následné, která je poskytována zahraničním studentům na vysokých školách v ČR.

Celkový rozpočet projektu činí 14 000 tis. Kč, pro rok 2005 je alokována částka 2 500 tis. Kč.

Další možnost pro poskytování a hrazení zdravotní péče zahraničním studentům v ČR umožňuje usnesení vlády č. 773 ze dne 25. července 2001 o **zřízení vládních stipendijních míst ke studiu na veřejných vysokých školách pro občany z rozvojových a dalších potřebných zemí** na léta 2003 až 2007.

Na základě tohoto usnesení vlády je umožněno zřízení 250 stipendijních míst ke studiu na veřejných vysokých školách ročně, a to počínaje rokem 2003/2004, přičemž k financování poskytnuté zdravotní péče v letech 2003 až 2007 a dále až do ukončení studia vládních stipendistů již studujících v České republice a přijatých ke studiu na základě uvedeného vládního usnesení a předchozích usnesení vlády v této oblasti – usnesení vlády č. 343 z 19. června 1996, o souhlasu se zřízením vládních stipendijních míst ke studiu na vysokých školách v České republice pro občany z rozvojových a dalších potřebných zemí v letech 1997 až 2002 (200 stipendijních míst) a usnesení vlády č. 2 z 5. ledna 1994, o souhlasu se zřízením vládních stipendijních míst ke studiu na českých vysokých školách pro občany z rozvojových zemí na léta 1994 až 1996 (150 stipendijních míst), mají být použity prostředky z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu České republiky.

Na základě tohoto usnesení vlády je vládním stipendistům přijatým ke studiu a studujícím v České republice zajištěno poskytování zdravotní péče v rozsahu a za stejných podmínek jako občanům České republiky.

D) Informační strategie

Do plánu své integrační politiky zařadilo Ministerstvo zdravotnictví vydání informačních materiálů, včetně informací zveřejněných na internetu Ministerstva zdravotnictví, pořádání seminářů a školení, zejména pro zdravotnické pracovníky, pracovníky zdravotních pojišťoven a pro veřejnost.

Tato informační osvěta a kampaň se uskutečňuje jednak prostřednictvím výše uvedených projektů Ministerstva zdravotnictví v oblasti integrace cizinců a pokud jde o přímé důsledky plynoucí z členství ČR v EU, pak rovněž za významného přispění **Centra mezistátních úhrad (CMU)**.

Centrum mezistátních úhrad je zájmovým sdružením právnických osob dle § 20f a násl. občanského zákoníku, přičemž jeho zakladateli a členy jsou všechny zdravotní pojišťovny působící v České republice.

Centrum mezistátních úhrad vykonává od 1. ledna 2002 na základě pověření Ministerstva zdravotnictví funkce styčného místa pro oblast poskytování věcných dávek veřejného zdravotního pojištění ČR a zabezpečuje vedle dalších činností i tzv. informační servis.

V rámci tohoto **informačního servisu** CMU shromažďuje a poskytuje veškeré informace o vývoji v oblasti sjednávání mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení a na aplikaci práva Evropských společenství, tj. zejména Nařízení Rady (EEC) č. 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství a dále prováděcí Nařízení Rady (EEC) č. 574/72 stanovující postup provádění Nařízení č. 1408/71 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Evropských Společenství, včetně související judikatury Evropského soudního dvora (ESD), pokud jde o oblast zdravotního pojištění.

Prostřednictvím **www stránek** (www.cmu.cz) a tisku informuje české i cizí pojištěnce o jejich právech a povinnostech vznikajících na základě mezinárodních smluv a Nařízení a o administrativních procedurách potřebných k jejich uplatnění.

Další aktivitou CMU v této oblasti je vydávání informačních materiálů – **Manuál provádění evropského práva pro zdravotní pojišťovny**, **Průvodce po EU – informační brožurka pro občany ČR**, **informační letáky – český občan v EU + cizí pojištěnec v ČR** (pro skupiny osob – turisté, studenti, vyslaní pracovníci, přeshraniční pracovníci, nezaměstnané osoby a důchodci; pro zahraniční pojištěnce z EU v angličtině, němčině a francouzštině).

Spolupráci s krajskými úřady uskutečňuje CMU prostřednictvím přednášek pro určené pracovníky zdravotních pojišťoven, zástupce poskytovatelů zdravotní péče a státní správy, kteří přicházejí do styku s problematikou poskytování zdravotní péče podle legislativy Evropské unie.

Bezpečnostní aspekty integrace cizinců

(zpracovalo Ministerstvo vnitra)

Bezpečnostní aspekty integrace cizinců je možno členit do několika dílčích okruhů. Jsou to jednak bezpečnostní rizika, která z imigrace a integrace cizinců plynou nebo mohou plynout pro Českou republiku a její obyvatele. Dále se jedná o bezpečnost integrujících se cizinců, tzn. trestnou činnost, motivovanou zejména rasovou či etnickou nenávisť nebo xenofobními postoji české společnosti, zaměřenou proti cizincům.

Relativně novým okruhem, ke kterému je třeba upnout pozornost a na který ukazují výsledky některých výzkumů provedených v posledním období, jsou bezpečnostní rizika plynoucí z neodpovídajícím způsobem nastavených integračních parametrů. Nemalá skupina cizinců (především pracujících migrantů) se do kriminálního prostředí nebo do ilegální sféry dostává proto, že legální prostředí jim neposkytuje dostatek příležitostí a podmínek pracovat a žít v ČR legálně. Ačkoliv většina těchto pracujících migrantů (typicky např. Ukrajinci nebo Vietnamci) není českou společností vnímána vyloženě negativně, uvedený fakt může při dalším předpokládaném nárůstu migrace vést k vývoji oddělených komunit cizinců a v budoucnu také k nárůstu napětí mezi těmito cizinci a většinovou společností i k eskalaci bezpečnostních hrozeb, jak bohužel ukazují události z některých zemí západní Evropy.

Ačkoliv lze celkově konstatovat, že aktuální bezpečnostní rizika plynoucí z integrace cizinců jsou v současné době relativně malá (posuzujeme-li izolovaně Českou republiku) a rovněž že oproti minulému hodnocenému období nedochází k výraznějším posunům, některé skutečnosti (např. struktura kriminality páchané cizinci, organizovaný zločin, netolerantní a xenofobní postoje české veřejnosti, nedostatečná integrace některých skupin cizinců, vývoj v zemích západní Evropy, mezinárodní terorismus) však naznačují, že s narůstajícím počtem cizinců žijících v České republice bude docházet i k nárůstu bezpečnostních rizik spojených s integrací cizinců. Eliminace rizik spojených s kriminalitou páchanou cizinci jsou součástí jiných vládních dokumentů¹⁹, v rámci samotné integrace cizinců je však třeba se soustředit na usnadnění především žádoucí pracovní migrace tak, aby se tato oblast nestávala lukrativní pro aktivity organizovaného zločinu a aby se podmínky pro pracující migranty nestaly příčinou jejich rezignace na integraci do české společnosti a postupného vzniku komunit oddělených od konsenzuálních hodnot v naší zemi.

Zastoupení cizinců mezi trestně stíhanými osobami v České republice se od roku 1993 pohybuje mezi 5 a 6 %, v posledních letech dochází k (opětovnému) mírnému nárůstu.

¹⁹ Opatření mající za cíl eliminovat běžnou kriminalitu cizinců nejsou nikterak specifická a jejich přehled je každoročně k dispozici ve *Zprávách o situaci v oblasti vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku na území ČR*. Opatření, která se specificky týkají možných bezpečnostních rizik spojených s migrací či integrací cizinců, jsou pak soustředěna především v následujících materiálech: *Akční plán boje proti nelegální migraci*, *Aktualizovaná koncepce boje proti organizovanému zločinu*, *Národní strategie boje proti obchodování s lidmi*, *Národní strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k národnostním a etnickým menšinám* (všechny tyto materiály jsou zveřejněny na webových stránkách Ministerstva vnitra).

Bezpečnostní aspekty integrace cizinců

V roce 2004 bylo v České republice stíháno 7.215 cizinců a cizinci tvořili 5,9 % mezi stíhanými osobami v České republice. Oproti roku 2003, kdy cizinci tvořili 5,7 % celkem stíhaných osob, došlo k nárůstu o 4,2 %.

Vývoj počtu tr. činů spáchaných cizinci v ČR dle jednotlivých druhů kriminality								
Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Druh kriminality								
Vraždy celkem:	26	57	57	44	37	39	24	33
Loupeže	327	307	302	276	238	341	285	316
Úmyslné ublížení na zdraví	287	277	273	238	209	265	288	307
Násilné činy :	1 212	1 363	1 303	1 098	939	1 177	1 093	1 123
Mravnostní činy :	137	168	110	116	116	128	103	139
Krádeže vloupáním :	1 468	1 377	1 178	884	686	707	706	884
Krádeže prosté :	1 964	1 934	1 779	1 778	1 454	1 277	1 319	1 611
Krádeže kapesní	207	171	230	301	142	160	191	229
Majetkové činy :	5 580	5 277	5 366	3 568	2 677	2 346	2 742	2 898
Maření výkonu úředního rozhodnutí	874	1 276	1 271	1 292	1 032	1 219	1 678	1 823
Hospodářské činy celkem:	1 715	3 195	3 663	2 535	1 896	1 644	1 545	1 624
CELKOVÁ KRIMINALITA:	11 200	12 935	14 192	10 098	8 073	8 014	8 618	9 028

V roce 2004 se zvýšil počet objasněných mravnostních, násilných, majetkových a hospodářských trestných činů spáchaných cizinci, vzrostl počet objasněných vražd a úmyslných ublížení na zdraví a v podílu stíhaných cizinců na celkovém počtu stíhaných osob byl nejvyšší podíl zaznamenán u maření výkonu úředního rozhodnutí 17,5 %, kapesních krádeží 14,8 % a vražd 14,6 %, následují loupeže s 9,6 %.

Vývoj počtu stíhaných osob-cizinců v ČR a jejich podílu na stíhaných osobách celkem dle vybraných druhů kriminality*								
Rok	2001	tj.%	2002	tj.%	2003	tj.%	2004	tj.%
Druh kriminality								
Vraždy celkem:	40	17,4	42	17,8	27	12,9	36	14,6
Loupeže	235	10,8	361	11,9	331	10,5	302	9,6
Úmyslné ublížení na zdraví	192	3,0	271	4,4	301	4,8	302	4,7
Násilné činy :	852	5,1	1 125	6,5	1 095	6,3	1 018	5,7
Mravnostní činy :	104	7,4	99	6,8	88	6,3	109	7,9
Krádeže vloupáním :	338	2,9	385	3,3	373	3,2	394	3,7
Krádeže kapesní	139	15,4	154	14,8	232	19,2	183	14,8
Krádeže prosté :	1 216	4,1	993	2,4	1 120	2,7	1 231	5,4
Majetkové činy :	1 950	3,7	1 634	3,9	1 799	4,4	1 903	4,9
Maření výkonu úředního rozhodnutí	896	17,5	1 100	15,3	1 515	17,9	1 685	17,5
Hospodářské činy celkem:	1 190	5,3	1 082	4,4	1 187	5,5	1 177	5,1
CELKOVÁ KRIMINALITA:	6 166	4,8	6 238	5,0	6 923	5,7	7 215	5,9

* Poznámka: Podíl se vztahuje k osobám stíhaným celkem výhradně v rámci určitého druhu kriminality

Statistice trestně stíhaných cizinců dominují občané Slovenské republiky (s podílem 33 % na stíhaných cizincích, nejčastěji za majetkovou trestnou činnost), na dalších místech jsou občané Ukrajiny (podíl 24 %, nejčastěji za trestnou činnost spojenou s migrací – mařením výkonu úředního rozhodnutí a padělané doklady), dále občané Vietnamu, Polska a Rumunska. Složení stíhaných cizinců podle státních příslušností zůstává neměnné, pouze za poslední rok docházelo k nárůstu o občanů Rumunska.

Nemění se ani regionální rozložení kriminality cizinců: nejvyšší podíl cizinců na celkovém počtu pachatelů je v hl. m. Praze 15,4 %. Z hlediska regionálního rozložení lze spatřovat souvislost mezi oblastmi nejčastěji využívanými cizinci k nelegální migraci přes ČR, oblastmi, kde je vyšší koncentrace cizinců s povoleným pobytem a regiony s vysokým podílem trestně stíhaných cizinců. Odhlédneme-li od hl. m. Prahy, ve vnitrozemí bylo stíháno 30,7 % cizinců, v příhraničních okresech 38,6 %.

Z celkového počtu trestně stíhaných cizinců na území ČR v roce 2004 jich mělo 670 pobyt na vízum do 90 dnů, 555 pobyt na vízum nad 90 dnů a 843 trvalý pobyt. Neoprávněný pobyt na území ČR v době zahájení trestního stíhání mělo 2072 cizinců.

Významným bezpečnostním rizikem je propojení některých druhů trestné činnosti cizinců na mezinárodní organizovaný zločin. Vedle dobrého finančního a materiálního zázemí organizovaného zločinu, jeho mezinárodního propojení a vysoké organizovanosti a flexibility je vesměs etnický základ jednotlivých skupin organizovaného zločinu velkým nebezpečím pro bezpečnostní, ale i politickou, ekonomickou a sociální stabilitu státu. V České republice převažují smíšené skupiny organizovaného zločinu (tzn. složené z cizinců i občanů ČR, v posledních 5 letech 49 – 52 %), a dále pak mezinárodní (25 – 31 %) a domácí. Celkový podíl cizinců je tedy cca 80 %. Z hlediska národností mají největší zastoupení Ukrajinci a Rusové, s odstupem následují Vietnamci a Číňané, dále Albánci, početnější zastoupení mají ještě Arabové, občané bývalé Jugoslávie, Moldavané a Bulhaři. Z hlediska vývoje situace v oblasti organizovaného zločinu představuje riziko zvyšující se migrace, zneužívání azylového a cizineckého zákona a nedostatečná kontrola pobytu cizinců ze strany cizinecké policie.

Co se týká rizik plynoucích z mezinárodního terorismu, mezinárodní teroristické organizace sice na našem území v posledním období aktivně nepůsobí, nicméně využívají Českou republiku jako vhodné základny (nelegální nákup zbraní a výbušnin, praní špinavých peněz, zakládání krycích firem apod.). Do budoucna nelze zcela vyloučit snahy o zakládání například dalších muslimských center, mešit a obdobných zařízení na našem území, která mohou být zneužívána, jak dokládají případy v zemích západní Evropy, i k činnostem ohrožujícím bezpečnost státu, a to i v oblasti terorismu.

Významným faktorem, který je důsledkem nedostatečné integrace cizinců a který má i svá nepominutelná bezpečnostní rizika, je pracovní vykořisťování cizinců v ČR a existence tzv. klientského systému.

Toto vykořisťování může zahrnovat mnoho různých stupňů a forem. Někteří ekonomičtí migranti jsou nuceni snášet jisté formy hrubého zacházení od svých zaměstnavatelů, které může zahrnovat verbální či fyzické násilí či porušení smlouvy, kterou se řídí jejich pracovní vztah. Typickou situací je zadržování výplat či odmítnutí poskytnutí řádného času na odpočinek. Ještě menší skupina osob se cítí být zneužívána takovým způsobem, který lze nazvat otroctvím či nucenou prací.

Pracovní vykořisťování cizinců není okrajovým fenoménem, naopak se jedná o jev, který je běžnou součástí migrační reality v ČR. Skupina zprostředkovatelů zajišťuje práci klientům za úplaty a zajišťuje kontakt s českými zaměstnavateli. Součástí zprostředkování jsou různé typy závazků. Zprostředkování práce je časově a prostorově podmíněným jevem,

který vysoce koreluje s nelegální prací. Jedná se o vnitřně diverzifikovaný a složitý jev, který je ovlivněn etnický.

Jev podporuje poptávka českých zaměstnavatelů po práci migrantů, a to zejména v oblastech nekvalifikované, manuální, monotónní, fyzicky náročné a málo placené práce. Češi o takovou práci neprojevují zájem, jde především o práci ve stavebnictví, službách, zemědělství a textilním průmyslu.

Práce není pro migranty pouhým prostředkem k výdělku, má mnohem širší existenční rozměr. Souvisí se zajištěním obživy nejen pro migranta, ale často pro celou jeho rodinu v zemi původu. Umožňuje vůbec přežít, účelem není dosáhnout životní nadstandard. Česká republika se stala pro pracovní migraci cílovou zemí. Migrantům nabízí řadu atraktivit, přičemž na prvním místě je práce. Migranti se chtějí v Česku usadit dlouhodobě, často i trvale, a žít běžným životem. Jejich pobyt je jak dočasný, tak trvalý.

Zprostředkovatelství se vyvíjí a uvnitř probíhá proces tzv. vnitřní selekce. Vylučuje zprostředkovatele, kteří nejsou spolehliví a neposkytují kvalitní servis. Zcela na okraji se ocitají podvodní zprostředkovatelé, kteří mzdy nevyplatí a zmizí. Zprostředkovatelé mají zájem o trvalé zisky, nikoliv jednorázové. Nároky na zajištění potřebného servisu stoupají. Instrukce se profesionalizují do podoby etnických vnitřně důvěryhodných firem.

Hodnocení dobrovolnosti práce není jednoznačné. Mnozí klienti se považují za svobodné. Nucená práce, pokud se vyskytne, je spíše výjimečným excesem (omezení v pohybu). Vztah mezi zprostředkovatelem a klientem je však silně nerovný, stejně jako zisky z něj plynoucí.

Obecně platí, že legální prostředí vylučuje migranty svými postupy a praktikami, nenabízí jim možnosti pobytu či živobytí ve srovnání se světem nelegality, který reaguje pružně a rychle, neklade překážky a nabízí komplexní servisní systémy. Legální prostředí se také v některých, ale migranty citlivě vnímaných případech diskredituje korupčním jednáním.

Zájem o práci a potřeby ekonomiky poukazují na nutnost větších a přístupnějších legálních možností zprostředkování práce cizincům v ČR, např. formou státem zřízených nebo akreditovaných zprostředkovatelských agentur, za současného nastavení pravidel, která by byla zřejmá a srozumitelná, umožňovala profit všech zúčastněných stran a obsahovala i přísnější sankce za porušování pravidel a efektivní metody k jejich vynucování.

Obecně jsou rizika spojena s nelegálním prostředím. Pracovní migrace není aktuálním nositelem kriminality, spíše situačně - potenciálním. Rizikem je nulová integrace migrantů, objevení se tzv. druhé generace bez statusu, dále rizika zdravotní, zejména duševní choroby, deviantní chování, ztrátu pomoci při propadu do nelegality, ocitnutí se mimo tradiční i majoritní systém hodnot, formování radikálních tendencí apod. Je třeba věnovat pozornost dění v nelegálním prostředí a sledovat aktuální trendy.

Ukazuje se, že úmysl přicestovat za prací je oddělen od úmyslu páčání trestné činnosti. Migranti přicházejí jako lidé, kteří chtějí pouze pracovat a normálně žít. Separují se od sféry kriminální činnosti, protože po propadu do nelegality se mohou snadno stát rizikovou a snadno zneužitelnou skupinou. Pracující migrant dbá o svou dobrou pověst. Špatně vykonaná práce, nespolehlivost, alkoholismus, nebo konflikty ohrožují jak jeho, tak ostatní aktéry. Hlavní riziko spočívá v meziobdobí, kdy jsou migranti vystaveni vysoce zátěžovým

situacím (například bez zdroje obživy). Existuje pak riziko, že budou využívat nelegitimní praktiky. Výnosy z klientelismu, kdy jsou zaměstnáváni nelegálně na území pobývajících cizinci, jsou zdrojem daňových úniků a výnosy z této činnosti mohou být použity pro další trestnou činnost.

Cizinci jako oběti trestné činnosti v České republice

Počty cizinců, kteří se v České republice stávají oběťmi trestné činnosti, jsou uvedeny na základě nestandardních výstupů Evidenčního systému statistiky kriminality (ESSK) provozovaného Policejním prezidiem ČR, které umožňují další analýzy dle pohlaví a věku oběti, dle následku trestného činu, případně dle účelu pobytu cizince v ČR (ESSK neumožňuje analýzy dle státní příslušnosti oběti). Oběti trestné činnosti jsou osoby, kteří se v souvislosti s páchanou trestnou činností stanou objektem přímého útoku pachatele, ať již konkrétním fyzickým napadením nebo formou majetkové nebo jiné újmy. ESSK zůstává jedinou statistikou orgánů činných v trestním řízení, které obsahují údaje o obětech trestných činů obecně, byť stále poněkud nekomplexní a neuváděné ve standardizovaných výstupech. Při interpretaci dat je nutno vzít v úvahu, že statistiky evidují počty obětí pouze u trestných činů, které jsou zjištěny Policií ČR a kde lze napadený objekt specifikovat jako oběť – osobu. Jde tedy de facto o minimální počty obětí.

V roce 2004 bylo Policií ČR zjištěno **5 195 trestných činů spáchaných na cizincích**, což tvořilo přibližně 1,5 % z celkového počtu zjištěných trestných činů. V drtivé většině případů se jednalo o majetkové trestné činy.

Obětí trestného činu se v ČR v roce 2004 stalo 5 451 cizinců, kteří tvořili 10,7 % z celkového počtu registrovaných obětí. Největší skupinou cizinců, kteří se v ČR stali obětí trestného činu, přitom tvořili cizinci pobývající jako turisté, čemuž odpovídá jak regionální rozložení v rámci ČR, tak i struktura kriminality páchané na cizincích. 86 % cizinců se stalo obětí trestného činu v hl. m. Praze, nejčastěji se jednalo o trestný čin kapesní krádeže.

Počet trestných činů spáchaných na cizincích v letech 2003 a 2004

		2003	2004
Počet trestných činů spáchaných na cizincích		4117	5195
z toho	s následkem smrti	17	25
	s následkem zranění	206	227
	s jiným následkem	4028	5034
	bez následku	135	165
Celkový počet obětí – cizinců		4386	5451
z toho	Muži	2340	2999
	Ženy	1589	2040
	Skupiny	457	412
z toho	Cizinec - pracující na území ČR	-	100
	Cizinec - projíždějící ČR, např. řidič kamionu	-	23
	Cizinec – turista	3929	4788
	Cizinec - žijící na území ČR	-	128

Počty obětí – cizinců v jednotlivých krajích ČR

	2003	2004
Hlavní město Praha	3799	4696
Středočeský kraj	63	57
Jihočeský kraj	42	60
Západočeský kraj	161	214
Severočeský kraj	149	216
Východočeský kraj	28	26
Jihomoravský kraj	94	104
Severomoravský kraj	50	77
Celkový součet	4386	5451

Počty obětí - cizinců u vybraných trestných činů

Trestný čin	2003			2004		
	Počet obětí – cizinců	Celkový počet obětí	% podíl cizinců	Počet obětí - cizinců	Celkový počet obětí	% podíl cizinců
Vraždy loupežné	4	52	7,7	2	37	5,4
Vraždy motivované osobními vztahy	9	92	9,8	7	112	6,3
Vraždy ostatní	7	57	12,3	10	58	17,2
Loupeže	394	5 100	7,7	391	5 586	7,0
Úmyslné ublížení na zdraví	97	6 502	1,5	127	6 784	1,9
Braní rukojmí	6	9	66,7	0	1	0,0
Nebezpečné vyhrožování	17	2 224	0,8	23	2 283	1,0
Vydírání	71	1 636	4,3	73	1 593	4,6
Omezování a zbav. osobní svobody	13	495	2,6	25	429	5,8
Týrání svěřené osoby	2	105	1,9	3	149	2,0
Znásilnění	4	643	0,6	9	684	1,3
Pohlavní zneužívání ost.	0	746	0,0	3	642	0,5
Kuplířství	2	93	2,2	31	103	30,1
Obchod s lidmi	2	53	3,8	9	72	12,5
Krádeže kapesní	2 561	13 737	18,6	3 247	15 685	20,7
Krádeže při pohlavním styku	1	7	14,3	2	5	40,0
Celkem	4 386	46 237	9,5	5 451	51 044	10,7

PROJEKTY REALIZOVANÉ V ROCE 2005

Přehled projektů podpořených Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR

Projekt Poskytování sociálního poradenství azylantům a cizincům v produktivním věku
Rozpočet: 558 508 Kč

Realizátorem projektu bylo Centrum pro integraci cizinců. Cílem projektu bylo dát každému klientovi, pokud o to má zájem, pozitivní perspektivu dalšího života v České republice formou poskytování sociálního a psychosociálního poradenství. V rámci projektu byla azylantům a cizincům poskytnuta některá z forem sociálního a psychosociálního poradenství, např. pomoc při nalezení práce, bydlení s využitím státního integračního programu pro azylanty, pomoc v začlenění do místních společenství, orientace ve svých právech a možnostech apod.

Projekt Poskytování sociálně-právního poradenství cizincům zaměřené na podporu jejich integrace v ČR
Rozpočet: 900 000 Kč

Realizátorem projektu byl Český helsinský výbor. Hlavním cílem projektu bylo dosáhnout uspokojivé úrovně v oblasti poskytování sociálně-právního poradenství cizincům a to v komplexním rozsahu se zaměřením na pobyt cizinců, státní občanství, zaměstnanost, sociální péči, matriky, zdravotní péči, rodinné záležitosti, vzdělávání, bydlení atd. Cílovou skupinou projektu byli cizinci dlouhodobě nebo trvale žijící v ČR, azylanti, rodiny cizinců s dětmi, sloučené rodiny, v nichž jeden z partnerů je cizinec, ženy-cizinky, cizinci-senioři a veřejnost ČR.

Projekt Právní informační servis pro cizince
Rozpočet: 775 572 Kč

Realizátorem projektu „Právní informační servis pro cizince“ byla Poradna pro občanství, občanská a lidská práva. Projekt byl zaměřen na potlačování diskriminačních nebo obdobných nespravedlivých praktik souvisejících s postavením dlouhodobě nebo trvale žijících cizinců v České republice, které znamenají překážky v cestě procesu integrace cizinců do české společnosti. Projekt se tak zaměřil na neodůvodněné rozdílné zacházení, které není založeno na právní úpravě. Nabízel cizincům pomoc prostřednictvím právního poradenství, informačního servisu a koncepčně zaměřených aktivit zahrnujících legislativní monitoring a chtěl tak přispět k urychlení procesu integrace dlouhodobě usazených cizinců, k akceleraci procesu formulování postojů a cílů v oblasti migrační politiky ve vztahu k EU a k aktuálním celosvětovým trendům.

Projekt Šance 2005

Rozpočet: 1 110 840 Kč

Realizátorem projektu „Šance 2005“ bylo Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE), Brno. Služby poskytované v rámci projektu měly dvojitý charakter. Bylo navázáno na obdobnou činnost v pilotním projektu Šance (realizovaném v roce 2004 a podpořeném MPSV), kterou bylo poskytování komplexních asistenčních služeb formou sociálního poradenství, psychologického poradenství, výuky českého jazyka, kurzů nespecifické rekvalifikace zahrnujících sociální, ekonomické a právní minimum, kurzy obsluhy PC atd. Dalším typem služeb poskytovaných v rámci projektu byla tzv. internetová kavárna, v rámci které zájemci z řad cílových skupin mohou pracovat s počítačem i mimo kurzy PC a otevření dětského centra, kde dobrovolníci pečují o děti maminek-cizinek v průběhu jakéhokoli kurzu a v otvírací době internetové kavárny, aby maminky s dětmi mohly navštěvovat kurzy pravidelně.

Projekt Komunitní multikulturní centrum pro cizince v Ústí nad Labem

Rozpočet: 777 800 Kč

Realizátorem projektu byla Poradna pro integraci. Projekt se zaměřil na podporu svépomocných uprchlických a cizineckých komunit prostřednictvím komunitního multikulturního centra v Ústí nad Labem, podpoření rozvoje jejich činnosti. Pomocí informačního centra bylo poskytováno co nejvíce informací tak, aby se tito lidé stali rovnocennými členy české společnosti. Komunitní aktivity byly zaměřené na posilování a zdokonalování samostatnosti, na podporu aktivního přístupu klientů při vyhledávání, získávání a využívání informačních technologií ke vzdělávání či tvorbě prezentací o vlastní komunitě a její kultuře. Cílovou skupinou byli cizinci dlouhodobě nebo trvale žijící v ČR a azylanti.

Projekt Podpora integrace znevýhodněných skupin migrantů

Rozpočet: 1 004 551 Kč

Realizátorem projektu byla Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU). Projekt byl složen ze dvou částí. Základní činností v rámci projektu bylo poskytování komplexních sociálních služeb znevýhodněným skupinám migrantů formou sociálního poradenství včetně doprovodu při vyřizování důležitých záležitostí. Druhá část projektu byla zaměřena na vytvoření individuálního plánu rozvoje 5 žen-azylantek a dále na posilování jejich sebevědomí a autonomie prostřednictvím interaktivního semináře-kurzu „Sebeúcty“, zdokonalení metodiky intenzivní a dlouhodobé práce s ženami-azylantkami, která povede k jejich seberozvoji a k informovanosti o postavení žen v České republice. Projekt si kladl za cíl přispět k prevenci krizí v rodině vyvolaných neuspokojivou ekonomickou a sociální situací, zvláštní pozornost věnoval genderové problematice, zajištění účasti dětí azylantů a cizinců s trvalým pobytem na mimoškolních vzdělávacích, kulturních a sportovních aktivitách, finanční pomoci azylantům (především pak ženám-azylantkám) při stěhování do integračního bytu (např. odvozem vybavení).

Projekt Mezinárodní místo setkání – Most

Rozpočet: 264 620 Kč

Realizátorem projektu byla Diakonie Českobratrské církve evangelické. Projekt navázal na obdobnou činnost v předchozích letech. Cílem projektu bylo pozvednout úroveň seberealizace a integrace imigrantů. Dále podporoval vzájemné setkávání krajanů, případně pomoc při zakládání krajanských či jiných vzájemných spolků; zkvalitnění orientace cizinců v české společnosti a při styku s úřady vytvořením informačního a poradenského servisu, zkvalitnění života cizinců výukou českého jazyka a pořádáním různých seminářů o státní struktuře a systémech v ČR, případně o jiných tématech, pomoc při udržování národních zvyklostí a jejich prezentaci širší veřejnosti v zajmu odbourání xenofobních projevů majoritní společnosti, pomoc při zviditelnění nadaných cizinců pořádáním výstav děl umělců a pořádáním koncertů etnické a jiné hudby.

Projekt Rodina Odvedle II

Rozpočet: 1 502 000 Kč

Realizátorem projektu bylo občanské sdružení SLOVO 21. Projekt navázal na projekt Rodina Odvedle I realizovaný v roce 2004 a podpořený MPSV. Projekt se skládal z přípravy a zajištění návštěvy 50 českých rodin u 50ti rodin cizinců trvale žijících v ČR. Tato část projektu byla pokračováním aktivit z roku 2004, ale setkání proběhla obráceně – české rodiny navštívily rodiny cizinců. Další částí projektu bylo zajištění setkání účastníků projektu Rodina Odvedle I z roku 2004, kteří se podíleli na realizaci projektu v roce 2004, a při kterém se vytvořily kontakty mezi 100 českými rodinami a 100 rodinami cizinců, za pomoci 100 asistentů a dobrovolníků, 15 koordinátorů a kolem 150 zástupců místní správy a samosprávy. Dalším výstupem projektu byl longitudinální průzkum; dále byla vytvořena databáze všech účastníků projektu, tj. jednotlivců, organizací a institucí zapojených do jeho realizace. Cílem projektu bylo podpořit integraci dlouhodobě žijících cizinců do společnosti v ČR, napomáhat otevření uzavřených komunit imigrantů, pomoci navázat kontakty mezi cizinci a českou veřejností. Projekt se uskutečnil ve všech krajích v ČR. Realizace projektu byla podpořena mediální kampaní a dokumentována.

Projekt Multikulturální centrum České Budějovice

Rozpočet: 215 000 Kč

Realizátorem projektu byla Diecézní charita České Budějovice. V rámci multikulturálního centra byly realizovány aktivity pro upevňování sociálních vazeb mezi cizinci a většinovou společností: např. prostřednictvím pořádání kurzu českého jazyka, sportovních akcí, neformálních setkání cizinců s občany. Dále představením cizích zvyků a pokrmů, pořádáním výstav, prezentací, společenských akcí, pořádáním přátelských setkání.

Projekt Integrace 2005

Rozpočet: 100 000 Kč

Realizátorem projektu byla Českomoravská konfederace odborových svazů (ČMKOS), partneři byli Svaz průmyslu a dopravy ČR a Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). Projekt spočíval v realizaci dvou dvoudenních seminářů pro zaměstnavatele (případně OSVČ) a zaměstnance na téma „*Psychologické aspekty interkulturální komunikace*“ a dále v realizaci

dvou kulatých diskusních stolů pro cizince v Praze a v Brně, kde proběhla profesionálně moderovaná diskuse za přítomnosti cizinců, zástupců NNO, zaměstnavatelů a místních zástupců veřejné a státní správy pracujících s cizinci. Témata kulatých diskusních stolů byla: život cizince v ČR, komparace kulturních specifik, stereotypy a interkulturní bariéry v zaměstnání.

Přehled projektů podpořených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR

Projekt ZAČÍNÁME SPOLU – integrace dětí migrantů do české školy

Rozpočet: 150 000 Kč

Realizátorem projektu byla Fakultní ZŠ Praha 13, Trávníčkova 1714. Projekt byl zaměřen na rozvoj dětí z minoritních skupin, zejména dětí cizinců. Ve vzdělávací a výchovné práci s těmito dětmi se projekt zaměřil na komplexní péči o dítě. Škola vytvořila centrum jazykové přípravy, které by mělo odstranit rozdíly ve znalostech českého jazyka. V rámci individuální péče počítá i s pomocí speciálně pedagogickou a psychologickou. Vytvoření komunitního centra umožnilo dětem cizinců hodnotně trávit volný čas. Projekt měl napomoci k tomu, aby se pro děti cizinců stalo samozřejmostí respektování zákonů a kulturních hodnot České republiky. Na druhé straně měl napomáhat organizováním Dnů národních kultur rozvíjení kulturního povědomí etnické identity dětí cizinců. Konečným cílem byl vytvořit těmto dětem podmínky pro rovné příležitosti ke vzdělání v české škole.

Projekt ŽIJÍ VEDLE NÁS - Hodiny multikulturální výchovy

Rozpočet: 250 000 Kč

Realizátorem projektu bylo SLOVO 21, o.s. Ve dvaceti vybraných školách (základní, střední a vysoké školy) ze všech 14ti krajů ČR probíhala hodina multikulturální výchovy, které se zúčastnili žáci a studenti, jejich učitelé a profesori a zástupci cizinců žijících v ČR. Do realizace projektu byly zapojeny také nevládní organizace v daných krajích a sdružení cizinců, které mají zkušenosti v oblasti integrace. Široká veřejnost byla informována o průběhu a výsledcích projektu prostřednictvím médií na národní i regionální úrovni.

Každá z hodin obsahovala:

- úvodní slovo učitele nebo profesora z domácí školy o cizincích žijících v ČR a konkrétní informace o kraji, ve kterém hodina probíhala
- promítání videodokumentu Rodina od vedle
- vystoupení přítomného cizince žijícího v daném městě (kraji)
- diskuse všech přítomných
- předání publikace Žijí vedle nás

Projekt Chceme se učit česky

Rozpočet: 77 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Vzdělávací centrum Podkrušnohoří, o.s. Projekt se zaměřil na děti cizinců, které již u nás navštěvují základní školy a počáteční potíže s jazykem již překonaly. Ovšem takové děti mohou mít další, pro jejich skupinu specifické problémy – potíže se samostatnou přípravou do školy (rodiče těchto dětí jim díky vlastním nedostatkům ve znalostech českého jazyka nedokáží pomoci při přípravě do školy), malou slovní zásobu, výukové potíže. Projekt byl určen pro 10 dětí cizinců s trvalým pobytem v ČR z 1. stupně ZŠ a klad si za cíl pomoci těmto dětem při jejich začlenění do vzdělávacího procesu. V rámci projektu byla dětem poskytována pomoc při přípravě do školy, která probíhala pro ně přijatelnou, zajímavou a zábavnou formou – využitím výukových programů DYSCOM, různých stylů učení (aby bylo umožněno dětem vnímat informace při výuce všemi smysly:

sluchem, zrakem, hmatem, pohybem), různých her sloužících k rozšiřování slovní zásoby a zdokonalení se v pravopise. S dětmi se pracovalo individuálně i ve skupinách, byla jim poskytnuta i logopedická péče a prošly vstupním pedagogicko-psychologickým vyšetřením, jehož výsledky sloužily jako podklad pro další práci. Závěrečné pedagogicko-psychologické vyšetření sloužilo pro zhodnocení efektivity projektu. Hlavním cílem projektu bylo prohloubení slovní zásoby a následně usnadnění zapojení dětí do kolektivu, zlepšení sociální interakce, nabytí jazykových dovedností pro potřeby úspěšné komunikace v našem sociokulturním prostředí, rozvoj funkcí, na kterých je závislá dovednost čtení, psaní a pravopisu, dle potřeby zajištění logopedické péče, docvičování probraného učiva Čj ze školy tak, aby mohly získat co nevyšší stupeň vzdělanosti.

Projekt Krok k pracovní integraci – učební materiál pro cizince (učebnice, obrazová příloha, audionahrávka)

Rozpočet: 207 000 Kč

Realizátorem projektu bylo SOZE. Cílem projektu „Krok k pracovní integraci“ bylo seznámit cizince, kteří dlouhodobě a legálně pobývají na našem území s jazykovými výrazy, které bezpodmínečně potřebují např. při hledání zaměstnání a při komunikaci se zaměstnavatelem či úředníky. Na českém knižním trhu dosud výukový materiál, který by cizince právě s těmito jazykovými výrazy seznamoval a napomáhal jim tak v integračním procesu, chyběl. Vznik specializovaného učebního kompletu (skládajícího se z učebnice, obrazové přílohy a audionahrávky) a jeho zapojení do kurzů českého jazyka cizincům usnadnil orientaci v komunikačně obtížných oblastech, zásadně zvýšil jejich šance na uplatnění na trhu práce, popř. při dalším vzdělávání, a tím také snížil riziko sociální exkluze dané skupiny. Hlavními realizátory projektu byly PhDr. Marie Hádková, Ph.D. a Mgr. Eva Zemánková, jejich cílem bylo vytvořit na základě zkušeností neziskových organizací, úřadů práce, sociálních pracovníků, cizinců atd. zajímavý a funkční materiál rozvíjející slovní zásobu, porozumění mluvenému projevu a schopnost produkovat text v oblastech spojených s hledáním zaměstnání.

Projekt Integrační program pro cizince

Rozpočet: 94 000 Kč

Realizátorem projektu byl MOST, o.s. Cílem projektu bylo výrazně zlepšit integrační možnosti cílové skupiny při zařazení do české společnosti prostřednictvím výuky českého jazyka a reálií. Postupné zhoršování demografické situace v ČR přináší i zhoršování důchodové bilance. Řízená imigrace je jedním z mála způsobů, jak tento trend zmírnit. Stát má zájem na takových cizincích, kteří pro jeho politiku budou znamenat přínos. Vedle výuky v integračních kurzech provozovalo sdružení paralelní aktivity, jež s problematikou rovněž souvisí – poskytovalo právní a sociální poradenství a plánuje otevření multikulturního klubu, v němž by se cizinci mohli setkávat jak mezi sebou, tak s českými občany. Vzhledem ke složitosti výuky bylo uspořádáno 5 metodických seminářů v rozsahu 15 hodin pro lektory, kteří se podíleli na jejich realizaci. Semináře provázela vždy jeden odborný lektor z Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka, Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy, Katedry bohemistiky Univerzity Palackého Olomouc, Ústavu českého jazyka a literatury Univerzity Hradec Králové. Cílem bylo vytvořit ucelený systém a metodiku výuky češtiny jako cizího jazyka tak, aby s ní bylo dále možné pracovat a rozšiřovat ji.

Projekt Cyklus jazykových a didaktických seminářů zaměřených ke specifické problematice výuky češtiny jako cizího jazyka

Rozpočet: 51 000 Kč

Realizátorem projektu byl AUČCJ, o.s. Cyklus seminářů byl zaměřen zejména k tématům češtiny jako cizího jazyka (ČJC). Základní myšlenkou projektu bylo zpřístupnění ČJC, a to zejména v oblasti přípravy učitelů pro výuku ČJC. Cílem seminářů bylo jednak seznámit účastníky se specifickými metodikou výuky ČJC, novými metodami, materiály, ale také se sociokulturními kompetencemi při výuce cizinců (jak učitelů, tak studentů). V praxi to znamenalo uspořádání 5 seminářů pro cca 150 učitelů (ze všech typů škol z celé republiky) a 50 studentů českého jazyka, kteří prostřednictvím své výuky předávali získané zkušenosti a informace svým studentům. Vzhledem k tomu, že členové asociace působí také v zahraničí a příspěvky jsou publikovány na webových stránkách asociace, je dopad tohoto projektu mezinárodní. Součástí předkládaného projektu byl i sborník (v tištěné a elektronické podobě), v němž byly publikovány příspěvky jednotlivých přednášejících (z České republiky a ze zahraničí).

Projekt Rozvíjení vzájemné tolerance a lidské sounáležitosti

Rozpočet: 175 000 Kč

Realizátorem projektu byla Asociace trenérů soc. psycholog. výcviku Praha, o.s. Řešení problémů, které vyplývají z nesnášenlivých, xenofobních a rasistických postojů a projevů je stále naléhavějším úkolem současnosti. O tom, že existují nepřátelské postoje k cizincům u dětí podporované rodičovskou výchovou je možné se přesvědčit běžným rozhovorem s nimi. O tom, že pedagogové v řešení tohoto problému jsou často bezradní se realizátoři přesvědčili v minulých projektech. Zkušenosti z minulých let realizátora projektu přesvědčily, že je třeba v tomto projektu pokračovat. Cílem bylo zvýšit profesní kompetence pedagogů pro výchovu dětí k snášenlivosti a toleranci, podpořit preventivní aktivity proti rasizmu a xenofobii. Pedagogové zapojení do projektu se na konkrétních kasuistikách inspirovali pro využití vědomostí a dovedností získaných v kurzu „Rozvíjení vzájemné tolerance a lidské sounáležitosti.“

Projekt Příprava učitelů na začleňování žáků a studentů – imigrantů do vyuč. procesu

Rozpočet: 190 000 Kč

Realizátorem projektu byla Pedagogická fakulta UJEP Ústí nad Labem. Cílem projektu bylo připravit učitele a studenty učitelství na multietnickou situaci a komunikaci v české škole. Seznámit je s postupy, jak začleňovat žáky a studenty-imigranty do vyučovacího procesu, jak nejlépe odstraňovat komunikační bariéry a jak naučit žáky-cizince úspěšněji komunikovat v češtině a adaptovat se v novém prostředí s ohledem na jejich odlišnou kulturu. Realizátor projektu vycházel ze situace, že na základních a středních školách přibývá žáků a studentů, pro něž čeština není mateřským jazykem. Jde o problematiku, s kterou se u nás potýkají desítky, ba stovky škol. Realizátor projektu navázal na starší granty a projekty, které byly řešeny na uvedené katedře v uplynulých letech a jež se zabývaly mapováním a zvyšováním komunikačních kompetencí žáků-cizinců. Získané poznatky byly zprostředkovány studentům učitelství, učitelům i ostatním pracovníkům ve školství formou seminářů. Proto byla navázána spolupráce s Pedagogickým centrem Praha s celorepublikovou

působností (a s detašovanými pracovišti) v oblasti vládních priorit, a to v rámci úkolů dalšího vzdělávání učitelů (multikulturní vztahy). Byly uspořádány semináře pro učitele-didaktiky z vysokých škol připravujících budoucí učitele. V rámci projektu byly vypracovány metodické pokyny k vedení žáků cizinců a studijní publikace s informacemi o kultuře, zvyklostech a způsobu života v zemích, odkud žáci a studenti-imigranti přicházejí. Spolupráce se uskutečnila s dalšími univerzitami, a to jak domácími, zvláště s Filozofickou fakultou a Pedagogickou fakultou Karlovy univerzity a s Jihočeskou univerzitou, tak s příhraničními vysokými školami v Německu a Polsku vzdělávajícími studenty-cizince v češtině. Jim byly zprostředkovány získané poznatky na semináři, ev. na konferenci v Polsku a na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích.

Projekt O jazycích a kultuře našich spolužáků (K integraci žáků na ZŠ). Příručka pro studenty učitelství na ZŠ a učitele ZŠ

Rozpočet: 92 000 Kč

Realizátorem projektu byla Pedagogická fakulta UJEP Ústí nad Labem. Cílem projektu bylo přispět k úspěšné jazykové a kulturní integraci žáků-cizinců na ZŠ tím, že bude pro studenty učitelství a učitele ZŠ vytvořena stručná a přehledná příručka, která bude obsahovat: typologii jazyků žáků-cizinců, jež jim umožní vést výuku češtiny účinnějším způsobem, a základní informace o kultuře vybraných zemí (historii a současné situaci, umění, sportu, hospodářství). Tyto informace učitelé vyučující žáky-cizince hlavně na ZŠ postrádají. Požadavek takové příručky vyplynul z dlouhodobé spolupráce se ZŠ, které žáky-cizince vzdělávají, a bylo třeba, aby tyto informace získali hlavně studenti učitelství na ZŠ, a to již během své odborné vysokoškolské přípravy.

Projekt Odborné texty pro cizince – uchazeče o studium na UJEP s víceborovým slovníkem termínů

Rozpočet: 59 000 Kč

Realizátorem projektu byla Pedagogická fakulta UJEP Ústí nad Labem. Cílem projektu bylo přispět ke kvalitní jazykové i odborné přípravě cizinců na studium, případně na výkon povolání s pedagogickým zaměřením. Projekt byl zaměřen na cizince, kteří mají trvalé bydliště v České republice a chtějí působit na ZŠ a SŠ, a cizinců, kteří mají zájem o vysokoškolské studium na fakultách UJEP. Tito cizinci byli účastníky dvou akreditovaných kurzů češtiny pro cizince v rámci celoživotního vzdělání na UJEP: kurzu češtiny pro cizince - uchazeče o studium na UJEP a kurzu češtiny pro pedagogické pracovníky s vysokoškolským vzděláním v jiném než českém jazyce. Ve výuce byl kladen důraz nejen na získání vědomostí, znalostí systému českého jazyka a dovedností aktivně používat prostředky českého jazyka v ústních a písemných projevech, ale i na získání potřebné odborné slovní zásoby oboru, kterému se ve své praxi věnují, nebo který budou studovat. Po získání základních jazykových dovedností bylo cílem připravit účastníky na další studium, případně na vykonávání pedagogické profese, přispět k postupnému aktivnímu osvojování odborné slovní zásoby a rozvíjení schopnosti porozumět náročnějším odborným textům odpovídajícím typu vysokoškolských odborných textů. Projekt navázal na projekt řešený v roce 2004 č. 21 642/04- 22, v jehož rámci byl vytvořen studijní materiál Cvičné texty a úkoly z češtiny pro cizince. Nový projekt měl za cíl sestavení další sady vybraných textů s vyššími nároky na znalost odborných termínů. Text byl doplněn slovníkem termínů z přírodovědných a humanitních oborů.

Projekt Vzdělávání občanů vietnamské národnosti v Moravskoslezském kraji

Rozpočet: 50 000 Kč

Realizátorem projektu byla AHOL Vyšší odborná škola Ostrava, o.p.s. V současné době žije na území Ostravy a MS kraje velká komunita občanů vietnamské národnosti. Tvoří ji občané již dlouhodobě usazení v ČR a jejich rodiny. Děti zde již navštěvují běžné české školy. Jejich rodiče a ostatní rodinní příslušníci mají vzhledem k handicapu, kterým je neznalost českého jazyka i přes nespornou snahu potíže s integrací do života občanské společnosti. Hlavním cílem projektu bylo vytvořit vzdělávací program, který měl v první fázi umožnit zvládnutí českého jazyka a následně případně další studium nebo rekvalifikaci. Pro rok 2005 byly stanoveny (po poradě se zástupci vietnamské komunity) tento dílčí cíle:

- tvorba interních učebních materiálů pro výuku ČJ
- 15 týdenní kurz českého jazyka s vybranými uchazeči
- vyhodnocení úspěšnosti praktické realizace a upřesnění dalšího postupu

Cílovou skupinu tvořili legálně žijící Vietnamci bez věkového omezení s nepostačujícími znalostmi českého jazyka. Pro rok 2005 se počítalo s účastí zhruba 15 – 20 osob. Při jejich výběru realizátoři projektu vycházeli z požadavků a návrhů představitelů komunity. Záměrem projektu bylo absolventům jazykového kurzu usnadnit integraci do společenského i pracovního života a jejich přizpůsobení se podmínkám v zemi, kterou si vybrali jako svůj nový domov.

Projekt Barevný svět

Rozpočet: 70 000 Kč

Masarykova základní škola, Brno, Kamenačky 3591/4 připravila projekt s názvem BAREVNÝ SVĚT na podporu multikulturní výchovy dětí a mládeže. Cílem této školy je vytvořit prostředí, ve kterém se budou rádi učit žáci bez rozdílů nadání, etnické příslušnosti nebo barvy pleti. Úsilí pedagogů směřuje k uvědomění si, že neexistují „nadřazené“ a „podřazené“ kultury, že každá poznaná kultura představuje specifickou a účinnou reakci na různá prostředí a okolnosti, které je třeba akceptovat. Škola připravuje žáky na život v pluralitní společnosti tak, že se snaží vybavit je potřebnými interkulturními kompetencemi. Zaměřuje se na dovednosti a způsoby orientace v kulturně pluralitním světě. Využívá interkulturní kontakty a dialogy k obohacení sebe i ostatních. Podle dosavadních zkušeností, které škola získala, právě tato interaktivní výchova podporuje tvůrčí atmosféru ve třídě, posiluje v dětech postoje spojující hrdost na jejich češtví s pocity moderního Evropana.

Projekt Multietnická dětská skupina

Rozpočet: 99 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Centrum pro otázky migrace, o.s. Projekt se týkal práce s dětmi, které pravidelně přicházejí se svými matkami na Multikulturní ženskou skupinu (jedná se o projekt Centra pro otázky migrace, v jehož rámci funguje od roku 2003 pravidelný ženský klub pro ženy cizinky žijící na území Prahy). Protože do něho již od začátku přicházely matky s dětmi, které měly značné problémy s integrací do majoritní české společnosti, vytvořili realizátoři další samostatnou skupinu zaměřenou pouze na děti. Tato multikulturní setkávání dětí probíhala každý pátek v Mateřském centru YMCA. Dětem pocházejícím z různých etnických či národnostních minorit se zde odborně věnovaly sociální pracovníce a asistentka, které respektovaly jejich kulturní zvláštnosti a zároveň je vzájemně sblížovaly a seznamovaly

je se zvyklostmi v ČR. Organizovaly pro ně také různé kulturní, sportovní a společenské akce. Tohoto setkávání se obvykle účastnilo deset až patnáct dětí většinou školního či předškolního věku. Děti, které se projektu účastnily pocházely často z rodin, které se ocitly v sociálně nepříznivé situaci a narážely na problémy spojené s vlastní odlišností i na nepřijetí ze strany majoritní společnosti. Mnohé z přítomných dětí zažily válku, žily v obtížných sociálních podmínkách a často mají špatné zkušenosti s přijetím v českém kolektivu. Velmi svazující je pro ně špatná znalost českého jazyka. Speciální důraz byl proto kladen na aktivity vedoucí k zlepšení znalosti českého jazyka. Rodiče dětí na ně často vzhledem k existenčním problémům mají málo času, případně se zde projevuje rozdílnost kultur v přístupu k dětem a jejich vzdělávání. Pro některé rodiny cizinců jsou i finančně nedostupné prostředky, které by pomáhaly k rozvoji dětských schopností. U dětí pocházejících z národnostních či etnických minorit, je patrná velká nejistota v přirozeném projevu, způsobená problémy s integrací do společnosti. Práce s dětmi byla zaměřena hlavně na vzájemnou komunikaci, poznávání a sblížování. Hlavními aktivitami byly různé pedagogické hry rozvíjející verbální i neverbální komunikaci mezi českými dětmi a dětmi cizinek. Jednalo se o pohybové hry, soutěže a cvičení. Velmi se osvědčila arteterapie, kde prostřednictvím různé tvůrčí činnosti (kreslení, vystřihování a modelování) děti vyjadřovaly své prožitky. Oblíbené byly také divadelní a hudební aktivity. V rámci projektu děti navštěvovaly také divadla, kina a koncerty, chodily plavat i na výlety do přírody a do ZOO. Cílem projektu bylo, aby děti dostaly prostor pro vyjádření vlastní kultury a zároveň jim byla zprostředkována kultura této země. Systematickou psychosociální pomocí lze zabránit sociálnímu vyloučení těchto dětí, zlepšit komunikaci s českým prostředím a tím dosáhnout větší míry integrace. Zároveň se tímto snižuje četnost problémového chování na straně dětí pocházejících z řad národnostních a etnických minorit.

Projekt Workshopy africké kultury

Rozpočet: 100 000 Kč

Realizátorem projektu byla Humanitas Afrika, o.s. Jeho cílem bylo formou dílen a tématických debat seznámit cílovou skupinu s africkou kulturou a s Afričany, se způsobem, jakým žijí tady a jakým na africkém kontinentu, s rozdílností jejich názírání na svět. Cílové skupině chtěl umožnit osobní setkání s příslušníky jiného etnika, jiné rasy a kultury, při kterém by měla možnost aktivně rozvíjet interkulturní komunikační schopnosti. Projekt si kladl za cíl napomoci prevenci negativních postojů a vytváření pocitu sounáležitosti a úcty k ostatním národům a nabídnout služby nově vzniklého afrického informačního centra a knihovny. Cílem workshopu bylo probudit zájem o dění v jiných částech světa, s důrazem na rozvojové země a jejich specifickou problematiku.

Projekt Rozmanitost ve škole – Umění jednat v interkulturních situacích

Rozpočet: 137 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Multikulturní centrum Praha, o.s. Projekt byl zaměřen na další vzdělávání učitelů a pedagogických pracovníků v oblasti komunikace, interkulturního a protipředsudkového vzdělávání. Byl určen zejména učitelům škol, které navštěvuje vyšší počet žáků – cizinců. Projekt vycházel z poznatků, že bližší poznání kultur příslušníků nejpočetnějších menšin žijících v ČR, přispěje ke změně postojů pedagogů a nabourání jejich stereotypního vidění nejrůznějších forem odlišnosti ČR, ať už se jedná o rozdílnosti kulturní, náboženské, genderové či věkové. Získají-li pedagogové informace z oblasti interkulturního

vzdělávání a nové komunikační a profesní dovednosti, ovlivní to příznivě kvalitu jejich výuky, prostředí ve škole i postavení žáků z menšinového prostředí. Prostřednictvím plánovaných aktivit přispěl projekt *Rozmanitost ve škole – Umění jednat v interkulturních situacích* k lepší integraci žáků menšinového původu a v neposlední řadě i k vytváření otevřené občanské společnosti v ČR těžící z kulturní rozmanitosti. V rámci projektu *Rozmanitost ve škole – Umění jednat v interkulturních situacích* proběhlo 5 celodenních kursů pro učitele a studenty pedagogických fakult. Ty byly realizovány v různých regionech celé ČR.

Projekt Publikace učebního a metodického materiálu pro pedagogické a výchovné pracovníky, kteří pracují s vietnamskými dětmi a mládeží a navazující pilotní odborná příprava těchto pracovníků

Rozpočet: 199 000 Kč

Projekt OS Klub Hanoi vycházel ze základních koncepcí a cílů Vlády ČR a MŠMT ČR, které se týkají integrace cizinců v ČR. Cílem projektu bylo vydání publikace, učebního a metodického materiálu pro pedagogické a výchovné pracovníky, kteří pracují s vietnamskými dětmi a mládeží. Projekt navázal na dlouholeté zkušenosti předních odborníků v oborech vietnamistika, sociologie, sociální antropologie a pedagogika. Publikace vznikla v týmové spolupráci autorů a konzultantů projektu. Vzdělávací efekt publikace byl ověřován v průběhu jeho tvorby konzultacemi a realizací pilotních seminářů vedených klasickými i interaktivními formami vzdělávání. Reakce účastníků seminářů byla analyzována prostřednictvím dotazníkového šetření. Publikace obsahuje základní informace o vietnamské kultuře, o aplikované multikulturní výchově, o historii Vietnamců v ČR, o životních podmínkách vietnamských dětí v ČR, dále byl vytvořen manuál obsahující metodické materiály pro práci s vietnamskými dětmi včetně konkrétních aktivit a seznamu pomůcek a literatury. Výsledek projektu bude působit dlouhodobě po skončení projektu na širokou škálu cílových skupin.

Přehled projektů podpořených Ministerstvem vnitra ČR

Projekt Právní poradenství pro cizince dlouhodobě legálně žijící v ČR

Rozpočet: 280 000 Kč

Realizátorem projektu byla Poradna pro integraci. V rámci projektu byla poskytována odborná právní pomoc cizincům při získání povolení k trvalému pobytu, udělení státního občanství a při řešení pracovně právních problémů, poskytováno bylo i poradenství v oblasti občanského práva.

Projekt Právní poradenství cizincům

Rozpočet: 285 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Centrum pro otázky migrace. V rámci projektu byla poskytována odborná právní pomoci cizincům při získání povolení k trvalému pobytu, udělení státního občanství a při řešení pracovně právních problémů s důrazem na to, aby cizinci na základě komplexních informací získali schopnost samostatné orientace v českém právním prostředí a systému fungování úřadů a veřejných institucí.

Projekt Právní poradenství pro dlouhodobě legálně žijící cizince na území ČR

Rozpočet: 155 000 Kč

Realizátorem projektu byla Farní charita Česká Lípa. Projekt navázal na obdobnou činnost jako v předchozích letech. Poskytování informací o podmínkách udělení trvalého pobytu, udělení státního občanství. Poskytování kontaktů na potenciální zaměstnavatele, vyhledávání právních zástupců pro zastoupení klientů poradny při jednáních a poskytování informací ohledně možností vzdělávání a studia cizinců v regionu.

Projekt Poskytování právního a sociálního poradenství cizincům a azylantům na území Moravy a Slezska

Rozpočet: 280 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Sdružení občanů zabývajících se emigranty. Projekt navázal na obdobnou činnost v předchozích letech. Byl poskytován výklad ustanovení zákona o pobytu cizinců na území ČR (frekventovaně o podmínkách a postupu při změně účelu pobytu a udělování trvalého pobytu z humanitárních důvodů nebo z důvodů hodných zvláštního zřetele) a výklad ustanovení zákona o nabytí a pozbytí státního občanství a asistence při jednání s úřady.

Projekt Právní poradenství cizincům pobývajícím v ČR

Rozpočet: 350 000 Kč

Realizátorem projektu byla Poradna pro uprchlíky.

V rámci projektu byla poskytována systematická pomoc cizincům při orientaci v systému právní úpravy pobytu cizinců v ČR a v oblastech zaměstnání a podnikání cizinců v ČR. Součástí poradenství bylo i sepisování podání a poskytování písemných a telefonických informací nebo případné asistence při jednání cizinců s úřady. Projekt zahrnoval i monitoring frekventovaných problémů cizinců a popis nejsložitějších nebo v rámci platné právní úpravy neřešitelných případů.

Projekt Právní poradenství cizincům v ČR

Rozpočet: 295 000 Kč

Realizátorem projektu byla Organizace pro pomoc uprchlíkům.

Projekt se zaměřil na poskytování systematické pomoci cizincům při orientaci v systému právní úpravy pobytu cizinců v ČR, včetně asistenční pomoci při jednání klientů na úřadech, poskytování pomoci při integraci (např. právní otázky spojené s bydlením, pomoc při řešení problémů v oblasti vzdělávání, nostrifikace diplomů, sepisování úředních podání), asistence při podání žádostí o státní občanství ČR. Součástí projektu byl i monitoring frekventovaných problémů cizinců a popis nejsložitějších nebo v rámci platné právní úpravy neřešitelných případů.

Projekt Poradenská a informační činnost

Rozpočet: 180 000 Kč

Realizátorem projektu byla Diecézní charita Brno.

Projekt navázal na stejnou činnost jako v předchozích letech. Prostřednictvím projektu byl cizincům poskytován poradenský servis v oblasti cizinecké legislativy, sociálně právní a asistenční služby. Pomoc cizincům se odvíjela podle konkrétních požadavků jednotlivých klientů. Na realizaci projektu se podílely OCH Blansko, Břeclav a Hodonín. V každém z těchto měst působí sociálně právní poradna pro cizince.

Projekt Informační centrum Multikulturního centra Praha

Rozpočet: 180 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Multikulturní centrum Praha (MKC). Projekt navázal na předchozí činnost a kladl si za cíl shromažďovat, třídit a distribuovat informace týkající se cizinců žijících v ČR, jejich politického a sociálního postavení, kultury a tradic a vztahu české veřejnosti k migraci. V databázi kontaktů jsou záznamy českých a zahraničních NNO, projektů, výzkumných aktivit, státních orgánů, odborníků a subjektů působících v zájmové oblasti MKC.

Informace jsou určeny cizincům i majoritní společnosti.

V rámci *Plánu integrační politiky Ministerstva vnitra v letech 2004 až 2006* byly realizovány projekty, které mají vztah k bezpečnostním aspektům integrace cizinců:

Rozpočet (na tyto dva projekty): 435 000 Kč

Projekt Rozvoj činnosti styčných důstojníků pro problematiku menšin se zaměřením na vzdělávací a propagační aktivity

Projekt navázal na projekt „Společný svět“ realizovaný odborem bezpečnostní politiky v roce 2004. Rozvíjel původní záměr a přispěl k odborné vybavenosti styčných důstojníků.

Projekt Výzkum obchodu s lidmi především za účelem nucené práce

Výstupy projektu představují pro Ministerstvo vnitra ČR podklady pro realizaci dalších opatření k omezování nelegálního zaměstnávání cizinců s povoleným pobytem - zcela podle principů obsažených v *Koncepci integrace cizinců*.

Přehled projektů podpořených Ministerstvem průmyslu a obchodu ČR

Projekt Informační materiál pro zahraniční fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona na území České republiky

Rozpočet: 300 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Ministerstvo průmyslu a obchodu.

Jeho cílem bylo vytvořit informační materiál pro zahraniční fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona na území České republiky. Jednalo se o aktualizaci projektu realizovaného v r. 2004 s tím, že aktualizovaný projekt byl přeložen do anglického, francouzského, španělského, bulharského a srbského jazyka.

I. část projektu byla věnována podmínkám živnostenského podnikání. Obsahuje následující oddíly:

Obecný úvod zahrnující informace o právu každého podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost zakotveném v čl. 26 Listiny základních práv a svobod, dále se tato část věnuje zákonu č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, jako základnímu veřejnoprávnímu předpisu pro převážnou většinu podnikatelských aktivit právnických i fyzických osob, pozitivnímu a negativnímu vymezení živnosti, dělení živností, ohlášení živnosti (resp. žádosti o koncesi).

2. oddíl této části byl věnován samotné problematice zahraničních fyzických osob (tzn. vymezoval kdo je považován za zahraniční fyzickou osobu), všeobecným, zvláštním a dalším podmínkám provozování živnosti zahraničními fyzickými osobami, příslušnosti živnostenského úřadu k ohlášení živnosti, resp. podání žádosti o koncesi, problematice ověření předkládaných dokladů, vzniku živnostenského oprávnění zahraniční fyzické osoby a prokazování práva provozovat živnost. Zvláštní pozornost byla věnována státním příslušníkům členského státu Evropské unie.

3. oddíl první části v příloze pro bližší informaci uvádí orientační postupy zahraniční fyzické osoby při ohlášení živnosti, resp. při podání žádosti o koncesi.

II. část projektu se věnovala soustavě a působnosti živnostenských úřadů, včetně přehledu činností vykonávaných v I. stupni obecními živnostenskými úřady. V příloze této části je uveden seznam obecních živnostenských úřadů, krajských živnostenských úřadů a Živnostenského úřadu České republiky, včetně kontaktních adres.

Projekt Informační materiál pro spotřebitele – cizince nacházející se na území České republiky

Rozpočet: 200 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Ministerstvo průmyslu a obchodu. Jeho cílem bylo vytvořit informační materiál pro spotřebitele – cizince nacházející se na území České republiky. Jednalo se v podstatě o aktualizaci tématické oblasti zpracované v rámci projektu z roku 2004 s tím, že byly dotisknuty jazykové mutace, které již nebyly k dispozici, a materiál byl přeložen do dalších 3 jazyků - francouzštiny, ukrajinštiny, čínštiny.

Materiál se skládá z 9 tématických oblastí:

1. Poctivost prodeje a klamání spotřebitele
2. Reklama

3. Informační povinnosti, značení výrobků a cenové informace
4. Předvedení výrobku, doklad o zakoupení a záruční list
5. Zákaz diskriminace spotřebitele
6. Vady zboží, odpovědnost za vady
7. Záruční doba
8. Reklamáce zboží a služeb – I
9. Reklamáce zboží a služeb – II

Přehled projektů podpořených Ministerstvem kultury ČR

(Projekty podpořené z vlastních zdrojů Ministerstva kultury ČR - výše finančních prostředků v samostatném konkurzním řízení na podporu integrace cizinců žijících v ČR - 800 000 Kč, výše podpory v ostatních dotačních programech MK v této oblasti - 2 635 000 Kč):

Projekt Multikulturní ženská skupina

Rozpočet: 30 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Centrum pro otázky migrace, o. s., Praha. Projekt byl zaměřen na pravidelná multietnická kulturní setkávání žen - cizinek a občanek ČR. Jeho snahou bylo podpořit vzájemné sdílení, prezentaci vlastní kultury a poznání kultur ostatních etnik.

Projekt Příběhy cizinců - studentské filmové kluby

Rozpočet: 80 000 Kč

Realizátorem projektu byl Člověk v tísni - společnost při ČT, o. p. s., Praha. Cílem projektu byla aplikace systematické metody vzdělávání o lidských právech a multikulturního vzdělávání pomocí dokumentárních filmů - ty byly zaměřeny např. na otázky rasismu, pravicového extremismu, života v diktatuře, chudobě, válečném konfliktu.

Projekt Měsíc černošské kultury

Rozpočet: 50 000 Kč

Realizátorem projektu byla Humanitas Afrika, Praha. Záměrem projektu byla prezentace rozmanitosti africké kultury prostřednictvím Afričanů a afrických umělců, šíření tolerance vůči spoluobčanům jiného etnického původu, poznávání lidí různých kultur za účelem potírání rasové a národnostní nesnášenlivosti.

Projekt Vydávání dvojjazyčného česko-vietnamského časopisu "Bambus" pro žáky vietnamské národnosti.

Rozpočet: 30 000 Kč

Realizátorem projektu byl klub Bambus, Praha. Cílem vydavatele bylo napomoci procesu vzdělávání vietnamských žáků a prohloubení jejich znalosti o dějinách, kultuře a tradicích českého i vietnamského národa.

Projekt Vietnam nejsou jenom tržiště

Rozpočet: 15 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Krajské muzeum Cheb, příspěvková organizace. Projekt formou výstavy a přednášek seznámil širokou veřejnost s kulturou a lidovými tradicemi tohoto národa.

Projekt Očima domorodce

Rozpočet: 50 000 Kč

Realizátorem projektu byl Most pro lidská práva, Pardubice. Záměrem projektu bylo přiblížit prostřednictvím zvláštních příloh v regionálních denících Pardubického a Hradeckého kraje široké čtenářské obci život a aktivity cizinců, kteří v tomto regionu žijí.

Projekt Dialog kultur - 2. ročník festivalu věnovaného střetávání a prolínání rozličných kultur, jazyků a náboženství v ČR

Rozpočet: 70 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Multikulturní centrum Praha, o. s. Cílem festivalu bylo zahájit společenskou diskusi o otázkách spojených s problematikou kulturního soužití, upozornit na problémy, které život v kulturně rozmanité společnosti přináší.

Projekt Pohled jinýma očima - Cyklus multikulturních pořadů pro veřejnost

Rozpočet: 50 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Multikulturní centrum Praha, o. s. Cílem projektu bylo přispět k vnímání etnické a národnostní odlišnosti jako obohacení společnosti a působit preventivně proti projevům intolerance, xenofobie a rasismu.

Projekt Umožnění další existence a rozšíření záběru magazínu Nairi

Rozpočet: 80 000 Kč

Realizátorem projektu byl Občanské sdružení Arménský dům, Josefův Důl. Záměrem vydavatele bylo prostřednictvím magazínu informovat příslušníky arménské komunity v ČR a přiblížit arménskou kulturu české majoritě.

Projekt Bazaret - místo pro setkávání a dialog kultur

Rozpočet: 80 000 Kč

Realizátorem projektu bylo Občanské sdružení Berkat, Praha. Projekt byl zaměřen na poskytnutí zázemí a informací lidem ze zemí postižených válkou, kteří hledají cestu, jak kvalitně žít v naší zemi. Pomocí výstav a setkávání chtěl přispět k poznání a pochopení kultur jiných etnik.

Projekt Kultura a lidové tradice národů Kavkazu

Rozpočet: 50 000 Kč

Realizátorem projektu byl Občanské sdružení Taneční soubor Nochčo, Praha. Projekt byl zaměřen na rozvoj vztahů s širokou veřejností, seznamování veřejnosti s kulturními tradicemi národů Kavkazu prostřednictvím kulturních akcí - především koncertních a tanečních.

Projekt Setkání indonésko-české 2005 (v rámci programu: Splynutí dvou kultur - indonéské a české - jak jej vnímají jejich nositelé)

Rozpočet: 10 000 Kč

Realizátorem projektu byla Paguyuban Indonesia Ceko, Praha. Setkání přispělo k prohlubování vztahů a poznávání kultury obou národů.

Projekt Multikulturní festival "Barevná planeta VI." v Ústí nad Labem a Brně

Rozpočet: 50 000 Kč

Realizátorem projektu byla Poradna pro integraci, Praha. Multikulturní festival představil kultury jiných zemí a přispěl k pozitivnímu ovlivňování české majority směrem k toleranci.

Projekt Představování kultur etnických komunit žijících v Ústí nad Labem, Teplicích, Brně a Praze

Rozpočet: 50 000 Kč

Realizátorem projektu byla Poradna pro integraci, Praha. Projekt zahrnoval sérii pořadů, které umožnily komunitám cizinců představit svou vlastní kulturu obyvatelům regionu, ve kterém žijí.

Projekt Kulturní a náboženské centrum pro migranty a uprchlíky

Rozpočet: 75 000 Kč

Realizátorem projektu bylo SOZE - Sdružení občanů zabývajících se emigranty, Brno. Cílem projektu bylo usnadnit sociální a kulturní integraci cizinců do české společnosti prezentací vlastní kultury a působit preventivně proti projevům rasismu a xenofobie.

Projekt Camp Afghanistan

Rozpočet: 30 000 Kč

Realizátorem projektu byla VARA ČR, Litvínov. Projekt zahrnoval řadu aktivit, které umožnily příslušníkům středoasijských zemí zapojit se do veřejného života v ČR. Jeho cílem bylo také působit preventivně proti projevům intolerance, rasismu a xenofobie.

Projekt : Colours of Ostrava. Realizátorem projektu byl Colours production, s.r.o. Ostrava.

Rozpočet: 100 000 Kč.

Projekty realizované v roce 2005

Projekt : Eurotrialog Mikulov. Realizátorem projektu byl Jaromír Hanzlík, Praha. Rozpočet: 150 000.

Projekt : Folkworld Music Festival Folkové prázdniny. Realizátorem projektu bylo Městské kulturní středisko, Náměstí n. Oslavou. Rozpočet: 100 000 Kč.

Projekt : Seminář Od východu na západ. Realizátorem projektu bylo Městské kulturní středisko, Náměšť n. Oslavou. Rozpočet: 100 000 Kč.

Projekt : Wonderfest – hudba na Trojzemí 2005. Realizátorem projektu bylo Město Smržovka. Rozpočet: 30 000 Kč.

Projekt : Etno Brno 2005. Realizátorem projektu byl Ing. Jiří Švéda Brno. Rozpočet: 80 000 Kč.

Projekt : Teatr Novogo Fronta. Realizátorem projektu byl o.s. Probiont, Praha. Rozpočet: 200 000 Kč.

Projekt : Doma. Realizátorem projektu byla Sodja Zupanc Lotker, Praha. Rozpočet: 15 000 Kč.

Projekt : Divadlo Continuo 2005. Realizátorem projektu bylo o.s. Divadlo Continuo, Prachatice. Rozpočet: 500 000 Kč.

Projekt : Citlivost. Realizátorem projektu byla o.s. Farma v Jeskyni, Praha. Rozpočet: 180 000 Kč.

Projekt : Paco Decina v Praze. Realizátorem projektu bylo o.s. Setkávání současného tance, Praha. Rozpočet: 100 000 Kč.

Projekt : Kronika kosti. Realizátorem projektu bylo o.s. Setkávání současného tance, Praha. Rozpočet: 40 000 Kč.

Projekt : Setkávání v Praze. Realizátorem projektu bylo o.s. Setkávání současného tance, Praha. Rozpočet: 100 000 Kč.

Projekt : Billboard Gallery Europe. Realizátorem projektu byla CEICA, o.s., Brno. Rozpočet: 120 000 Kč.

Projekt : Intercity Berlin-Praha. Realizátorem projektu byl Josef Vomáčka, Praha. Rozpočet: 100 000 Kč.

Projekt : Napříč švýcarskou architekturou II. Realizátorem projektu byl Kruh, o.s., Praha. Rozpočet: 120 000 Kč.

Projekt : 5. mezinárodní symposium linorytu. Realizátorem projektu byla Galerie Klatovy Klenová, Plzeňský kraj. Rozpočet: 40 000 Kč.

Projekty realizované v roce 2005

Projekt : Poznáváme se – 2005. Realizátorem projektu byla Městská knihovna Ladislava z Boskovic v Moravské Třebové. Rozpočet: 5 000 Kč.

Projekt : Rozšíření cizojazyčných fondů KVK v Liberci. Realizátorem projektu byla Krajská vědecká knihovna v Liberci. Rozpočet: 20 000 Kč.

Projekt : Regionální semináře pro knihovníky: Menšiny, cizinci a imigranti v knihovnách. Realizátorem projektu bylo Multikulturní centrum Praha. Rozpočet: 20 000 Kč.

Projekt : Dialog mezi kulturami. Realizátorem projektu bylo Multikulturní centrum Praha. Rozpočet: 15 000 Kč.

Projekt : Jeden svět/One World 7. ročník MF dokumentárních filmů o lidských právech. Realizátorem projektu byl Člověk v tísni – společnost při České televizi, o.p.s., Praha. Rozpočet: 500 000 Kč.

Přehled projektů podpořených Ministerstvem zdravotnictví ČR

Projekt Podpora integrace cizinců v ČR v oblasti zdravotní péče – rok 2005
Rozpočet: 458 000 Kč

Realizátorem projektu byl IZPE - Institut zdravotní politiky a ekonomiky. Cílem projektu byly dva body:

1) Realizace empirického šetření za využití kvalitativních metod:

- a) dostatečného zajištění přístupu dětí cizinců dlouhodobě pobývajících v ČR ke zdravotnímu pojištění a ke zdravotní péči
- b) zkušeností cizinců, dlouhodobě pobývajících v ČR se svými dětmi se zdravotní péčí o děti především způsob komunikace, kulturní odlišnosti, využívání léčebné a preventivní péče, postoje k očkování
- c) míry informovanosti těchto cizinců o zdravotní péči o děti a dorost v ČR, jejich orientaci v systému zdravotní péče ČR
- d) problémové oblasti zdravotní péče o děti dlouhodobě legálně pobývajících cizinců na území ČR

2) Vypracování a distribuce informační příručky o poskytování zdravotní péče dětem dlouhodobě pobývajících cizinců na území ČR s cílem zvýšit informovanost rodičů cizinců, kteří pobývají společně se svými dětmi v ČR o českém zdravotnickém systému, o jejich právech a povinnostech, s důrazem na prevenci, očkování a zdravý životní styl.

Příručka byla vytištěna v těchto nákladech:

- 500 ks v češtině
- 200 ks v angličtině
- 700 ks v ukrajinštině
- 500 ks v ruštině
- 1000 ks ve vietnamštině

a distribuována na cizinecké policii, poradnách pro cizince, pomocí krajanských sdružení a spolků, v porodnicích, nemocnicích, ambulancích dětských lékařů etc. Příručka byla také umístěna v elektronické podobě na internetových stránkách IZPE a dalších institucí.

Projekt Program implementace multikulturní variability do kulturní identity české společnosti a její odraz ve zdravotnické praxi. Podpora multikulturního ošetrovatelského přístupu v celoživotním zdravotnickém vzdělávání u nelékařských oborů

Rozpočet: 60 000 Kč

Realizátorem projektu byla Ostravská univerzita v Ostravě. Cílem projektu bylo zvýšení povědomí o odlišných kulturách, zvycích a způsobech myšlení, které by směřovalo ke změně postojů, chování a způsobu myšlení nelékařského zdravotního personálu, jejich seznamování s komparativními kulturními znalostmi o rozdílech a podobnostech mezi jednotlivci, rodinami, skupinami a institucemi ve vztahu s příslušníky odlišných kultur.

Autoři se zaměřili na problematiku celoživotního vzdělávání se zaměřením na multikulturní ošetrovatelský přístup, který je nejaktuálnějším problémem současného přístupu v ošetrovatelských profesích ve zdravotnictví.

Především byla pozornost věnována asijským etnikům žijícím v České republice a emigrantům ze zemí bývalého Sovětského svazu. Závěrečná výzkumná zpráva má 9 kapitol:

0. Kulturní relativismus v ošetrovatelství - čas a jeho dimenze
1. Kulturní relativismus v ošetrovatelství - prostor a jeho vnímání
2. Kulturní relativismus v ošetrovatelství - schopnost ovlivňovat prostředí
3. Pluralita a tolerance v multikulturním světě a zdravotnictví
4. Kulturní vlivy ve vnímání a léčbě bolesti
5. Mýty, rituály a pověry spojené s mateřstvím a narozením dítěte
6. Prevence a hygiena u jednotlivých komunit
7. Tradice a zvyky asijských komunit žijících v České republice
8. Tradice a zvyky národů bývalého Sovětského svazu žijících v ČR a přenášených do emigrace

Samostatnou kapitolu – přílohu tvoří slovník česko-anglických zkratk používaných ve zdravotnictví.

Přehled projektů spolufinancovaných ze zdrojů EU v roce 2005

V následujícím přehledu je uváděn název projektu a hlavní žadatel, nikoliv partneři projektu. Rozpočet projektu je uváděn pouze jako informativní a vztahuje se na celou dobu trvání programu²⁰. Vzhledem k překrývání programů a víceletému financování nelze upřesnit prostředky vydané v roce 2005.

JEDNOTNÝ PROGRAMOVÝ DOKUMENT PRO CÍL 3 REGIONU NUTS 2 HLAVNÍ MĚSTO PRAHA

Integrace azylantů a cizinců na pracovní trh v hl. m. Praze

Poradna pro integraci

Rozpočet: 1 408 000 Kč

Projekt je zaměřen na podporu vytváření rovných příležitostí ke vstupu na trh práce pro cizince a azylanty žijící v České republice prostřednictvím zlepšování a rozvoje jejich základních dovedností a kompetencí, potřebných pro hledání pracovních příležitostí a ucházení se o pracovní místo. Jeho cílem je posílit pozice těchto osob při vstupu na trh práce, zvýšit jejich zaměstnatelnost a snížit riziko sociálního vyloučení této skupiny. Cílovou skupinou jsou cizinci s uděleným azylem a cizinci s povolením k trvalému pobytu v ČR, kteří jsou aktuálně nezaměstnaní, registrovaní v evidenci úřadu práce a s trvalým bydlištěm v Praze. Hlavní aktivity projektu představuje cyklus individuálního speciálního poradenství vedeného sociálním pracovníkem spojený s blokem skupinových tréninků psychosociálních dovedností vedených odborným lektorem. Projekt navazuje na projekt "Podpora rozvoje základních předpokladů uchazečů o zaměstnání z řad azylantů a cizinců" realizovaného od 1.1. 2005 v rámci projektu Phare v regionech NUTS II Severozápad, Střední Čechy a Jihovýchod.

Sociální práce se znevýhodněnými cizinci

Organizace pro pomoc uprchlíkům

Rozpočet: 5 090 600 Kč

Cílem projektu je zlepšit přístup na trh práce a pomoci tím k začlenění do české společnosti cizincům (žadatelům o azyl, azylantů, osob s dlouhodobým pobytem, trvalým pobytem či s vízem za účelem strpění) v nepříznivé životní situaci zdržujícím se na území hl.m. Prahy. Hlavními aktivitami projektu bude sociální poradenství zaměřené na přístup na trh práce, kvalifikovaná sociální práce cílená na aktivaci a motivaci cizinců, individuální asistence při úředních jednáních, organizace kurzů, příspěvky na vzdělávací aktivity a bezplatný přístup k internetu s možností asistence. Individuální asistence bude zajištěna studenty katedry sociální práce FFUK. Možnost poskytnout cizincům individuální asistenci povede ke zkvalitnění poskytovaných služeb, neboť doprovod na úřady není dosud příliš častý díky nedostatku času stálých zaměstnanců. Semestrální praxe studentů umožní poskytnout individuální asistenci co nejširšímu množství cizinců, čímž přispěje k odstranění komunikačních i jiných bariér při úředních jednáních. Studentům bude tato praxe katedrou uznána jako povinná. V rámci projektu budou realizovány 2 druhy kurzů (Práce na PC a Pracovní minimum). PC kurz bude zaměřen na uživatelské zvládnutí PC a na základní práci

²⁰) pozn.: například většina projektů CIP Equal končí v roce 2008

v internetu. Pracovní minimum bude zaměřeno na základy pracovně právních vztahů (pracovní smlouva, práva a povinnosti zaměstnavatelů i zaměstnance) a na nácvik jednání s potenciálním zaměstnavatelem (s využitím videotechnik). V projektu budou dále financovány kurzy češtiny a autoškola. Cílem kurzů češtiny je pomoci k odstranění jazykového handicapu. Cizincům bude k dispozici počítač s bezplatným přístupem na internet, který budou moci využít k hledání pracovních příležitostí a ke komunikaci s potenciálním zaměstnavatelem. Při tomto budou moci využít i služeb asistenta z řad studentů univerzity.

PROGRAM INICIATIVY SPOLEČENSTVÍ EQUAL

Systémová podpora pracovního uplatnění azylantů a cizinců dlouhodobě žijících v ČR

Sdružení občanů zabývajících se emigranty

Rozpočet: 24 069 348 Kč

Cílovou skupinou jsou cizinci, vstupující na český trh práce. Majoritní aktivitou bude zřízení a organizace integračních kurzů (tématických workshopů, seminářů apod.), vytvoření databáze rekvalifikačních možností, práce se zaměstnavateli a trénink odborných pracovníků zúčastněných organizací. Výstupem projektu bude vypracování koncepce systémové podpory pracovního uplatnění azylantů a cizinců dlouhodobě žijících na území ČR.

Cílem je navrhnout a pilotně odzkoušet Koncepci systémové podpory pracovního uplatnění cizinců. Tato koncepce bude obsahovat následující komponenty, s jejichž využitím by mělo dojít ke zvýšení šancí cílové skupiny na trhu práce:

0. individuální sociální práce s cílovou skupinou (pracovní uplatnění cizinců dlouhodobě žijících v ČR, postup při práci s klientem (vstupní pohovor a identifikace zakázky, sestavení individuálního plánu osobního rozvoje, tzv. skills audit, asistence při absolvování kurzů, při jednání se zaměstnavateli, při nástupu do zaměstnání))
1. sada integračních kurzů:
 - Kurz pracovní integrace – zlepšení orientace v právním a sociálním prostředí ČR, praktický nácvik dovedností potřebných pro získání zaměstnání, pro úspěšný kontakt se zaměstnavatelem, dát do souladu dovednosti získané v zemi původu s očekáváním zaměstnavatele v ČR
 - Kurz PC – osvojení si základů práce s PC, po úspěšném absolvování kurzu vydání Osvědčení o rekvalifikaci – obsah kurzu v souladu s European PC Driving Licence
 - Motivační kurz – cílem kurzu je aktivizace účastníků pro hledání profesního uplatnění - určen pro cizince, kteří jsou demotivováni, stali se apatickými, mají sníženou sebedůvěru, neumí se sebezprezentovat.
 - Kurzy českého jazyka A – 350 hodin Čeština, 50VH Equal Profesní čeština, vstupní jazyková úroveň - A1, cílová jazyková úroveň - B1.
 - Kurzy českého jazyka B – 250 hodin Čeština, 50VH Equal Profesní čeština, vstupní jazyková úroveň - A1-A2, cílová jazyková úroveň - B1.

Pro jednotlivé komponenty koncepce budou vyvinuty příslušné učební a metodické materiály, které mají za cíl zajištění jednotného standardu poskytovaných služeb a rovněž i udržitelnost navržené koncepce do budoucna.

Celá koncepce bude navržena a odzkoušena v rámci dvou běhů sady kurzů na několika místech v České republice. Délka projektu umožní průběžnou evaluaci a zohlednění získané zpětné vazby v projektových výstupech. Výsledkem bude ucelená koncepce vystavěná na širokém konsenzu zainteresovaných subjektů a opírající se o znalost reálné situace.

Systémová podpora pracovního uplatnění azylantů a cizinců dlouhodobě žijících v Praze

Organizace pro pomoc uprchlíkům

Rozpočet: 11 540 392

Projekt je zaměřen na cílovou skupinu azylantů a cizinců dlouhodobě žijících v Praze. V průběhu projektu bude provedena analýza situace přístupu cizinců na trh práce. Tvorba databáze rekvalifikačních možností, práce se zaměstnavateli, pořádání seminářů. Výstupem projektu bude otestování koncepce systémové podpory pracovního uplatnění azylantů a cizinců dlouhodobě žijících v ČR a zpracování výzkumu.

Tři hlavní pilíře programu jsou:

0. Vytvoření a ověření koncepce individuální sociální práce s klienty-cizinci.
1. Vytvoření a ověření obsahu integračního kurzu.
2. Výzkum postavení cizinců na pracovním trhu v oblasti Prahy,

Náplň projektu je velice podobná s výše uvedeným projektem Systémová podpora pracovního uplatnění azylantů a cizinců dlouhodobě žijících v ČR. Projekty úzce spolupracují

INTI 2004

Posilování migrantů: Integrace prostřednictvím informací a trénink veřejných úředníků a nevládních organizací

ČHV

Rozpočet: 314.969 EUR (projekt a financování je rozloženo do více zemí ČR, SR, Maďarsko, Polsko, Slovinsko)

Cílem tohoto projektu je prostřednictvím informací a dalších služeb pomoci migrantům v integraci do jejich hostitelské společnosti. Projekt se rovněž snaží seznámit hostitelskou společnost, veřejné úředníky především, s potřebami migrantů a nejlepšími způsoby dosažení efektivní integrace. Za tímto účelem sleduje projekt dvojí strategii. První část projektu se zaměřuje na výzkum a zhodnocení potřeb migrantů v dotčených zemích. Zhodnocení se soustředí zejména na informace, které migranti potřebují v zájmu efektivní integrace v jejich hostitelské zemi, včetně kulturních, politických a sociálních odlišností každé jednotlivé země, stejně jako evropských hodnot. Po zhodnocení budou získané informace shrnuty v potřebné podobě a budou zpřístupněny komunitám migrantů a odpovědným institucím. Druhá část projektu svádí společně dohromady jednak zástupce různých úřadů v dotčených zemích, jednak experty ze starých členských států Evropské unie, aby v rámci dvou školení školitelů diskutovali o nejlepších postupech týkajících se integračních služeb, jako jsou otázky zaměstnanosti, vzdělávání a komunitní integrace migrantů. Závěry a doporučení z workshopů zaměřených na školení školitelů budou shrnuty v dokumentu, jenž bude předložen odpovědným činitelům v dotčených zemích prostřednictvím národních seminářů, jež budou vedeny vyškolenými účastníky.

Knihovna jako brána k integraci cizinců v EU

Multikulturní centrum Praha

Rozpočet: 208 820 EUR

Záměrem projektu je vytvořit ve veřejných knihovnách prostor pro integraci cizinců, který umožní vzájemný kontakt mezi imigranty a místní komunitou, a to i po skončení projektu. Hlavní cíl se tudíž zaměřuje na zpracování strategického materiálu pro veřejné knihovny umožňující snazší integraci cizinců a imigrantů v zemích EU prostřednictvím vzdělávací a informační nabídky v knihovnách.

Na počátku projektu proběhne výzkum osvědčených modelů v západoevropských zemích (Dánsko, Německo, Nizozemí), na jehož základě vznikne obecný strategický materiál, který by měl veřejným knihovnám poskytnout vodítka a souhrn pravidel pro jejich integrační aktivity. Každá z 5 zapojených knihoven bude mít možnost si s pomocí domácích i zahraničních konzultantů vytvořit vlastní strategický plán a pilotně některou z plánovaných akcí uspořádat.

V rámci většího zapojení jak zainteresovaných skupin (samospráva, spolky, atd.), tak širší veřejnosti proběhnou v regionech informační semináře, na něž v závěru projektu navážou tzv. diseminační semináře shrnující průběh a výsledky projektových aktivit. Rovněž zde bude prezentována publikace, jež bude hlavním výstupem projektu.

PHARE 2003 RLZ

Zavedení standardů kvality sociálních služeb v PPI na Moravě a v Severních i Střední Čechách

Poradna pro integraci

Rozpočet: 22 942 EUR

Cílem projektu Kvalita 2005 je podpora zavedení standardů kvality sociálních služeb v Poradně pro integraci - nevládní neziskové organizaci působící v oblasti integrace azylantů a cizinců žijících v České republice. Během realizace projektu budou do PPI komplexně zavedeny standardy kvality sociálních služeb, rozšířené o výměnu dobré praxe v oblasti integrace, budou vypracovány a prosazovány nové modely přístupu a postupu k řešení problematiky integrace cizinců a azylantů, budou zkvalitněny přímo samotné služby poskytované klientům PPI. Primární cílovou skupinou projektu budou pracovníci PPI tj. poskytovatelé sociálních služeb, kteří se budou také podílet na realizaci jeho dílčích cílů, sekundární cílovou skupinou budou cizinci s uděleným azylem a cizinci s dlouhodobým nebo trvalým pobytem v ČR. Projekt bude probíhat v regionech NUTS II Severozápad, Střední Čechy a Jihovýchod.

"Foreignassistent" - vzdělávací centrum pro dlouhodobě nezaměstnané azylanty a cizince

Sdružení občanů zabývající se emigranty

Rozpočet: 64 557 EUR

Cílem projektu je za pomoci komplexních asistenčních služeb poskytovaných ve formě vzdělávacích aktivit, sociálně-právního poradenství, kurzů ČJ, kurzů pracovní integrace, IT a motivačních kurzů, zacílených na dlouhodobě nezaměstnané azylanty (cizince s uznaným azylem) a cizince, kterým byl na území ČR udělen trvalý pobyt, z území celé ČR (vyjma Prahy) a v úzké spolupráci s místními úřady práce a pracovišti cizinecké policie, zrychlit a zefektivnit jejich integraci do lokálního prostředí tak, aby mohli plně využívat lokálních systémů poskytujících služby veřejnosti s důrazem na služby zaměstnanosti, odstranit jejich počáteční handicap při vstupu na trh práce, podstatně zvýšit jejich šance na úspěch při získání zaměstnání, minimalizovat možnost hrozícího sociálního vyloučení, přispět k posílení sociální odolnosti a napomoci tak využít často jedinečný a neopakovatelný potenciál, který tato kategorie osob nabízí.

"HEZKY ČESKY" - Aspekty výuky cizinců na ZŠ s důrazem na prevenci sociálního vyloučení

Sdružení občanů zabývající se emigranty

Rozpočet: 46 680 EUR

Cílem projektu, jenž se uskuteční v regionu NUTS II: jihovýchod, je ukázat učitelům základních škol, jak řešit situace vyplývající z kontaktu s žáky - cizinci a seznámit je se zásadami výuky češtiny jako cizího jazyka a se sociokulturními údaji o zemích, z nichž děti - cizinci pocházejí. Vytvoří se tak kvalifikované zázemí pro vzdělávání těchto dětí. Cílovou skupinu tvoří učitelé působící na základních školách v regionu, kteří vzdělávají na svých školách děti - cizince. Učitelé budou proškoleni pomocí nejnovějších technologií – především e-learningu a čtyř intenzivních workshopů. Celý školicí komplex bude zakončen teoretickou a praktickou zkouškou. Druhou část projektu tvoří edukačně-aktivační dětské dílny, určené dětem z brněnských základních škol, které napomohou odstraňovat jazykové i kulturní bariéry u dětí - cizinců a seznamovat tyto děti s českým prostředím, kulturou a reáliemi naší země, a tak usnadní proces jejich vzdělávání a mnohdy zabrání předčasnému ukončení jejich studií, budoucímu sociálnímu vyloučení a odsunutí na okraj společnosti.

Podpora rozvoje základních předpokladů uchazečů o zaměstnání z řad azylantů a cizinců

Poradna pro integraci

Rozpočet: 97 068 EUR

Projekt je zaměřen na podporu vytváření rovných příležitostí ke vstupu na trh práce pro cizince a azylanty žijící v České republice prostřednictvím zlepšování a rozvoje jejich základních dovedností a kompetencí, potřebných pro hledání pracovních příležitostí a ucházení se o pracovní místo. Jeho cílem je posílit pozice těchto osob při vstupu na trh práce, zvýšit jejich zaměstnatelnost a snížit riziko sociálního vyloučení této skupiny. Cílovou skupinou jsou cizinci s uděleným azylem a cizinci s povolením k trvalému pobytu v ČR, kteří jsou aktuálně nezaměstnaní, registrovaní v evidenci úřadu práce a s trvalým bydlištěm v cílových regionech. Hlavní aktivity projektu představuje cyklus individuálního speciálního poradenství vedeného sociálním pracovníkem spojený s blokem skupinových tréninků psychosociálních dovedností vedených odborným lektorem. Projekt bude probíhat v regionech NUTS II Severozápad, Střední Čechy a Jihovýchod.

Počítačovou gramotností k uplatnění na trhu práce - kurzy pro cizince s uděleným azylem

Prosperita o.p.s.

Rozpočet: 97 163 EUR

Předmětem projektu je zvýšení zaměstnatelnosti cílové skupiny cizinců s uděleným azylem. Toho bude dosaženo především prostřednictvím rozšíření jejich kvalifikace o počítačovou gramotnost, ve spojení s poradenstvím a využitím internetu jako zdroje informací o pracovních příležitostech. Pro tuto cílovou skupinu vzniknou přizpůsobené metodiky pro získání počítačových dovedností v rozsahu, který je: 1. nezbytným předpokladem pro zvýšení šancí na nalezení a získání pracovního uplatnění; 2. na současném pracovním trhu nutnou základní kvalifikací už i v dělnických profesích; 3. akcelerátorem rozvoje dalších sociálních kompetencí. Osloveno bude 200 jedinců, do projektu se zapojí 75 osob. Vzhledem k regionálnímu rozložení příslušníků cílové skupiny bude projekt pokrývat celou ČR s výjimkou Prahy. K realizaci patnácti 80-ti hodinových programů dojde s využitím regionálních vzdělávacích center, škol a knihoven.

Trh práce a cizinci

Technologický park o.p.s.

Rozpočet: 133 015 EUR

Cílem projektu je pomocí inovativních aktivačních výcviků zmírnit bariéry při získávání zaměstnání u 36 nezaměstnaných cizinců s trvalým pobytem v ČR s ohledem na potřeby trhu práce. Cílovou skupinou je 36 cizinců s trvalým pobytem v ČR registrovaných na Úřadech práce v oblasti regionu Severozápad, konkrétně Chomutovska, Mostecka, Teplicka a Ústí nad Labem. Hlavní aktivity projektu mají dvě větve. První se zaměřuje na sociologickou analýzu zkušeností nezaměstnaných i zaměstnaných cizinců a samotných zaměstnavatelů se zaměstnáváním cizinců. Druhá větev se orientuje na aktivační výcviky zaměřené na zlepšení a upevnění schopností nezaměstnaného cizince získat v ČR zaměstnání odpovídající jeho schopnostem a také zvýšit způsobilost cizinců z jiných jazykových a kulturních oblastí samostatně nalézt, získat a udržet si zaměstnání.

OPERAČNÍ PROGRAM ROZVOJ LIDSKÝCH ZDROJŮ

Optimalizace systému integrace cizinců

Most pro lidská práva

Rozpočet: 649 288 Kč

Hlavním cílem projektu je zvýšit výkonnost primární cílové skupiny, tedy předkládajícího sdružení, její činnost profesionalizovat, pevně ji ukotvit na bázi dvou odborných oblastí, organizačně ji strukturovat a vytvořit funkční systém spolupráce NNO a civilní správy v oblasti integrace cizinců. K tomu by mělo napomoci jazykové školení, odborné školení rozšiřující znalosti účetnictví a související zavedení systému jeho vnitřní kontroly, školení v oblasti fundraisingu s určením pro sociální oblast a akcentem na integraci cizinců a odborné stáže, jež se realizují u neziskových sdružení v ČR s cílem výměny zkušeností a informací a v SRN (Reutlingen) u NNO, která má dlouholeté zkušenosti s integrací cizinců a v současné době se adaptuje na podmínky nastavené novým německým zákonem o přistěhovalectví (platným od 1.1.2005). Spolupráce NNO a civilní správy v oblasti integrace cizinců (tvorba servisního systému) bude probíhat ve spolupráci s konzultační skupinou pro integraci cizinců (Úřad práce + zástupci samosprávy).

Konečným cílem projektu je stabilizace činnosti organizace na profesionálním základě a optimalizace plně funkčního servisního systému, který pokryje hlavní potřeby sekundární cílové skupiny (cizinců s dlouhodobým pobytem), jíž je zejména získání kvalifikované práce a odpovídajícího bydlení. Snazšímu přístupu ke kvalifikované práci brání zejména neznalost či nedostatečná znalost jazyka. Náprava tohoto stavu je předmětem podstatné části práce sdružení.